

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1999, 38, 485

Kriminaalkodeks [terviktekst muudatustega kuni 22.02.99]

Terviktekst

KRIMINAALKOODEKS

Kehtestatud Eesti Vabariigi 7. mai 1992. a seadusega «Eesti NSV Kriminaalkodeksi» uue redaktsiooni Kriminaalkodeksi kehtestamise kohta (RT 1992, 20, 287 ja 288) 1. juunil 1992. a. Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

28.01.1993	(RT 1993, 7, 103)	4.02.1993
19.05.1993	(RT I 1993, 33, 539)	27.06.1993
17.06.1993	(RT I 1993, 43, 620)	20.07.1993
21.06.1993	(RT I 1993, 49, 693)	31.07.1993
10.02.1994	(RT I 1994, 12, 202)	11.03.1994
22.02.1994	(RT I 1994, 16, 290)	18.03.1994
9.03.1994	(RT I 1994, 24, 391)	16.04.1994
6.04.1994	(RT I 1994, 30, 466)	7.05.1994
11.05.1994	(RT I 1994, 39, 620)	12.06.1994
15.06.1994	(RT I 1994, 50, 845)	21.07.1994
12.10.1994	(RT I 1994, 74, 1324)	8.11.1994
9.11.1994	(RT I 1994, 83, 1447)	9.12.1994
23.11.1994	(RT I 1994, 91, 1529)	30.12.1994
14.12.1994	(RT I 1995, 5, 40)	13.01.1995
15.12.1994	(RT I 1995, 4, 36)	20.01.1995
9.01.1995	(RT I 1995, 11, 114)	6.02.1995
19.01.1995	(RT I 1995, 14, 170)	20.02.1995
26.01.1995	(RT I 1995, 15, 173)	2.03.1995
15.02.1995	(RT I 1995, 2628, 355)	1.09.1995
21.02.1995	(RT I 1995, 24, 336)	24.03.1995
22.02.1995	(RT I 1995, 25, 352)	25.03.1995
24.05.1995	(RT I 1995, 53, 845)	25.06.1995
14.06.1995	(RT I 1995, 58, 1005)	21.07.1995
28.06.1995	(RT I 1995, 60, 1018)	27.07.1995
28.06.1995A	(RT I 1995, 62, 1056)	1.01.1996
19.12.1995	(RT I 1996, 3, 56)	1.04.1996
8.01.1996	(RT I 1996, 6, 101)	5.02.1996
3.04.1996	(RT I 1996, 26, 528)	3.05.1996
17.04.1996	(RT I 1996, 31, 631)	24.05.1996
11.12.1996	(RT I 1997, 1, 4)	1.03.1997
18.12.1996	(RT I 1997, 5/6, 30)	24.01.1997
12.02.1997	(RT I 1997, 16, 260)	16.03.1997
12.03.1997	(RT I 1997, 28, 423)	19.04.1997
26.03.1997	(RT I 1997, 30, 472)	2.05.1997
9.04.1997	(RT I 1997, 34, 535)	19.05.1997
11.06.1997	(RT I 1997, 51, 824)	17.07.1997
11.06.1997A	(RT I 1997, 52, 833)	1.01.1998
11.06.1997B	(RT I 1997, 52, 834)	1.11.1997
22.10.1997	(RT I 1997, 81, 1361)	1.01.1998

12.11.1997	(RT I 1997, 86, 1461)	1.01.1998
18.11.1997	(RT I 1997, 87, 1466)	11.01.1998
19.11.1997	(RT I 1997, 87, 1467)	1.01.1998
19.11.1997A	(RT I 1997, 87, 1468)	21.12.1997
16.12.1997	(RT I 1998, 2, 42)	1.05.1998
17.12.1997	(RT I 1998, 4, 62)	1.05.1998
28.01.1998	(RT I 1998, 17, 265)	8.03.1998
11.02.1998	(RT I 1998, 23, 321)	1.07.1998
11.03.1998	(RT I 1998, 30, 412)	10.04.1998
25.03.1998	(RT I 1998, 36/37, 552)	1.05.1998
25.03.1998A	(RT I 1998, 36/37, 553)	1.07.1998
13.05.1998	(RT I 1998, 51, 756)	19.06.1998
19.05.1998	(RT I 1998, 51, 759)	19.06.1998
17.06.1998	(RT I 1998, 59, 941)	10.07.1998
22.10.1998	(RT I 1998, 98/99, 1576)	22.11.1998
25.11.1998	(RT I 1998, 107, 1766)	21.12.1998
25.11.1998A	(RT I 1998, 108/109, 1783)	16.03.1999
16.12.1998	(RT I 1999, 4, 53)	23.01.1999
21.01.1999	(RT I 1999, 10, 156)	15.02.1999
25.01.1999	(RT I 1999, 16, 267)	1.07.1999
26.01.1999	(RT I 1999, 16, 271)	28.02.1999
27.01.1999	(RT I 1999, 16, 276)	28.02.1999
17.02.1999	(RT I 1999, 26, 377)	23.03.1999
22.02.1999	(RT I 1999, 29, 398)	1.04.1999

Muudatusi sisaldava paragrahvi lõpus sulgudes on viide seadus(t)ele(vastuvõtmise kuupäev; samal kuupäevalvastuvõetud seadused lisatähisega A ja B), millega kehtestati praegunesõnastus. Kui kehtetuks tunnistamise aega poletoodud, oli paragrahv kehtetu juba uue redaktsiooni vastuvõtmise ajal. Terviktekstavaldatakse 21.01.1999 seaduseVI peatüki alusel.

ÜLDOSA

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Kriminaalkodeksi ülesanded

Käesolev koodeks määrab kindlaks kriminaalkorras karistatavad teod ja näeb ettekaristused ning muud mõjutusvahendid, mida võib kohaldada neid tegusidtoimepannud isikutesuhtes.

§ 2 [kehtetu]

§ 3. Kriminaalvastutuse alused

(1) Kriminaalvastutusele ja karistamisele kuulub ainult see isik, kessüüliselt tahtlikultvõi ettevaatamatuse tõttu - on pannud toime käesolevas koodeksisettenähtud teo.

(2) Mitte kedagi ei tohi tunnistada süüdi ega karistada kriminaalkorrasteisiti kuikohtuotsuse järgi ja vastavalt seadusele.

§ 4. Käesoleva koodeksi ruumiline kehtivus

(1) Käesoleva koodeksi järgi kuuluvad kriminaalvastutusele kõikisikud, kes on toimepannud kuriteo Eesti Vabariigi territooriumil. Käesoleva koodeksi järgi kuuluvadkriminaalvastutusele ka isikud, kes on toime pannud kuriteo Eesti Vabariigis registreeritud laevalvõi õhusõidukil, sõltumata sellise laeva võiõhusõiduki asukohast kuriteo toimepanemise ajal.

(2) Kriminaalvastutus käesolevas koodeksis ettenähtud kuritegude eest,mille on EestiVabariigi territooriumil pannud toime välisriigi diplomaatiline esindaja või muusik, keskehtivate seaduste või rahvusvaheliste lepingute alusel ei allu Eesti Vabariigi kohtule,lahendatakse diplomaatilisel teel. [19.11.1997A]

§ 5. Käesoleva koodeksi kehtivus tegude suhtes, mis on toimepandud väljaspool EestiVabariigi territooriumi

(1) Eesti Vabariigi kodanikku, välisriigi kodanikku või kodakondsusetaisikut võibkäesoleva koodeksi järgi võtta kriminaalvastutusele teo eest, mis on toimepandud väljaspoolEesti Vabariigi territooriumi:

1) kui välislepingu alusel on esitatud taotlus isiku kriminaalvastutuselevõtmiseks jateo toimepanemise kohas on selline tegu kriminaalseaduse järgi samuti karistatav või kui teo toimepanemise kohas ei kehti ühegi riigi kriminaalõigus;

2) kui tegu oli toime pandud Eesti Vabariigi kodaniku, Eesti Vabariigis registreeritud juriidilise isiku või Eesti Vabariigi vastu ja kui selline tegu on käesoleva koodeksi ja teotoimepanemise koha kriminaalseaduse järgi karistatav või kui teo toimepanemise kohas eikehti ühegi riigi kriminaalõigus.

(2) Käesolev koodeks kehtib väljaspool käesoleva koodeksikehtivusala toimepandud teosuhetes, mis on kuritegu käesoleva koodeksi järgi, kui teo toimepanemise kohas on selline tegu kriminaalseaduse järgi karistatav või kui toimepanemise kohas ei kehti ühegi riigi kriminaalõigus ja kui

1) toimepanija oli toimepanemise ajal Eesti Vabariigi kodanik või sai sellekspäraste toimepanemist või

2) toimepanija oli teo toimepanemise ajal välisriigi kodanik või kodakondsuseta isik, on Eesti Vabariigis kinni peetud ja ei kuulu väljaandmisele.

(3) Teo toimepanemise koha õigusest sõltumata kehtib käesolev koodeks tegude kohta, mis kuuluvad Eesti Vabariigi välislepingu alusel karistamisele ka siis, kui tegu pannakse toime väljaspool Eesti Vabariigi piire. [19.11.1997A]

§ 6. Kriminaalseaduse ajaline kehtivus

(1) Teo kriminaalkorras karistatavus määratakse selle teo toimepanemise ajal kehtinud seadusega.

(2) Seadusel, mis kõrvaldab teo karistatavuse või kergendab karistust, on tagasiulatuva jõud selle kehtivus laieneb ka teole, mis on toime pandud enne selle seaduse vastuvõtmist.

(3) Seadusel, mis tunnistab teo karistatavaks või raskendab karistust, ei oletagasiulatuvat jõudu.

(4) Inimsusevastane kuritegu või sõjakuritegu (§-d 61¹ 61⁴) on karistatav, sõltumata kuriteo toimepanemise ajast. [9.11.1994]

2. peatükk

KURITEGU

§ 7. Kuriteo mõiste

(1) Kuritegu on käesolevas koodeksis ettenähtud kriminaalkorras karistatav tegu tegevus või tegevusetus.

(2) Kui käesoleva koodeksi eriosas ettenähtud teo karistatavussõltub süüdlase suhteshaldus- või distsiplinaarkaristuse eelnevast kohaldamisest, on sellise karistuse kohaldamisel kriminaalõiguslik tähendus ühe aasta kestel.

§ 7¹ [kehtetu]

§ 7². Kuritegude raskusastmed

(1) Kuriteod jagunevad esimese, teise ja kolmanda astme kuritegudeks vastavalt nendetoimepanemise eest käesolevas koodeksis ettenähtud karistuse raskusele.

(2) Esimese astme kuritegu on tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu toimepandud karistatav tegu, mille eest käesolevas koodeksis nähakse ette raskemate karistustenähtajaline vabadusekaotus üle kaheksa aasta või eluaegne vabadusekaotus.

(3) Teise astme kuritegu on tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu toimepandud karistatav tegu, mille eest käesolevas koodeksis nähakse raskema karistusena ette vabadusekaotus mitte ülekaheksa aasta.

(4) Kolmanda astme kuritegu on tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu toimepandud karistatav tegu, mille eest käesolevas koodeksis nähakse karistusena ette rahaträhv, teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine või arest. [18.12.1996; 13.05.1998]

§ 8. Kuriteo toimepanemine tahtlikult

(1) Tahtlus on otsene või kaudne.

(2) Tahtlus on otsene, kui isik saab aru oma tegevuse või tegevusetuse laadistjätähendusest ning juhul, kui käesoleva koodeksi järgi loetakse tegulõpule viiduks teatavatagajärje saabumisega, näeb ette selle tagajärje ja soovib seda.

(3) Tahtlus on kaudne, kui isik saab aru oma tegevuse või tegevusetuse laadistjätähendusest, näeb ette, et tema tegu põhjustab tagajärje, millesaabumisega käesoleva koodeksijärgi loetakse tegu lõpule viiduks, ja kuigi ei soovi seda tagajärge, mõnab teadlikult sellesaabumist.

§ 9. Kuriteo toimepanemine ettevaatamatuse tõttu

(1) Ettevaatamatus on kergemeelsus või hooletus.

(2) Kuritegu on toime pandud kergemeelsuse tõttu, kui isik ei saanud aru omategevuse või tegevusetuse laadist ja tähendusest, kuigi pidi sellest aru saama ja võis aru saada, nägi ette, et tema tegu võib põhjustada tagajärje, mille saabumisega käesolevakoodeksi järgi loetakse tegulõpule viiduks, kuid lootis kergemeelselt seda vältida.

(3) Kuritegu on toime pandud hooletuse tõttu, kui isik ei saanud aru omategevuse või tegevusetuse laadist ja tähendusest, ei näinud ette, et tegu võib põhjustada tagajärje, millesaabumisega käesoleva koodeksi järgi loetakse tegu lõpule viiduks, kuigivõis ja pidi seda ettenägema.

§ 10. Kriminaalvastutuse iga

(1) Kriminaalvastutusele kuulub isik, kes enne kuriteo toime panemist on saanudviisteistaastat vanaks.

(2) Isik, kes pani kuriteo toime kolmeteistkümne- kuniviieteistkümneaastaselt, kuulubkriminaalvastutusele ainult käesoleva koodeksi §-des 100, 101, 107, 108, 113, 115, 139, 140, 142, § 184². lõikes, §-des 195 ja 197 ettenähtud juhtudel.

(3) Kui kohus leiab, et isikut, kes pani kuriteo toime enneviieteistkümneaastaseks saamist, saab mõjutada kriminaalkaristust kohaldamata, võib ta sellise isiku suhtes kohaldada käesolevakoodeksi § 61 1. lõikes ettenähtud mõjutusvahendit, olenemata toimepandud kuriteoraskusastmest.

(4) Kui kohus leiab, et isikut, kes pani toime kolmanda astme kuriteoviieteistkümne kunikaheksateistkümne aasta vanuselt, saab mõjutada kriminaalkaristust kohaldamata, võib ta sellise isiku suhtes kohaldada käesoleva koodeksi § 61 1. lõikes ettenähtud mõjutusvahendit.

(5) Kui kohus leiab, et isikut, kes pani kuriteo toime enneviieteistkümneaastaseks saamist, või isikut, kes pani kolmanda astme kuriteo toime viieteistkümne kunikaheksateistkümne aastavanuselt, saab mõjutada kriminaalkaristust või käesoleva koodeksi § 61 1. lõikes ettenähtud kasvatusliku iseloomuga mõjutusvahendit kohaldamata, annab ta materjalid läbivaatamiseks alaealiste komisjonile alaealise mõjutusvahendite seaduses ettenähtud mõjutusvahendite kohaldamiseks. [10.02.1994; 17.04.1996; 28.01.1998]

§ 11. Süüdimatus

(1) Kriminaalvastutusele ei kuulu isik, kes käesolevas koodeksis ettenähtud teotoimepanemise ajal oli süüdimatus seisundis, s.t ei olnud võimeline endale oma teost aru andma või seda juhtima vaimuhaiguse, vaimutegevuse ajutise rikke, nõrgamõistuslikkuse või muuhaigusliku seisundi tõttu. Selle isiku suhtes võib kohtu määramisel kohaldada käesolevakoodeksi § 59 1. lõikes ettenähtud mõjutusvahendit.

(2) Karistamisele ei kuulu isik, kes pani kuriteo toime süüdivusseisundis, kuid ennekohtuotsuse tegemist jäi vaimuhaigeks, mille tagajärjel ta ei ole võimeline endale oma tegudestaru andma või neid juhtima. Sellise isiku suhtes võib kohtumääramisel kohaldada käesolevakoodeksi § 59 1. lõikes ettenähtud mõjutusvahendit, pärast tervenemist aga võib ta kuuludakaristamisele, kui ei ole möödunud käesoleva koodeksi §-s 53 ettenähtud tähtajad või ei ole teisisaluseid tema vabastamiseks kriminaalvastutusest või -karistusest.

§ 12. Vastutus joobeseisundis toimepandud kuriteo eest

Isik, kes pani kuriteo toime joobeseisundis, ei vabane karistusest. [8.01.1996]

§ 13. Hädakaitse

(1) Hädakaitse on kaitsjat ennast või teist isikut või nende õigusi või ettevõtte, asutuse või organisatsiooni õigusi või riigi huvisid ohustava õigusvastase ründetõrjumine.

(2) Hädakaitse toimepandud tegu, sealjuures ka ründajale kahjutekitamine on õiguspärane, kui ei ületatud hädakaitse piire.

(3) Hädakaitse piiride ületamine on kaitse ilmne mittevastavusründe iseloomule jaohtlikkusele.

§ 13¹. Kurjategija kinnipidamine

Tegevus, millel on küll käesolevas koodeksis ettenähtud teo tunnused, kuid mis olisuunatud kurjategija kinnipidamisele, ei ole kuritegu.

§ 13². Kuritegude matkimine

Tegevus, millel on küll käesolevas koodeksis ettenähtud teo tunnused, kuid mis olisuunatud kurjategija isiku või kuriteo väljaselgitamisele ning toime pandud isikupoolt, kellel olikompetentse riigiorgani volitus kuritegu matkida, ei ole kuritegu. [26.01.1995]

§ 14. Hädaseisund

Tegevus, millel on küll käesolevas koodeksis ettenähtud teo tunnused, kuid mis pandutoime hädaseisundis, s.o ohu kõrvaldamiseks, mis ähvardas hädasolijat või teist isikut või nende õigusi või ettevõtte, asutuse või organisatsiooni õigusi või riigi huvisid, ei ole kuritegu, kui sedahtu antud asjaoludel ei saadud kõrvaldada muude vahenditega ja kui põhjustatud kahju onärahoitud kahjust väiksem.

§ 15. Vastutus kuriteo ettevalmistamise ja kuriteokatse eest

(1) Kuriteo ettevalmistamine on kuriteo toimepanemiseks vahendi või riistahankimine või kohandamine, samuti selleks tingimuste muu tahtlik loomine.

(2) Kuriteokatse on tahtlik tegu, mis on vahetult suunatud kuriteo toimepanemisele, kuiseejuures kuritegu ei viidud lõpule põhjusel, mis ei olenenud süüdlasetahtest.

(3) Karistus kuriteo ettevalmistamise ja kuriteokatse eest mõistetakse käesoleva koodeksiselle paragrahvi järgi, mis näeb ette vastutuse antud kuriteo eest. Karistuse mõistmisel arvestab kohus süüdlase isikut, toimepandud kuriteo raskust ja laadi, kuritegeliku kavatsuse teostamiseastet ning põhjusi, mille tõttu kuritegu jäi lõpule viimata.

§ 16. Vabatahtlik loobumine kuriteo toimepanemisest

Isik, kes vabatahtlikult loobus kuriteo lõpuleviimisest, kuulub kriminaalvastutusele ainult juhul, kui tema poolt faktiliselt toimepandud tegu sisaldab mõne teise käesolevas koodeksis ettenähtud kuriteo koosseisu.

§ 17. Osavõtt

(1) Kuriteost osavõtt on kahe või enama isiku tahtlik ühine osavõtmine kuriteo toimepanemisest.

(2) Kuriteost osavõtjateks peale täideviija on organisajaator, kihutaja ja kaasaaitaja.

(3) Täideviija on isik, kes kuriteo vahetult toime pani.

(4) Organisaator on isik, kes organiseeris või juhtis kuriteo toimepanemist.

(5) Kihutaja on isik, kes kallutas kuritegu toime panema.

(6) Kaasaaitaja on isik, kes aitas kaasa kuriteo toimepanemisele nõuandega, juhatausega, vahendi või riista andmisega, takistuse kõrvaldamisega või muul viisil soodusolukorra loomisega, samuti isik, kes eelnevalt lubas varjata kurjategijat, kuriteo toimepanemise vahendit või riista, kuriteo jälgi või kuritegelikul teel saadud eset.

(7) Karistuse mõistmisel peab kohus arvestama kuriteo toimepanemisest osavõtnud igaisiku osavõtu astet ja iseloomu.

§ 18. Varjamine

(1) Kuriteo toimepannud isiku, kuriteo toimepanemise vahendi või riista, kuriteo jälgede või kuritegelikul teel saadud eseme eelnevalt mittelubatud varjamine toob kaasakriminaalvastutuse ainult käesoleva koodeksi §-s 180 ettenähtud juhtudel.

(2) Kriminaalvastutusele eelnevalt mittelubatud varjamine eest ei võeta kuriteo toimepannud isiku abikaasat, vanemaid, lapsi, lapsendajaid, lapsendatuid, vendi ja õdesid, vanavanemaid ning lapselapsi.

§ 19. Mitteteatamine

(1) Mitteteatamine kindlasti teadaolevast ettevalmistatavast või toimepandud kuriteost toob kaasa kriminaalvastutuse ainult käesoleva koodeksi §-s 181 ettenähtud juhtudel.

(2) Kriminaalvastutusele mitteteatamise eest ei võeta kuriteo toimepannudisiku abikaasat, vanemaid, lapsi, lapsendajaid, lapsendatud, vendi ja õdesid, vanavanemaid ninglapselapsi.

3. peatükk

KARISTUS

§ 20. Karistuse mõiste ja eesmärk

(1) Karistus on sunnivahend, mida kohaldatakse kuriteo toimepanemisesüüdimõistetuse suhtes kohtuotsuse alusel ja mis seisneb süüdimõistetud õigustekitsendamises või äravõtmiseskäesolevas koodeksis ettenähtud ulatuses.

(2) Karistuse kohaldamisega avaldatakse riiklikku hukkamõistuse süüdimõistetule kuriteotoimepanemise eest ning mõjutatakse teda ja muid isikuid edaspidi hoiduma niisugustetegude toimepanemisest.

(3) Karistuse eesmärk ei ole füüsiliste kannatuste tekitamine jainimväärikuse alandamine.

§ 21. Karistuse liigid

(1) Kohus võib mõista järgmisi põhikaristusi:

1) rahatrahv;

2) teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine;

3) arest;

4) vabadusekaotus.

(1¹) Peale põhikaristuse võib kohus mõistalisakaristusena riiklike teenetemärkide kandmise õiguse äravõtmist.

(2) Rahatrahvi või teataval ametikohal töötamise võiteataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmist võib kohus mõista ka lisakaristusena.

(3) Kuriteo eest võib mõista ühe põhikaristuse, millegavõib ühendada ühe või mitulisakaristust.

(4) Üheliigilisi karistusi ei saa samaaegselt mõista põhi- ja lisakaristusena. [11.12.1996]

§ 22 [kehtetu 13.05.1998]

§ 23. Vabadusekaotus

(1) Vabadusekaotust võib mõista tähtajaga kolmest kuust kuni viieteistkümnep aastani või eluaegsena. Tähtajaliste vabadusekaotuslike karistuste liitmisel vastavalt käesolevakoodeksi § 43 lõikele 3¹ võib kohus mõistalõpliku karistusena tähtajalise vabadusekaotuse kuni kolmekümne aastani.

(2) Isikule, kes kuriteo toimepanemise ajal oli noorem kui kaheksateistkümnep aastane, ei või vabadusekaotuse tähtaeg ületada kaheksat aastat.

(3) Vastavalt kohtuotsusele kannavad täiskasvanud süüdimõistetud vabadusekaotustkinnises, poolkinnises või avavanglas.

(4) Alaealised kannavad vabadusekaotust noorte vanglas.

(5) Avavanglas kannavad karistust esmakordselt vabadusekaotusele mõistetud ettevaatamata tõttu teise astme kuriteo toimepannud isikud.

(6) Poolkinnises vanglas kannavad karistust esmakordselt vabadusekaotusele mõistetud tahtlikult teise astme kuriteo toimepannud isikud.

(7) Kinnises vanglas kannavad karistust varem vabadusekaotust kandnud võiesimese astme kuriteo toimepannud isikud.

(8) Avavangla, poolkinnise ja kinnise vangla ning alaealiste parandusmajarežiimid jandene kohaldamise korra sätestab seadus. [21.06.1993; 18.12.1996]

§ 23¹ [kehtetu]

§ 23². Arest

(1) Aresti võib mõista tähtajaga kuni kolme kuuni.

(1¹) Alaealisele võib mõista aresti tähtajaga kuniühe kuuni õpingutest ja tööst vabal ajal, määrates kindlaks kalendrikuus kantavate arestipäevade arvu.

(2) Mõistetud arest kantakse ära arestikambri või arestimajaskinnise või poolkinnisevangla selleks eraldi kohandatud osakonnas, mis on eraldatud vabadusekaotuse kandmiseks määratud osakondadest. Ajateenijale mõistetud arest kantakse garnisoniarestimajas. [19.05.1993; 21.06.1993; 28.01.1998]

§-d 2426 [kehtetud]

§ 27. Teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine

(1) Teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise või avalikusteenistuses olemise õiguse äravõtmist võib kohus mõistapõhi- või lisakaristusena ühest kuni viieaastani.

(2) Selle karistuse mõistmisel lisakaristusena kõrvuti vabadusekaotuse või arestiga laieneblisakaristus süüdimõistetu poolt põhikaristuse kandmise kogu ajale jalisaks kohtuotsusegakindlaksmääratud tähtajale.

(3) Käesoleva karistuseliigi alla kuulub ka mootorsõiduki juhtimise õiguse äravõtmine. [16.12.1998; 27.01.1999]

§ 28. Rahatrahv

(1) Rahatrahv on rahaline sissenõue, mille kohus võib mõistakuni üheksasajapäevamäärani. Trahvi päevamäär arvestatakse süüdimõistetu keskmise päevasissetuleku alusel pärast maksude mahaarvamist, võttes arvesse tema perekondlikku ja majanduslikkuseisundit.

(2) Mõistes karistusena rahatrahvi, võib kohus, arvestades süüdimõistetu isikut, perekondlikku ja majanduslikku seisundit, määrata trahvi maksmise osade kaupa. Rahatrahviosa kaupa maksmine ei ole lubatud süüdimõistetu suhtes, kellel ei ole Eesti Vabariigis alalistelukohta.

(3) Rahatrahvi ei saa mõista alaealisele süüdimõistetule, kellel puudub iseseisvussissetulekuallikas.

(4) Kui kolmanda astme kuriteo toimepanemise eestsüüdimõistetu hoiab kõrvalerahatrahvi maksmisest, asendab kohus rahatrahvi arestiga, kui teise või esimese astmekuriteo toimepanemise eest süüdimõistetu hoiab kõrvale rahatrahvimaksimisest, asendab kohus rahatrahvi, olenevalt päevamäärade arvust, kas aresti või vabadusekaotusega, juhindudes käesoleva koodeksi § 43 sätetest karistuste võrdleva raskuse kohta. [17.04.1996]

§-d 29, 30, 30¹, 31, 32 [kehtetud]

§ 32¹. Karistuste täitmise kord ja tingimused

Karistuste täitmise kord ja tingimused sätestatakse vastava seadusega.

§ 33. Erikonfiskeerimine

(1) Kuriteo toimepanemise vahendid ja riistad ning kuriteo läbi omandatud vara, samutikriminaalasja menetlusel avastatud aine või ese, mida võib omandada ainult teriloaga, ja see lubapuudub, kuuluvad erikonfiskeerimisele.

Lõike 2 sõnastus kuni 30.06.1999	Lõike 2 sõnastus alates 1.07.1999
(2) Kuriteo vahetuks objektiks olnud väärtuse erikonfiskeerimist võib kohaldada käesoleva koodeksi §-des 76, 86, 147, 148, 148 ¹ lg 2, 148 ⁷ , 149, 149 ¹ , 152 ³ , 155, 157, 159 ¹ , 177 ² , 200 ² ja 281 ettenähtud kuritegudes.	(2) Kuriteo vahetuks objektiks olnud väärtuse erikonfiskeerimist võib kohaldada käesoleva koodeksi §-des 76, 86, 147, 148, 148 ¹ lg 2, 148 ⁷ , 148 ¹⁵ , 149, 149 ¹ , 152 ³ , 155, 157, 159 ¹ , 177 ² , 200 ² ja 281 ettenähtud kuritegudes.

(3) Erikonfiskeerimist võib kohaldada ka liiklusvahendile, esemele, legaalsele kaubale või muule vahendile, millega, mille sees või mille abil toimetati edasi salakaupa suuresulatuses, samuti liiklusvahendile, mille abil toimus isikute ebaseaduslik üle riigipiiri või ajutise kontrolljoone toimetamine, kui liiklusvahendi omanik või seaduslik valdaja teadis või piditeadma selle ebaseaduslikust kasutamisest.

(4) Erikonfiskeerimist kohaldatakse liiklusvahenditele, mis on salaküttimiseks või salakaubaveoks eriliselt ümber ehitatud.

(5) Erikonfiskeerimist kohaldatakse teosele ja teose koopiaile:

1) mis on pornograafilise sisuga või vägivalda või julmustpropageeriv, kui sellistest või teose koopiat demonstreeriti väljaspool spetsialiseeritud tegevuskohtavõialaale;

2) milles alaealist kujutatakse erootilises või pornograafilises situatsioonis.

(6) Erikonfiskeerimist kohaldatakse:

1) piraatkoopiale;

2) tootele, mis on valmistatud patendiomaniku või kasuliku mudeli võitööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia omanikuainuõigust rikkudes;

3) esemele või ainele, mis on tähistatud kaubamärgiomaniku loataõiguskaitsetomava kaubamärgiga identse või ära vahetamiseni sarnaseltähisega. [19.05.1993; 14.12.1994; 17.04.1996; 18.12.1996; 21.01.1999; 25.01.1999; 17.02.1999]

§ 34 [kehtetu]

§ 34¹. Riiklike teenetemärkide kandmiseõiguse äravõtmine

(1) Riiklike teenetemärkide kandmise õiguse äravõtmist võib kohus mõista süüdimõistetulelisakaristusena ühest kuni kolme aastani.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud lisakaristusemõistmisel kõrvutivabadusekaotuse või arestiga laieneb lisakaristus süüdimõistetu pooltpõhikaristuse kandmisekoogu ajale ja lisaks kohtuotsusega kindlaksmääratud tähtajale. [11.12.1996]

§ 35 [kehtetu]

4. peatükk

KARISTUSE MÕISTMINE

§ 36. Karistuse mõistmise üldsätted

Kohus mõistab karistuse käesoleva koodeksi eriosa selle paragrahvigakehtestatud piirides, mis näeb ette vastutuse toimepandud kuriteo eest. Karistuse mõistmisel arvestab kohus toimepandud kuriteo raskust ja laadi, süüdlase isikut ning vastutust kergendavaid jaraskendavaid asjaolusid.

§ 37. Vastutust kergendavad asjaolud

(1) Karistuse mõistmisel on vastutust kergendavad asjaolud:

1) toimepandud kuriteo kahjuliku tagajärje ärahoidmine võitekitatud kahjuvabatahtlik hüvitamine või kõrvaldamine süüdlase poolt;

2) kuriteo toimepanemine raskete isiklike, perekondlike või muude asjaolude kokkusattumise mõjul;

3) kuriteo toimepanemine ähvarduse, sundimise või materiaalse, teenistusliku võimuu sõltuvuse mõjul;

4) kuriteo toimepanemine tugeva hingelise erutuse mõjul, mille kannatanu onesilekutsunud oma mitteõiguspärase teoga;

5) kuriteo toimepanemine kaitsel õigusvastase ründe vastu, kuigiseejuures ületatihädakaitsepiirid;

6) kuriteo toimepanemine alaealise poolt;

7) kuriteo toimepanemine raseda poolt;

8) puhtsüdamlik kahetsus või süü ülestunnistamise ilmutamine.

(2) Kohus võib karistuse mõistmisel arvestada ka kergendavaid asjaolusid, mida käesolevas paragrahvis ei ole ette nähtud.

§ 38. Vastutust raskendavad asjaolud

Karistuse mõistmisel on vastutust raskendavad asjaolud:

1) kui kuriteo paneb toime isik, kes varem on pannud toime kuriteo, millest ei olemöödunud käesoleva koodeksi §-s 53 või karistusregistriseaduse § 25 lõikes 1 ettenähtud tähtaeg. Olenevalt esimese kuriteo iseloomust on kohtul õigus seda mitte lugeda raskendavaks asjaoluks;

2) kuriteo toimepanemine isikute grupi poolt;

- 3) kuriteo toimepanemine omakasu või muul madalal ajendil võisüsteemaatilisel;
- 4) kuriteoga raske tagajärje põhjustamine;
- 5) kuriteo toimepanemine lapsealise, kõrges vanuses või abitusseisundis olevaisiku, vaimuhaige või nõrgamõistusliku isiku suhtes või ärakasutades teise isikuteenistuslikku alluvust või muud sõltuvust süüdlasest;
- 6) alaealise või teise isiku, kelle võime oma teost aru saada võiseda juhtida olipiiratud, kihutamine kuriteo toimepanemisele või ahvatlemine kuriteost osavõtmisele, samuti kuriteo toimepanemisel isiku ärakasutamine, kes ei kuulu kriminaalvastutusele;
- 7) kuriteo toimepanemine erilise julmuse või kannatanu mõnitamisega;
- 8) kuriteo toimepanemine ühiskondliku õnnetuse tingimuste ärakasutamisega;
- 9) kuriteo toimepanemine üldohtlikul viisil;
- 10) kuriteo toimepanemine joobeseisundis. Olenevalt kuriteo iseloomust on kohtulõigus seda mitte lugeda vastutust raskendavaks asjaoluks;
- 11) kuriteo toimepanemine erakorralise või sõjaseisukorra ajal;
- 12) kuriteo toimepanemise hõlbustamiseks ametliku vormirietuse või ametitunnustekasutamise;
- 13) kuriteo toimepanemine korruptsiooniohtliku suhte ärakasutamisega. [19.05.1993; 10.02.1994; 19.01.1995; 17.04.1996; 19.11.1997]

§ 39. Käesoleva koodeksi eriosas ettenähtust kergemakaristuse mõistmine

Arvestades toimepandud kuriteo raskust oluliselt vähendavaid erandlikke tehioolusid, samuti süüdlase isikut ning pidades vajalikuks mõista temale karistus allaalammäära, mille käesoleva koodeksi eriosa selle kuriteo eest ette näeb, või üle minnamõnele teiseliigilisele karistusele, võib kohus karistust selliselt kergendada, ära märkides kergendamise motiivid.

§ 40. Karistuse mõistmine mitme kuriteo toimepanemise eest

(1) Kui isik tunnistatakse süüdi kahe või enama käesoleva koodeksi eriosa erinevates paragrahvides ettenähtud kuriteo toimepanemises ja teda ei ole varem nendest ühegi eest süüditunnistatud, siis kohus, mõistes karistuse eraldi iga kuriteo eest, mõistab lõpliku karistuse kuritegude kogumi eest, kas lugedes kergema karistuse kaetuks raskema karistusega või liites mõistetud karistused täies ulatuses või osaliselt.

(2) Põhikaristusele võib liita lisakaristused.

(3) Kui pärast kohtuotsuse tegemist tuvastatakse, et süüdimõistetule on süüdi veel teises käesoleva koodeksi eriosa samas või mõnes muus paragrahvist ähendatud kuriteos, mille ta ontoime pannud enne kohtuotsuse tegemist esimeses asjas, liidab kohus hiljem mõistetud karistusega varem mõistetud karistuse ärakandmata osa täies ulatuses või osaliselt või loeb kergema karistuse kaetuks raskema karistusega.

(4) Karistuste liitmisel juhindub kohus käesoleva koodeksi § 43 sätetest. [8.01.1996; 18.12.1996; 13.05.1998]

§ 41. Karistuse mõistmine mitme kohtuotsuse järgi

(1) Kui süüdimõistetule pärast kohtuotsuse tegemist, kuid enne karistuse täielikku ärakandmist pani toime uue kuriteo, liidab kohus eelmise otsuse järgi kandmata karistuse kastäies ulatuses või osaliselt uue otsusega mõistetud karistusega.

(2) Karistuste liitmisel juhindub kohus käesoleva koodeksi § 43 sätetest.

§ 42 [kehtetu]

§ 43. Karistuste liitmine, ümberarvutamine ja võrdlevraskus

(1) Üheliigilised karistused liidetakse nende kestuse või suuruse järgi.

(2) Eriliigilised põhikaristused liidetakse kõige raskemaliigilise karistusega, välja arvatud teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine järeleandmatult, mis viiakse täide iseseisvalt. Eriliigilised lisakaristused viiakse täide iseseisvalt.

(3) Karistuste liitmisel ei tohi karistuse üldine tähtaeg või suurusületada antud karistusliigiülemmäära, mis on kehtestatud käesoleva koodeksiga, karistusteliitmisel käesoleva koodeksi §-s 40 ettenähtud juhtudel aga käesoleva koodeksi eriosa vastavasparagrahvis ettenähtud raskema karistuse ülemmäära, välja arvatud käesolevaparagrahvi lõigetes 3¹ ja 3² loetletud juhtudel.

(3¹) Kui mõni liidetavatest tähtajalistest vabadusekaotuslikest karistustest mõistetakse esimese astme kuriteo eest, võib kohus karistuse täielikul või osaliseliitmisel mõista lõplikkaristusena tähtajalise vabadusekaotuse kuni kolmekümne aastani.

(3²) Kui mõni liidetavatest karistustest on eluaegnevabadusekaotus, mõistab kohus lõplikkaristusena eluaegse vabadusekaotuse.

(4) Karistuste ümberarvutamisel vastab ühele päevale vabadusekaotusele üks päev arestivõi kolm rahatrahvi päevamäära.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõike sätteid kohaldatakse eelvangistusaja ja karistuseärakandmata osa arvestamisel karistuse kandmise hulka. [18.12.1996]

§ 44. Karistuse tähtaegade arvutamine

Vabadusekaotuse ja teataval ametikohal töötamise või teatavaltegevusalal tegutsemiseõiguse äravõtmise tähtaega arvutatakse kuudes ja aastates, arestitähtaega arvutatakse päevades, nädalates ja kuudes. Karistuste asendamisel või liitmisel, samuti ümberarvestamisel on lubatud karistuste tähtaegade arvutamine päevades.

§ 45. Eelvangistuse arvestamine

Eelvangistusaja arvestab kohus karistuse tähtaja hulka käesoleva koodeksi § 43 sätetekohaselt.

§ 45¹ [kehtetu]

§ 46. Karistuste asendamine

(1) Kui toimepandud kuriteo eest on käesoleva koodeksi eriosas ettenähtud karistus, mida antud juhul ei saa mõista või täita, mõistab kohus süüdlasele teiseliigilise karistuse või asendab mõistetud karistuse teiseliigilise karistusega.

(2) Karistuste asendamisel juhindub kohus käesoleva koodeksi § 43 sätetest karistuste võrdleva raskuse kohta.

(3) Lisakaristust, mida ei saa mõista ega täide viia, ei asendata egakohaldata.

5. peatükk

KARISTUSEST VABASTAMINE

§ 47. Tähtajalise vabadusekaotuse tingimuslik kohaldamatajätmine

(1) Kui kohus, arvestades teo toimepanemise tehiosid ja süüdlaseisikut, leiab, et mõistetud tähtajalise vabadusekaotuse ärakandmisesüüdimõistetud poolt ei ole otstarbekas, võib ta määrata, et tähtajalist vabadusekaotust süüdimõistetuse suhtes tingimuslikult ei kohaldata. Sel juhul määrab kohus, et karistust ei pöörata täitmisele, kuisüüdimõistetud ei pane kohtu poolt määratud katseaja kestel toime uut kuritegu või haldusõiguserikkumist ja täidab temale katseajaks käesoleva paragrahvi lõike 3 ja § 47¹ alusel määratud kontrollnõudeid ja kohustusi.

(2) Katseaeg määratakse kestusega ühest kuni kolme aastani.

(3) Kohus määrab süüdimõistetud katseajaks kriminaalhooldaja järelevalve alla.

(4) Kohus määrab süüdimõistetud katseajaks järgima kontrollnõudeid kriminaalhooldaja järelevalve all käesoleva koodeksi § 47¹ lõike 1 alusel ning võib lisaks sellele määrata talle käesoleva koodeksi § 47¹ lõikes 2 nimetatud kohustusi.

(5) Kui süüdimõistetud paneb katseaja jooksul toime haldusõiguserikkumise või ei järgi kontrollnõudeid või ei täida temale katseajaks määratud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldajasellekohase ettekande alusel teha määruse süüdimõistetuseaatmise kohta temale mõistetud karistust kandma.

(6) Kui süüdimõistetud paneb katseaja jooksul toime kuriteo, mille eest teda karistatakse mittevabadusekaotusliku karistusega, või ettevaatamatuse tõttu kuriteo, mille eest teda karistatakse vabadusekaotusliku karistusega, võib kohus kriminaalhooldaja sellekohase ettekande alusel mõista temale karistuse vastavalt käesoleva koodeksi § 41 sätetele.

(7) Kui süüdimõistetud paneb katseaja kestel toime tahtliku kuriteo, mille eest tedakaristatakse vabadusekaotusega, mõistab kohus temale karistuse vastavalt käesoleva koodeksi § 41 sätetele.

(8) Kui kohus kriminaalhooldaja vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 5 ja 6 tehtud tekkande läbivaatamisel leiab, et karistuse täitmisele pööramine ei ole otstarbekohane, võib ta määrata täiendavaid kohustusi kooskõlas käesoleva koodeksi §-ga 47¹.

(9) Kui kohus kriminaalhooldaja sellekohase ettekande alusel leiab, et süüdimõistetud omaeeskujuliku käitumise ja kohtu poolt määratud kohustuste täitmisega on tõestanud endapanemist, võib ta kergendada või tühistada süüdimõistetule katseajaks määratud kohustusi. [17.12.1997]

§ 47¹. Kontrollnõuded ja kohustused

(1) Kriminaalhooldaja järelevalve alla määratud süüdimõistetud peab järgima järgmisi kontrollnõudeid:

- 1) ilmuda perioodiliselt registreerimisele kriminaalhooldaja määratud ajal ja kohta;
- 2) esitada kriminaalhooldajale dokumente temale kohtu poolt määratud kohustuste täitmise kohta;
- 3) elada kindlaksmääratud kohas;
- 4) taotleda kriminaalhooldusametniku luba elukohast lahkumiseks kauemaks kui 15 päevaks;
- 5) taotleda kriminaalhooldusametniku luba elu-, töö- või õppimiskoha muutmiseks.

(2) Kriminaalhooldaja järelevalve alla määramise korral võib kohus määrata süüdimõistetule katseajaks järgmisi kohustusi:

- 1) kõrvaldada tekitatud kahju kohtu poolt määratud tähtajaks ja kohtu poolt määratud ulatuses;
- 2) asuda tööle või õppima kohtu poolt määratud tähtajaks;
- 3) täita ülalpidamiskohustusi;
- 4) läbida ravi- ja võõrutuskuure, milleks ta on eelnevalt omanõusoleku andnud;
- 5) hoiduda suhtlemast kohtu poolt nimetatud isikutega;
- 6) mitte viibida kohtu poolt nimetatud paikades.

(3) Kui süüdimõistetud annab lubadusi oma eluviisi suhtes ja lubab võtta endale katseajaks kohustusi, mis ei ole loetletud käesoleva paragrahvi lõikes 2, võib kohus need kohustused akinnitada. [17.12.1997]

§-d 48, 48¹ [kehtetud]

§ 48². Kaitsevälase või kaitseteenistuskohustuslase suhtes sõja ajal kohtuotsusetäitmise edasilükkamine

(1) Sõja ajal kaitsevälase või kutse alla võimobiliseerimisele kuuluv kaitseteenistuskohustuslase suhtes tehtud, aresti või vabadusekaotust ettenägevakohtuotsusetäitmise võib kohus kuni sõjategevuse lõppemiseni edasilükata ja saata süüdimõistetutegevusse.

(2) Kohus võib süüdimõistetud poolt ülesnäidatud isikliku vapruste korral vastava väeosajema taotlusel vabastada ta karistusest või asendada karistuse teise, kergemaliigilise karistusega.

(3) Kui isik, kelle suhtes kohtuotsuse täitmine lükati edasi seoses sõjaseisukorraga, paneb toime uue kuriteo, mõistab kohus talle karistuse vastavalt käesoleva koodeksi § 41 sätetele. [19.05.1993]

§ 49. Karistusest vabastamise alused

(1) Karistusest vabastatakse ainult käesolevas peatükis ettenähtud alustel või käesoleva koodeksi eriosas tähendatud juhtudel ning see kuulub kohtu pädevusse, väljaarvatud karistusest vabastamine või karistuse kergendamine amnestia või armuandmise korras.

(2) Kohus otsustab karistusest vabastamise süüdimõistvakohtuotsuse tegemisel või pärast seda. [8.01.1996]

§ 49¹ [kehtetu]

§ 50. Karistusest vabastamine isiku andmise korralkäendusele

(1) Isiku, kes on toime pannud teise või kolmanda astme kuriteo, võib kohus vabastadakaristusest ja anda individuaalsele või kollektiivsele käendusele, kui ta leiab, et süüdimõistetutsaab mõjutada kriminaalkaristust kohaldamata.

(2) Kohus võib anda süüdimõistetu käenduselesellekohase taotluse esitanud isikule või kollektiivile, kui ta leiab, et need soovivad ja suudavad valvatasüüdimõistetu käitumise järelening avaldada temale kasvatustlikku mõju.

(3) Käendus lõpeb kahe aasta möödumiselkäendusele andmise päevast.

(4) Kui käendatav jätkab õiguserikkumiste toimepanemist, võib kohus käendaja või politseiasutuse sellekohasel taotlusel teha määruse mõistetud karistuse täitmisele pööramiseks. Kui käendatav paneb käenduse ajal toime uue tahtliku kuriteo, mille eest tedakaristatakse vabadusekaotusega, mõistab kohus temale karistuse vastavalt käesoleva koodeksi § 41 sätetele.

§ 50¹. Karistusest vabastamisesüüdistatava poolt kuriteo tehilolude või kurjategijaväljaselgitamisel osutatud abi eest

(1) Isiku, kes on toime pannud kuriteo, võib kohus riiklikusüüdistaja taotlusel vabastadakaristusest, kui ta leiab, et süüdimõistetu poolt antud olulised tõendid on viinud kuriteo tehiloludeväljaselgitamiseni või kurjategijaa süüdimõistamiseni. Karistusest vabastamine on võimalik ainultjuhtudel, kui süüdimõistetu poolt esitatud tõendid on viinudjõustunud kohtuotsuseni asjas, milles süüdimõistetu abi osutas.

(2) Kui süüdimõistetu kahe aasta jooksul pärast karistusest vabastamist paneb toime uusiõiguserikkumisi, siis võib kohus politseiasutuse taotlusel teha määruse mõistetud karistuse täitmisele pööramiseks. [26.01.1995]

§-d 51, 51¹ [kehtetud]

§ 52. Karistuse kandmisest vabastamine isiku parandamatult raskestihaigestumisekorral

Isiku, kes pärast kohtuotsuse tegemist on parandamatult raskesti haigestunud, võib kohus vabastada karistuse kandmisest. Seejuures arvestab kohus toimepandud kuriteo raskust, süüdimõistetu isikut, haiguse iseloomu ja ärakantud karistuse kestust. Kui isik pärast kohtuotsuse tegemist on jäänud vaimuhaigeks, mille tagajärjel ta ei ole võimeline endale oma tegudest aruandma või neid juhtima, siis vabastab kohus ta karistuse kandmisest ja juhindub käesoleva koodeksi § 59 sätetest, pärast tervenemist aga võib see isik kuuluda karistamisele kooskõlaskäesoleva koodeksi § 11 2. lõikega.

§ 53. Kriminaalvastutusele võtmise aegumine

(1) Isikut ei või võtta kriminaalvastutusele, kui tema poolt kuriteo toimepanemisest on möödunud järgmised tähtajad:

- 1) kaks aastat kolmanda astme kuriteo toimepanemisest;
- 2) viis aastat teise astme kuriteo toimepanemisest;
- 3) kümme aastat esimese astme kuriteo toimepanemisest.

(2) Aegumine katkeb, kui isik enne käesolevas paragrahvis ettenähtud tähtaegademöödumist paneb toime uue kuriteo. Aegumise arvestamist alustatakse sel juhul uue kuriteo toimepanemisest.

(3) Aegumine peatub, kui kuriteo toimepannud isik ennast uurimise või kohtueest varjab. Neil juhtudel aegumine uuendub ajast, mil isik kinni peeti või ilmus süüülestunnistamisele. Seejuures ei või isikut kriminaalvastutusele võtta, kui kuriteo toimepanemisest on möödunud viisteist aastat ja aegumine ei ole katkenud uue kuriteo toimepanemise tõttu.

(4) [kehtetu 13.05.1998]

(5) Käesolevas paragrahvis ettenähtud aegumine ei ole kohaldatav isikusuhtes, kes on süüdi kuriteos rahu või inimsuse vastu võisõjakuriteos. [8.01.1996]

§ 54. Süüdimõistva kohtuotsuse täitmiseaegumine

(1) Süüdimõistvat kohtuotsust ei täideta, kui seda ei ole pööratud täitmisele kolme aastajooksul, arvates kohtuotsuse jõustumisest.

(2) Aegumine katkeb, kui süüdimõistetu karistuse kandmisest kõrvale hoidub, enne käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tähtajamöödumist paneb toime uue kuriteo või kui kohtus on saanud taotlus tingimisi mõistetud vabadusekaotuse täitmisele pööramiseks. Aegumise arvestamine uue kuriteo toimepanemise puhul algab selle toimepanemisest, karistuse kandmisest kõrvalehoidumise puhul karistuse kandmisele ilmumisest või end varjavasüüdimõistetu kinnipidamisest, tingimisi mõistetud vabadusekaotuse täitmisele pööramise puhul aga

käesoleva koodeksi § 47 4. lõikes tähendatudmääruse tegemisest. Seejuures süüdimõistvatkohtuotsust ei pöörata täitmisele, kui selle tegemisest on möödunud kümme aastat.

(3) [kehtetu 13.05.1998]

(4) Käesolevas paragrahvis ettenähtud aegumine ei ole kohaldatav isikusuhtes, kes on süüdi kuriteos rahu või inimsuse vastu või sõjakuriteos.

§ 55. Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamine jakaristuse asendamine kergemaliigilise karistusega

(1) Isiku suhtes, kes on mõistetud vabadusekaotusele, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 55¹ loetletud isikud, võib kohaldada tingimisi ennetähtaega karistusest vabastamist või karistuse ärakandmata osa asendamist kergemaliigilise karistusega.

(2) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist või karistuse ärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega võib kohaldada süüdimõistetud suhtes vaid sel juhul, kui ta eeskujuliku käitumise ja kohusetundliku töössesuhtumisega on tõestanud enda paranemist.

(3) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist ja karistuse ärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega kohaldab karistuse kandmise koha järgne kohuskaristust täitva asutuse administratsiooni ja järelevalvekomisjoni ühise esildise alusel.

(4) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist või karistuse ärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega võib kohaldada pärast seda, kui süüdimõistetud on tegelikult ära kandnud vähemalt poole mõistetud karistusajast.

(5) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist või karistuse ärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega võib kohaldada pärast vähemalt kahekolmandikumõistetud karistusaja tegelikku ärakandmist isiku suhtes, kellele on tahtlikult toime pandud kuriteo eest mõistetud vabadusekaotus üle kolme aasta.

(5¹) Eluaegse vabadusekaotusega karistatud süüdimõistetud suhtes võib tingimisi ennetähtaega karistusest vabastamist või karistuse ärakandmata osavähendamist kohaldada, kui süüdimõistetud on mõistetud karistusajast tegelikult ära kandnud vähemalt kolmkümmend aastat.

(6) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamise või karistuse asendamise korralkergemaliigilise karistusega võidakse süüdimõistetud vabastada lisakaristusena mõistetud rahatrahvist või teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegelemise õiguse äravõtmisest.

(7) Vabadusekaotuse ärakandmata osa asendamisel rahatrahvigamääratakse rahatrahvisuurus vastavalt käesoleva koodeksi § 43 sätetele karistustevõrdleva raskuse kohta.

(8)(9) [kehtetud 17.12.1997] [8.01.1996; 18.12.1996]

§ 55¹. Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamise ja karistuse kergemaliigilise karistusega asendamise kohaldamatus

Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist ja karistuse ärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega ei kohaldata:

- 1) isiku suhtes, kellele surmanuhtlus on armuandmise või amnestia korras asendatud vabadusekaotusega;
- 2) isiku suhtes, kellele surmanuhtlus on kohtu poolt asendatud vabadusekaotusega. [13.05.1998]

§ 55² [kehtetu]

§ 56. Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamine jakaristuse asendamine kergemaliigilise karistusega alaealise suhtes

(1) Isiku suhtes, kes on mõistetud vabadusekaotusele kuriteo eest, mille toimepanemise ajalt oli alaealine - noorem kui kaheksateistkümnepäevane -, võib kohaldada tingimisi ennetähtaega karistusest vabastamist või karistuse ärakandmata osa asendamist kergemaliigilise karistusega.

(2) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist või karistuse ärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega alaealise suhtes võib kohaldada vaid juhul, kui ta oma eeskujuliku käitumise ja kohusetundliku suhtumisega õpingutesse on tõestanud enda paranemist.

(3) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist ja karistuseärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega kohaldab karistuse kandmise koha järgne kohuskaristusttäitva asutuse administratsiooni ja alaealiste asjade komisjoni või järelevalvekomisjoni esildisealusel.

(4) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist või karistuseärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega võib isiku suhtes, kes on süüdimõistetud alaealisenatoimepandud kuriteo eest, kohaldada pärast süüdimõistetud poolt vähemalt poole mõistetud karistusaja tegelikku ärakandmist.

(5) Tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamist või karistuseärakandmata osaasendamist kergemaliigilise karistusega võib kohaldada pärast vähemalt kahekolmandikuaristusaja tegelikku ärakandmist alaealisena kuriteo toimepannud isiku suhtes:

1) kellele on mõistetud vabadusekaotus mitte alla viie aasta tahtlikult toimepandud kuriteo eest;

2) kes on varem kandnud vabadusekaotust tahtlikult toimepandud kuriteo eest, milleest karistus ei ole kustunud või kustutatud, ja pani toime uue tahtliku kuriteo.

(6)(7) [kehtetud 17.12.1997]

§ 56¹. Katseaja määramine tingimisi ennetähtaega karistusest vabastamisel

(1) Kohus määrab süüdimõistetule, kes vabastatkaristusest tingimisi enne tähtaega, katseaja, mille pikkuseks on karistuse ärakandmata osa, kuid mitte rohkem kui kolmeaastat.

(2) Kohus määrab süüdimõistetule, kes vabastatitingimisi enne tähtaega, katseajakskriminaalhooldaja järelevalve alla.

(3) Järelevalve alla määramise korral kohaldatakse süüdimõistetule suhtes käesolevakoodeksi § 47¹ sätteid.

(4) Kui süüdimõistetule paneb katseaja jooksul toimehaldusõiguserikkumise või ei järgikontrollmeetmeid või ei täida temale katseajaks määratud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldaja sellekohase ettekande alusel teha määrusesüüdimõistetule saatmise kohtatemale mõistetud karistust kandma.

(5) Kui süüdimõistetule paneb katseaja jooksul toime kuriteo, milleest teda karistataksemittevabadusekaotusliku karistusega, või ettevaatamatus tõttu kuriteo, mille eesttedakaristatakse vabadusekaotusliku karistusega, võib kohus kriminaalhooldaja sellekohase ettekandevalusel mõista temale karistuse vastavalt käesoleva koodeksi § 41 sätetele.

(6) Kui süüdimõistetule paneb katseaja kestel toime tahtliku kuriteo, mille eest tedakaristatakse vabadusekaotusega, mõistab kohus temale karistuse vastavalt käesoleva koodeksi § 41 sätetele.

(7) Kui kohus kriminaalhooldaja vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 4 ja 5 tehtud ettekande läbivaatamisel leiab, et karistuse täitmisele pööramine ei ole otstarbekohane, võib tasüüdimõistetule määrata täiendavaid kohustusikooskõlas käesoleva koodeksi paragrahviga 47¹.

(8) Kui kohus kriminaalhooldaja ettekande alusel leiab, et süüdimõistetule oma eeskujulikukäitumise ja kohtu poolt määratud kohustuste täitmisega on tõestanud enda paranemist, võib takergendada või tühistada süüdimõistetule katseajaksmääratud kohustusi. [17.12.1997]

§ 57 [kehtetu]

§ 58 [kehtetu 19.11.1997]

6. peatükk

MEDITSIINILISE JA KASVATUSLIKU ISELOOMUGAMÕJUTUSVAHENDID

§ 59. Meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendid

(1) Meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendeid kohaldatakse käesolevakoodeksi §-s 11 tähendatud isikute suhtes ja samuti isiku suhtes, kes pärast kohtuotsuse tegemist, kuid ennekaristuse ärakandmist on jäänud vaimuhaigeks, mille tagajärjel ta ei ole võimeline endale omategudest aru andma või neid juhtima, ning isiku suhtes, kellel on eeluurimise käigus või asjaarutamisel kohtus tuvastatud vaimutegevuse ajutine rike, mis takistab selle isiku vaimse seisundikindlakstegemist käesolevas koodeksis ettenähtud teo toimepanemise ajal, kui seisisiktoimepandud teo laadi ja oma vaimse seisundi tõttu on ohtlik ning vajab ravi. Meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendid on paigutamine ravile tavalise või tugevdatud järelevalve allapsühhiaatria haiglasse.

(1¹) Isikut, kes on paigutatud ravile tugevdatud järelevalve allapsühhiaatria haiglasse, hoitakse seal tingimustes, mis välistavad ohtlike tegude toimepanemise tema poolt.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud meditsiiniliseiseloomuga mõjutusvahendite määramisel arvestab kohus toimepandud teo ja selle toime pannud isiku ohtlikkuse laadi, samutiseda, millist ravi isik vajab. Meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendit kohaldatakse kuniselleisiku tervenemiseni või tema ohtlikkuse äralangemiseni. Nendemõjutusvahendite kohaldamise, lõpetamise või liigi muutmise määrab kohus.

(3) Kui pärast käesoleva paragrahvi 1. lõikestähendatud meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendi kohaldamise lõpetamist kohaldatakse isiku suhtes karistust, siis arvestatakse mõjutusvahendi kohaldamise aeg karistuse kandmise hulka. Üks päev meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendi kohaldamist loetakse võrdseks ühe päevavabadusekaotusega.

(4) Kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud isikusuhtes ei ole meditsiiniliseiseloomuga mõjutusvahendi kohaldamine vajalik või kui kohus lõpetab selle vahendikohaldamise, võib ta anda sellise isiku omaste või muude isikute hooldamisele jaarstlikujärelevalve alla. [12.02.1997]

§ 59¹ [kehtetu 12.02.1997]

§ 60 [kehtetu]

§ 61. Kasvatusliku iseloomuga mõjutusvahendid alaealistesuhetes

(1) Kasvatusliku iseloomuga mõjutusvahendid, mida kohus võib kohaldada alaealise suhteskooskõlas käesoleva koodeksi § 10 3. ja 4. lõikega, on:

1) paigutamine eri-õppekasvatusasutusse;

2) paigutamine ravikasvatusasutusse.

(2) Alaealiste eri-õppekasvatus- ja ravikasvatusasutuses viibimise kord, tingimused ja tähtaeg määratakse kindlaks seadusega. [10.02.1994]

ERIOSA

1. peatükk [9.11.1994]

INIMSUSEVASTASED KURITEOD JA SÕJAKURITEOD

§ 61¹. Inimsusevastane kuritegu

(1) Inimsusevastaste kuritegude, sealhulgas genotsiidi toimepanemise eest, nagu need kuriteod on määratletud rahvusvahelise õiguse normides, s.o tahtlike tegude eest, mille eesmärk oli täielikult või osaliselt hävitada rahvuslik, etniline, rassiline, usuline, okupatsioonirežiimile vastupanu osutav või muu sotsiaalne grupp, sellise grupi liikme tapmise või talleraske või üliraske kehavigastuse või vaimsete hälvete tekitamise või temapiinamise eest, laste vägivaldse äravõtmise, relvastatud ründe, okupatsiooni või anneksiooni korralpõliselanike deporteerimise või väljasaatmise, majanduslikest, poliitilistest ja sotsiaalsetest inimõigustest ilmajätmise võinende õiguste piiramise eest karistatakse vabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümnendaastani või eluaegse vabadusekaotusega.

(2) Võimuorgani esindaja, kelle nõusolekul pandi toime käesoleva paragrahvi 1. lõikestähendatud kuritegu, kannab § 17 6. lõike kohaselt vastutust selle kuriteo toimepanemisest kaasaaitajana osavõtu eest. [9.11.1994; 18.12.1996; 13.05.1998]

§ 61². Vägivald elanikkonna kallalsõjategevuse piirkonnas

Sõjategevuse piirkonnas röövimise, vara ebaseaduslik hävitamise, vägivalla või vara ebaseadusliku äravõtmise eest sõjalise vajaduse ettekäändel või muude tsiviilelanikkonna kaitset käsitlevate rahvusvahelise õiguse normide rikkumise eest karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kümne aastani. [9.11.1994]

§ 61³. Sõjavangi kohtlemise õiguslikurežiimi rikkumine

Sõjavangi kohtlemise õigusliku režiimi rikkumise eest, mis on seotud erilise julmusega võitme pandud haige või haavatud sõjavangi suhtes, samuti hooletu kohustetäitmisest haige või haavatud sõjavangi suhtes isiku poolt, kellele oli pandud sõjavangiravimine ja tema eesthoolitsemine, raskema kuriteo tunnuste puudumisel - karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [9.11.1994]

§ 61⁴. Keelatud sõjapidamisvahendite või viiside kasutamine või nende kasutamiseks käsu andmine

Keelatud sõjapidamisvahendite või -viiside kasutamiseks käsu andmise, samuti kehtivates sõjapidamisnormide rikkumise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kümneaastani. [9.11.1994]

2. peatükk [9.11.1994]

RIIGIVASTASED KURITEOD

§ 62. Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse vastasuunatud tegevus

(1) Välisriigi, välisriigi organisatsiooni, välismaalase või välisriigi ülesandel tegutsevaisiku või nende grupi või nende ülesandel tegutseva isiku abistamise eest Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse vastu suunatud tegevuses, kui see ei ole seotud vägivallega ning puuduvad käesoleva koodeksi §-s 63 ettenähtud kuriteo tunnused karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsme aastani.

(2) Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse vägivaldsele muutmisele või territoriaalseterviklikkuse vägivaldsele rikkumisele, vägivaldsele võimuhaaramisele või kehtiva riigikorraldusele muutmisele suunatud tegevuse eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kümneaastani. [18.12.1996]

§ 63. Salakuulamine

Riigisaladust sisaldava teabe kogumise eest selle edasiandmise eesmärgil võiselle teabe edasiandmise eest välisriigile, välisriigi organisatsioonile, välismaalasele või välisriigi ülesandel tegutsevale isikule, samuti välisriigi luure ülesandel muu teabe kogumise või edastamise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kümne aastani. [18.12.1996]

§ 64 [kehtetu]

§ 64¹. Terrorism

(1) Isikule, ettevõttele, asutusele või organisatsioonile kallaletungimise, samuti varahõivamisele, purustamisele või rikkumisele või inimeste hävitamisele või tervisekahjustustekitamisele suunatud tegude toimepanemise eest sõja või rahvusvahelise konfliktiprovootseerimise või muul poliitilisel või usulisel eesmärgil karistatakse vabadusekaotusega kuni kaheksa aastani.

(2) Sama tegevuse eest samal eesmärgil, kui see tõi kaasa inimestehukkumise või muuraske tagajärje, - karistatakse vabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümne aastani või eluaegse vabadusekaotusega. [17.04.1996; 18.12.1996; 13.05.1998]

§ 65. Terroristlik akt välisriigi esindaja vastu

(1) Välisriigi esindaja tapmise eest sõja või rahvusvahelise konflikti provootseerimise eesmärgil karistatakse vabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümne aastani või eluaegse vabadusekaotusega.

(2) Samale isikule samal eesmärgil ülliraske kehavigastuse tekitamise eest karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kaheksa aastani. [18.12.1996; 13.05.1998]

§-d 6668 [kehtetud]

§ 69. Sõjapropaganda

Igasugusel kujul tehtava sõjapropaganda eest karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.

§-d 7071 [kehtetud]

§ 72. Rahvusliku, rassilise, usulise või poliitilise vihkamise, vägivalga võidiskrimineerimise õhutamine

(1) Rahvusliku, rassilise, usulise või poliitilise vihkamise, vägivalga või diskrimineerimise õhutamise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see tõi kaasa inimese hukkumise, vigastamise või muu rasketagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [19.05.1993]

§ 72¹. Võrdõiguslikkuse rikkumine

Üksikisiku õiguste otsese või kaudse kitsendamise või talleotseste või kaudsete eeliste kehtestamise eest olenevalt tema rahvusest, rassist, nahavärvusest, soost, keelest, päritolust, usutunnistusest, poliitilistest või muudest veendumustest, varalisest või sotsiaalsest seisundist või muude asjaolude alusel karistatakse rahatrahvi või arestiga. [19.05.1993]

§ 73. Riigisaladuse avalikustamine

(1) «Konfidentsiaalse» tasemega riigisaladuse avalikustamise võiebaseadusliku edastamisevõi sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) «Salajase» tasemega riigisaladuse avalikustamise võiebaseadusliku edastamise võisellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamisetunnused, karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni nelja aastani.

(3) «Täiesti salajase» tasemega riigisaladuse avalikustamisevõi ebaseadusliku edastamisevõi sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani. [26.01.1999]

§ 73¹ [kehtetu 26.01.1999]

§ 74. Riigisaladust sisaldava teabekandja kaotamine

(1) Riigisaladust sisaldava teabekandja kaotamise eest isiku poolt, kellele seeteabekandjaoli usaldatud, kui kaotamine oli tingitud riigisaladuse kaitset reguleerivate õigusaktiderikkumisest, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see põhjustas raske tagajärje, karistatakse vabadusekaotusegaühhest kuni kolme aastani. [17.04.1996]

§-d 74¹, 75 [kehtetud]

§ 75¹. Kinnipidamisasutuse tegevusedesorganiseerimine

Kinnipidamisasutusse paigutatud isiku poolt teiste kinnipeetavate võisüüdimõistetuteterroriseerimise või administratsiooni esindajale kallaletungimise, samuti seleesmärgil grupiorganiseerimise või selle grupi tegevusest aktiivse osavõtu eest karistatakse vabadusekaotusegakuni kaheksa aastani.

§ 76. Salakaubavedu

(1) Salakaubaveo, s.o tollikontrollile kuuluva kauba või muuväärtuse olulises ulatusesebaseadusliku toimetamise eest üle tollipiiri tollikontrolli eest varjatuna või sellest kõrvalhooides või muul pettuslikul viisil karistatakse rahatrahvi või arestigavõi vabadusekaotusegakuni kolme aastani.

(2) Keelatud või vastava loata eriluba nõudva kauba või muuväärtuse radioaktiivse või lõhkematerjali, narkootilise, psühhotroopse aine, narkootilise või psühhotroopse aine lähteaine, mittenarkootilise ravimi või mürgaine, strateegilise kauba, tulirelva või laskemoona salakaubaveo eest karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes ettenähtud tegevuseest:

1) ametiisiku poolt oma ametiseisundit ära kasutades või

2) isikute grupi poolt karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kaheksa aastani. [19.05.1993; 10.02.1994; 6.04.1994; 19.12.1995; 17.04.1996; 11.06.1997B]

§ 76¹. Ebaseadusliku avaliku koosolekuläbiviimine

Avaliku koosoleku läbiviimise eest, mille kohta ei ole esitatud avaliku koosolekuseadusessätetstatud teadet või mille teadet ei ole registreeritud või mille läbiviimine on keelatud karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [26.03.1997]

§ 76². Seaduslikult korraldatud avaliku koosolekuläbiviimise takistamine või sellelialiajamine

Seaduslikult korraldatud avaliku koosoleku läbiviimise takistamise või sellelialiajamiseest vägivalda kasutades või vägivaldaga ähvardades karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [26.03.1997]

§ 77. Massilised korratused

Massiliste korratuste organiseerimise eest, millega kaasnes rüüstamine, purustamine, süütamine või muu taoline tegevus, samuti sellise kuriteo vahetutoimepanemise eest massilistest korratustest osavõtja poolt või tema relvastatud vastuhakkamise eestvõimuesindajale karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kümne aastani.

§ 78 [kehtetu]

§ 78¹. Tegevteenistusest või õppekogunemisest kõrvalehoidumine

(1) Kaitsejõudude õppekogunemisele ilmumise-stkõrvalehoidumise eest reservväelasepoolt karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Kaitsejõudude tegevteenistusse ilmumisest kõrvalehoidumise eestkutsealuse poolt karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [19.05.1993]

§ 78². Mobilisatsioonist kõrvalehoidumine

(1) Eesti Vabariigi kaitsejõududesse mobiliseerimisestkõrvalehoidumise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Sama teo eest sõjaajal, samuti sõjaajal kõrvalehoidumise eestjärjekordsesekaitsejõudude tegevteenistusse kutsumisest karistatakse vabadusekaotusegaühest kuni viieaastani. [19.05.1993]

§ 79 [kehtetu]

§ 79¹. Riigikaitsele sundkoormise täitmisestkõrvalehoidumine

Riigikaitsele sundkoormise täitmisest kõrvalehoidumise eestsõjaseisukorra ajal karistatakse rahatrahvi või arestiga. [22.02.1995]

§ 79². Vara sundvõõrandamiseks ja sundkasutamisele võtmiseks pädeva volinikutegevuse takistamine

Sõjaseisukorra ajal riigikaitsele vajaduseks varasundvõõrandamiseks ja sundkasutuselevõtmiseks pädeva voliniku tegevuse takistamise eest varasundvõõrandamisel või sundkasutuselevõtmisel karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusegakuni ühe aastani. [22.02.1995]

§-d 8081 [kehtetud]

§ 81¹. Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseaduslik ületamine

(1) Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseaduslikuületamise eest, kui seeoli seotud piirivalveametniku peatumise märguande või käsu täitmatajätmisega, karistatakserahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) kui sellega kaasnes vägivald või vägivaldagaahvardamine kuriteo toimepanemisttõkestanud isiku suhtes või

3) liiklusvahendiga selleks mitte ettenähtud kohas karistatakserahatrahvi võiarestiga või vabadusekaotusega ühest kuni viie aastani. [17.04.1996; 17.02.1999]

§ 81². Isiku ebaseaduslikult üle Eesti Vabariigiriigipiiri või ajutise kontrolljoonetoi-metamine

(1) Isiku ebaseaduslikult üle Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone toimetamiseest karistatakse vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) kui sellega kaasnes vägivald või vägivaldagaahvardamine kuriteo toimepanemisttõkestanud isiku suhtes või

3) ametiisiku poolt oma ametiseisundit ära kasutades karistataksevabadusekaotusega ühest kuni kolme aastani. [17.04.1996]

§ 82. Rahvusvahelise õhusõidu eeskirjaderikkumine

Sellekohase loata Eesti Vabariiki sisselendamise või Eesti Vabariigistväljalendamise eest, loas tähendatud marsruudist, õhuvärvast või lennukõrgusestmittekinnipidamise või rahvusvahelise õhusõidu eeskirjade muu rikkumise eest karistatakserahatrahviga või vabadusekaotusega kuni viie aastani.

§ 83. Transpordi ohutu liiklemise või liiklusvahendikäituseeskirjade rikkumine

(1) Raudtee-, vee- või õhustranspordi töötaja poolttranspordi ohutu liiklemise või liiklusvahendi käituseeskirjade rikkumise eest, mis põhjustasõnnetusjuhtumi inimestega, katastroofi, avariid või muu raske tagajärje, samuti

liiklusvahendi, tee, signalisatsiooni- või sidevahendi halvakvaliteedilise remondi eest, mis põhjustas samasuguse tagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kümne aastani.

(2) Samade tegude eest, mis küll ei põhjustanud sellist tagajärge, kuid teadvalt löid sellesaabumise ohu, - karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni kolmeaastani. [17.02.1999]

§ 84. Tee ja raudtee, liiklusvahendi ning side-, signalisatsiooni- ja energiaseadmerikkumine

Tee või raudtee, liiklusvahendi või side-, signalisatsiooni- või energiaseadme tahtlikupurustamise või rikkumise eest, mis põhjustas või võis põhjustada rongi- või lennuõnnetuse, laevaavarii, liiklusõnnetuse, transpordi või side normaalse töörikkumise, häire energia tootmise või jaotamise süsteemis, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani. [17.02.1999]

§ 85. Raha või väärtpaberi võltsimine või võltsitud raha või väärtpaberi kasutamine

(1) Raha, krediitkaardi või muu maksevahendi, samuti aktsia, obligatsiooni, tšeki, vekslivõi muu väärtpaberi võltsimise eest käibelelaskmise eesmärgil või teadvalt võltsitud raha, krediitkaardi või muu maksevahendi, samuti aktsia, obligatsiooni, tšeki, vekslivõi muu väärtpaberi käibelelaskmise eest karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni kaheksa aastani.

(2) Sama tegevuse eest süstemaatiliselt või suures ulatuses karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kümne aastani.

§ 85¹. Väärismetalltoodete riikliku proovijärelevalve märgise võltsimine või kasutamine märgisele mittevastaval materjalil

(1) Väärismetalltoodete riikliku proovijärelevalve märgise võltsimise või kasutamise eesmärgisele mittevastaval materjalil nende toodete käibelelaskmise eesmärgil karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Sama tegevuse eest süstemaatiliselt karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kaheksa aastani.

§ 86. Valuutatehingute sooritamise korra rikkumine

Valuutatehingute sooritamise korra rikkumise eest olulises ulatuses karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni viie aastani. [19.05.1993]

§-d 86¹, 87 [kehtetud]

3. peatükk [9.11.1994]

§-d 8899 [kehtetud]

4. peatükk [9.11.1994]

ISIKUVASTASED KURITEOD

§ 100. Tahtlik tapmine

Tahtliku tapmise eest karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kaheksa aastani.

§ 101. Tahtlik tapmine raskendavil asjaoludel

Tahtliku tapmise eest, kui see pandi toime:

- 1) omakasu ajendil või
- 2) huligaansel ajendil või
- 3) teise kuriteo varjamise või selle toimepanemise hõlbustamise eesmärgil või seoses vägistamisega või
- 4) seoses kannatanu poolt teenistusliku või ühiskondliku kohustuse täitmisega või
- 5) kahe või enama isiku suhtes või
- 6) süüdlasele teadvalt raseda naisisiku, rauga või lapsealisesuhtes või

7) eriti piinaval või eriti julmal või paljude inimeste elule ohtlikul viisilvõi

8) isiku poolt, kes on varem toime pannud tahtliku tapmise, välja arvatudkäesolevakoodeksi §-des 103 ja 104 ettenähtud tapmine, või

9) lõhkeseadeldise või lõhkematerjali kasutamise, karistataksevabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümne aastani või eluaegsevabadusekaotusega. [18.12.1996; 12.11.1997;13.05.1998]

§ 102. Ema poolt oma vastsündinud lapse tapmine

Ema poolt oma vastsündinud lapse tahtliku tapmise eest sünnituse ajalvõi vahetult pärast sünnitust karistatakse vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

§ 103. Tapmine hingelise erutuse seisundis

Tahtliku tapmise eest äkki tekkinud tugeva hingelise erutuse seisundis, millepõhjustasvägivald või raske solvamine kannatanu poolt, karistataksevabadusekaotusega kuni nelja aastani.

§ 104. Tapmine hädakaitse piiride ületamisel

Tapmise eest hädakaitse piiride ületamisel karistatakse arestigavõi vabadusekaotusegakuni kahe aastani.

§ 105. Surma põhjustamine ettevaatamatuse tõttu

Surma põhjustamise eest ettevaatamatuse tõttu karistatakse arestigavõi vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 106. Enesetapmisele viimine

Julma kohtlemise või mõnitamisega teise isiku enesetapmisele või sellekatsele viimise eest karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.

§ 107. Üliraske kehavigastuse tahtlik tekitamine

(1) Kehavigastuse tahtliku tekitamise eest, mis on eluohtlik või põhjustas mõne organikaotuse, selle tegevuse lakkamise, vaimuhaiguse, töövõime püsiva, mitte alla ühe kolmandikukaotusega seotud muu terviserikke, raseduse katkemise või näo parandamatu, inetuks tegevarikke, karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kuue aastani.

(2) Sama teo eest:

1) kui sellega ettevaatamatuse tõttu põhjustati kannatanu surmvõi

2) kui see pandi toime huligaansel ajendil või

3) seoses kannatanu poolt oma teenistusliku või ühiskondliku kohustusetäitmisegavõi

4) kahe või enama isiku suhtes või

5) eriti piinaval või eriti julmal või paljude inimeste elule ohtlikul viisilvõi

6) isiku poolt, kes on varem toime pannud tahtliku tapmise või tahtlikulttekitanudüliraske kehavigastuse, välja arvatud käesoleva koodeksi §-des 103 ja 104 ettenähtud tapmine ja § 109 1. lõikes ja §-s 110 ettenähtudüliraske kehavigastuse tekitamine, karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kümne aastani.

§ 108. Raske kehavigastuse tahtlik tekitamine

(1) Kehavigastuse tahtliku tekitamise eest, mis ei ole eluohtlik ega põhjustanudkäesolevakoodeksi §-s 107 ettenähtud tagajärgi, kuid tõi kaasa pikaajalist terviserikke või terviserikke, mison seotud töövõime püsiva, alla ühe kolmandiku olulisekaotusega, karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Sama teo eest, kui see pandi toime:

1) seoses kannatanu poolt oma teenistusliku või ühiskondliku kohustusetäitmisegavõi

2) kahe või enama isiku suhtes või

3) eriti piinaval või eriti julmal või paljude inimeste elule ohtlikul viisilvõi

4) isiku poolt, kes on varem toime pannud tahtliku tapmise või tahtlikulttekitanudüliraske või raske kehavigastuse, välja arvatud käesoleva koodeksi §-des 103 ja 104 ettenähtud tapmine ning §-des 109 ja 110 ettenähtud üliraskevõi raske kehavigastusetekitamine, karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni seitsme aastani.

§ 109. Kehavigastuse tekitamine hingelise erutuse seisundis

Raske või üliraske kehavigastuse tahtliku tekitamise eest äkki tekkinudtugeva hingeliseerutuse seisundis, mille põhjustas vägivald või raske solvamine kannatanupoolt, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 110. Üliraske kehavigastuse tekitamine hädakaitsepiiride ületamisel

Üliraske kehavigastuse tekitamise eest hädakaitse piiride ületamisel karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 111. Üliraske kehavigastuse tekitamine ettevaatamatusetõttu

Üliraske kehavigastuse tekitamise eest ettevaatamatuse tõttu karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kuue kuuni.

§ 112 [kehtetu]

§ 113. Vägivallateod isiku kallal

Kerge kehavigastuse tahtliku tekitamise eest, samuti tahtliku löömise, peksmisevõifüüsilise valu põhjustanud muu vägivallateo eest karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 114. Piinamine

Käesoleva koodeksi §-s 113 ettenähtud tegude eest, kui need olid piinava iseloomuga, karistatakse vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

§ 115. Vägistamine

(1) Suguühenduse eest täisealise naisisikuga vägivalla või vägivallaga ähvardamise abil või ära kasutades kannatanu abitut seisundit karistatakse vabadusekaotusega kahestkuni viieaastani.

(2) Vägistamise eest:

- 1) isiku poolt, kes on varem toime pannud vägistamise või
- 2) isikute grupi poolt või
- 3) alaealise vägistamise eest või
- 4) kui sellega kaasnes raske kehavigastuse tekitamine karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kümne aastani.

(3) Vägistamise eest:

- 1) kui sellega põhjustati raske tagajärg või
- 2) lapsealise vägistamise eest karistatakse vabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümne aastani.

§ 115¹. Sugulise kire rahuldamine ebaloosulikulviisil

(1) Sugulise kire ebaloosulikul viisil rahuldamise eest vägivalla või vägivallaga ähvardamise abil või ära kasutades kannatanu abitut seisundit, kui puuduvad käesoleva koodeksi §-s 118 ettenähtud kuriteo tunnused, - karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Sama tegevuse eest teadvalt noorema kui kuuteistkümneaastase isikusuhtes karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kuue aastani.

§ 116. Suguühendus noorema kui neljateistkümneaastasenaissuost isikuga

Täisealise poolt suguühendusse astumise eest teadvalt noorema kui neljateistkümneaastasenaissuost isikuga käesoleva koodeksi §-s 115 ettenähtud kuriteotunnuste puudumisel karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

§ 117. Sugukõlvatu tegevus noorema kui kuueistkümneaastase isiku suhtes

Sugukõlvatu tegevuse eest teadvalt noorema kui kuueistkümneaastase isikusuhtes karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

§ 118. Pederastia

(1) Pederastia eest vägivalda või vägivaldaga ähvardamiseabil või ära kasutades kannatanuabitut seisundit - karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni viie aastani.

(2) Pederastia eest teadvalt noorema kui kuueteistkümneaastase isikuga karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kümne aastani.

§ 119. Suguhaigusesse nakatamine

(1) Suguühenduse või muu tegevusega teise isiku teadvaltsuguhaigusesse nakatamise ohtuasetamise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Teise isiku nakatamise eest suguhaigusesse isiku poolt, kes teadis selle haiguseolemasolu enesel, - karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni üheaastani.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõikes ettenähtud tegevuse eestisiku poolt, keda on varem karistatud teise isiku suguhaigusesse nakatamise eest, samuti kahe või enama isikuvõi alaealisenakatamise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 119¹. Suguhaiguse ravistkõrvalehoidumine

Suguhaiguse ravist kõrvalehoidumise eest, mis jätkub pärast hoiatusetegemisttervishoiuorgani poolt, - karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 119². AIDS-i viirusega nakatamine

(1) Teise isiku teadvalt AIDS-i nakatumise ohtu asetamise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Teise isiku nakatamise eest AIDS-i isiku poolt, kes teadis selle haiguseolemasolustenesel, karistatakse vabadusekaotusega kuni kaheksa aastani.

§ 120. Raseduse ebaseaduslik katkestamine ja ebaseadusliksteriliseerimine

(1) Raseda tahtel tema raseduse katkestamise eest naistearsti poolt hiljem, kui sedaseadusekohaselt võib teha, - karistatakse rahatrahvi või teataval tegevusalaltegutsemise õiguseärvõtmisega.

(2) Raseda tahtel tema raseduse katkestamise eest isiku poolt, kellel ei ole seadusesttulenevat õigust rasedust katkestada karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kaksaastat.

(3) Raseda tahtel kauem kui 21 nädalat kestnud raseduse katkestamise eest isikupoolt, kellel ei ole seadusest tulenevat õigust rasedust katkestada karistatakse vabadusekaotusega kunineli aastat.

(4) Raseda tahte vastaselt tema raseduse katkestamise eest karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kuue aastani.

(5) Isiku tahte vastaselt tema steriliseerimise eest karistatakse vabadusekaotusega kahestkuni kuue aastani. [25.11.1998]

§ 120¹. Võõra munaraku võisellest loodud embrüo ülekandmine naisele

Võõra munaraku või sellest loodud embrüo ülekandmiseest naisele kunstliku viljastamiseja embrüokaitse seadust rikkudes, samuti võõra munaraku või sellestvalmistatud embrüoülekandmise eraviisilise vahendamise eest karistatakse rahatrahvi võiteataval ametikohalttöötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguseärvõtmisega. [11.06.1997]

§ 120². Keelatud toimingud embrüoga

Naise kunstliku viljastamise või kehaväliselt säilitatavainimembrüoga teostatavatetoimingute käigus:

1) naise munaraku kunstliku viljastamise eest seemnerakuga, mis on väljavaliitudselles sisalduva sugukromosoomi järgi, välja arvatud juhud, mil sugurakk onvälja valitud, hoidmaks ära lapse haigestumist raskesse soolisse pärilikku haigusesse või

2) viljastatud munaraku tuuma asendamise eest mõne teise embrüo, loote, elava võisurnud inimese keharakuga eesmärgiga luua selle embrüo, loote, elava võisurnudinimesega samase päriliku informatsiooniga inimembrüo või

3) erineva päriliku informatsiooniga embrüote üheksakuühenduseks liitmise eest, kui neist vähemalt üks on inimembrüo, samuti inimembrüoga selliseraku liitmise eest, missisaldab teistsugust pärilikku informatsiooni kui embrüo rakud ja mis võibkoos sellegaedasi areneda või

4) arenemisvõimelise embrüo loomise eest inimese munarakuviljastamisega loomaseemnerakuga või looma munaraku viljastamisega inimese seemnerakuga karistatakse rahatrahvi või teataval ametikohal töötamise või teatavaltegutsemisalal tegutsemise õiguseärvõtmisega või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [11.06.1997]

§ 121. Lapsele alimentide maksmisest kõrvalehoidumine

(1) Vanema kuritahtliku kõrvalehoidumise eest lapsele kohtu pooltväljamõistetud alimentide maksmisest - karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama teo eest isiku poolt, kellel on karistus lapsele alimentide maksmisest kõrvalehoidumise eest, - karistatakse vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 122. Vanemale alimentide maksmisest kõrvalehoidumine

Lapse kuritahtliku kõrvalehoidumise eest elatanud võitöövõimetule vanemale kohtu pooltväljamõistetud alimentide maksmisest karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 123. Eestkoste- või hooldusõigustekuritarvitamine

Eestkoste- või hooldusõiguste kasutamise eest omakasu eesmärgileestkostetava või hooldatava kahjuks - karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kolmeaastani.

§ 123¹. Lapse müümine või ostmine

Lapse müümise või ostmise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsmeaastani. [10.02.1994]

§ 124. Lapse ümbervahetamine või vargus

(1) Lapse ümbervahetamise või varguse eest kättemaksu, omakasuvõi muul isiklikulajendil karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Sama tegevuse eest isikute grupi poolt karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kaheksa aastani. [17.04.1996]

§ 124¹. Pantvangi võtmine

(1) Isiku pantvangi võtmise või pantvangina kinnipidamise eest tapmise, kehavigastusetekitamise või selle isiku kinnipidamise jätkamise ähvardusel, sundimaks pantvangi vabastamistingimusena riiki, rahvusvahelist organisatsiooni, füüsilist või juriidilist isikut või isikute gruppimise tegevuse toimepanemisele või sellest hoidumisele, karistatakse vabadusekaotusega kuni kümne aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see põhjustas raske tagajärje või pandi toime lapsealises suhtes, karistatakse vabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümneaastani. [17.04.1996]

§ 124². Ebaseaduslik psühhiaatria haiglaspaigutamine

Teadvalt terve isiku psühhiaatria haiglaspaigutamise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani ühes teataval ametikohal töötamise või teatavaltegevusalal tegutsemise õiguse ärvõtmisega.

§ 124³. Ebaseaduslik vabaduse võtmine

(1) Isikult ebaseaduslikult vabaduse võtmise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see oli seotud elule või tervisele ohtlikuvägivallakasutamisega, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni viie aastani.

§ 125. Eluohtlikus seisundis oleva isiku abita jätmine

Eluohtlikus seisundis oleva isiku tahtlikult abita jätmise eest, kui see isik ise ei olnud suuteline tarvitusele võtma enesealalhoiu abinõusid oma abituse tõttu, kusjuures oli kohustus järeleandmatult abi anda, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 126. Haigete meditsiinilise abi mitteandmine

Haigele mõjuva põhjuseta meditsiinilise abi mitteandmise eest meditsiini alaltöötaja poolt, kellel oli kohustus ja võimalus sellist abi anda, kui selle tegevusetuse tõttu saabusraske tagajärg, karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani ühes teataval ametikohaltöötamise võiteataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega.

§ 127. Laeva kapteni poolt veeteel hukkimisohus olevale inimeseleabi mitteandmine

Laeva kapteni poolt merel või muul veeteel hukkimisohus olevale inimesele abimitteandmise eest, kui sellist abi võis anda tõsise ohuta oma reisijaile, meeskonnale või laevaleja kui selle tegevusetuse tagajärjel saabus raske tagajärg, karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani ühes teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega.

§ 128. Ähvardamine

(1) Ähvardamise eest tapmise või üliraske kehavigastusetekitamisega või vara hävitamise või rikkumisega olulises ulatuses, kui oli alus karta selle ähvardusetäideviimist, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui ähvardati kasutada lõhkeseadeldist või lõhkematerjali võimuud üldohtlikku viisi, - karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [19.05.1993; 17.04.1996]

§ 128¹. Kutsetegevuses teatavaks saanud saladuseshoitava teabe avaldamine

Arsti, velskri, meditsiiniõe, ämmaemanda, psühholoogi, advokaadi, notari või muu isikupoolt talle kutsealases tegevuses teatavaks saanud saladuses hoitava ning isiku päritolu, kunstlikku viljastamist, perekonda või tervisesse puutuva teabe avaldamise eest, kuisellega rikutikutsetegevust reguleerivaid või muid õigusakte, karistatakse rahatrahvigavõi teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega. [17.04.1996; 11.06.1997]

§ 129. Laim

(1) Teadvalt vale ja teist isikut häbistava väljamõeldise levitamise eest karistatakse rahatrahviga.

(2) Laimu eest trükkis või muul teel paljudele isikutele kättesaadavaks tehtud viisil, samuti riiklikule, ühiskondlikule või muule organisatsioonile esitatud avalduses võianonüümkirjas karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 130. Solvamine

Teise isiku au ja väärikuse alandamise eest ebasüdasas vormis karistatakse rahatrahvi või arestiga.

5. peatükk [9.11.1994]

KURITEOD ISIKU POLIITILISTE JA TÖÖALASTE ÕIGUSTE VASTU [19.05.1993]

§ 131. Valimis- või hääletamisõigusteostamise takistamine

Vägivald, pettuse või ähvardusega või muul viisil valijavõi hääletaja takistamise eest vabalt teostamast oma õigust valida või olla valitud Vabariigi Presidendiks, Riigikogu liikmeks või kohaliku omavalitsuse volikogu liikmeks või hääletada Eesti Vabariigi seaduste järgikorraldataval referendumil või tegemast valimis- või referendumieelsetagitatsiooni, samuti valijavõi hääletaja hääle ostmise eest karistatakse rahatrahvivõi arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [19.05.1993]

§ 132. Valimis- või hääletamisdokumentivõi -tulemuse võltsimine või hääletamisesaladuse rikkumine

Vabariigi Presidendi, Riigikogu või kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel või Eesti Vabariigi seaduste järgi korraldataval referendumil valimis- või hääletamisdokumendi või tulemuste võltsimise, teadvalt ebaõigesti hääle lugemise või hääletamise saladuse rikkumisest karistatakse rahatrahviga või teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [19.05.1993]

§ 132¹. Vabariigi Presidendi, Riigikogu liikme või kohaliku omavalitsuse volikoguliikme kandidaadi kohta vale või muu teda häbistava väljamõeldise levitamine või tema auja väärikuse alandamine

Vabariigi Presidendi, Riigikogu liikme või kohaliku omavalitsuse volikogu liikme kandidaadi kohta teadvalt vale või muu teda häbistava väljamõeldise levitamine või tema au ja väärikuse ükskõik millisel viisil alandamise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga. [19.05.1993]

§ 133. Ebaseaduslik läbiotsimine või väljatõstmine

Ebaseadusliku läbiotsimise või elamispiinalt väljatõstmise eest karistatakse rahatrahvivõi arestiga.

§ 133¹. Ebaseaduslik jälitustegevus

(1) Tahtliku tegevuse eest isiku või isikute grupi poolt, kellel ei olnud õigust järelevalvetegevuseks ja kelle tegevuses esinevad järelevalvetegevuse seaduse (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663; 1999, 16, 271; 31, 425) § 12 1. lõikes loetletud järelevalvetegevuse eritoimingutunnused, kui selle tegevusega rikuti õigust perekonna- ja eraelu puutumatusel või õigust kodupuutumatusel karistatakse rahatrahvi, aresti või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Tahtliku tegevuse eest isiku või isikute grupi poolt, kellel ei olnud õigust järelevalvetegevuseks ja kelle tegevuses esinevad järelevalvetegevuse seaduse § 12 2. lõikes loetletud järelevalvetegevuse erandtoimingu tunnused karistatakse rahatrahvi, aresti või vabadusekaotusega kuni viie aastani. [22.02.1994]

§ 133². Ebaseadusliku järelevalvetegevuse erandtoimingute teostamise eesmärgil teabevarjatud kogumist ja salvestamist võimaldavate abivahendite valmistamine, omandamine, hoidmine, edasitoimetamine, vedamine, müümine või edasiandmine

Ebaseadusliku järelevalvetegevuse erandtoimingute teostamise eesmärgil teabevarjatud kogumist ja salvestamist võimaldavate abivahendite valmistamine, omandamine, hoidmine, edasitoimetamine, vedamine, müümine või edasiandmine eest karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [17.04.1996]

§ 134. Sidevahendi abil edastatud sõnumi saladuserikkumine

(1) Isikliku kirjavahetuse, telefonikõne või telegraafi või muusidevahendi abil edastatud sõnumi saladuse tahtliku rikkumise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama teo eest isiku poolt, kes sõnumi juurde pääses omateenistusseisundi tõttu, karistatakse rahatrahviga või arestiga ühes teataval ametikohaltöötamise või teataval tegevusalalt tegutsemise õiguse äravõtmisega.

§ 134¹. Isiku tagakiusamine kriitika tõttu

(1) Ametiisiku poolt isiku õiguste ja seadusega kaitstud huvide tahtlikukitsendamise eest, mis on seotud tema tagakiusamisega ettepanekute, avalduste või kaebuste kehtestatud korras esitamise või neis sisalduva kriitika pärast, samuti muus vormis kriitika esinemise tõttu, karistatakse rahatrahviga.

(2) Sama tegevuse eest, mis tekitas olulise kahju isiku õigustele ja seadusega kaitstud huvidele, karistatakse rahatrahvi või arestiga. [19.05.1993]

§ 135. Töökaitse-eeskirjade rikkumine

(1) Ohutustehnika- või muude töökaitse-eeskirjade rikkumise eest nende eeskirjadetäitmise eest vastutava isiku poolt, kui see rikkumine võis kaasa tuua õnnetusjuhtumi inimesegavõi muu raske tagajärje, karistatakse rahatrahviga.

(2) Sama rikkumise eest, kui sellega põhjustati kehavigastus võitöövõime kaotus, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud rikkumise eest, kui sellega põhjustati inimese surm või tekitati üli raske kehavigastus mitmele isikule, karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§-d 135¹, 135² [kehtetud]

§-d 136, 136¹, 136², 136³ [kehtetud 21.01.1999]

§ 137 [kehtetu 17.04.1996]

§ 138. Usutalituse täitmise takistamine

Usutalituse täitmise takistamise eest, kui see talitus ei kahjusta avalikku korda, tervistegakõlblust, karistatakse rahatrahvi või arestiga. [19.05.1993]

6. peatükk [9.11.1994]

VARAVASTASED KURITEOD

§ 139. Salajane vargus

(1) Võõra vara salajase varguse eest karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesolevas paragrahvisvõikäesoleva koodeksi §-des 140, 143, 207¹, 208⁴ või 210³ ettenähtud kuriteo, või

3) kui see oli seotud vara asukohta pääsemist takistanud tõkkevõi lukustusekõrvaldamisega, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kuue aastani.

(3) Salajase varguse eest:

1) suures ulatuses või

2) kuritegeliku ühenduse poolt karistatakse vabadusekaotusega kolmestkuni kaheksa aastani. [17.04.1996]

§ 140. Avalik vargus

(1) Võõra vara avaliku varguse eest, kui sellega ei kaasnenud vägivalda isiku kallal, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) kui sellega kaasnes vägivald isiku kallal, mis ei olnud ohtlik elule võitervisele, või ähvardus kasutada vahetult sellist vägivalda või

2) isikute grupi poolt või

3) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesolevas paragrahvisvõikäesoleva koodeksi §-des 139, 141-143, 207¹, 208⁴ või 210³ ettenähtud kuriteo, või

3¹) kui see oli seotud näo varjamisega näokatte võimaskiga või muul viisil, mistakistas isiku tuvastamist või

4) kui see oli seotud vara asukohta pääsemist takistanud tõkkevõi lukustusekõrvaldamisega, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega ühest kuni seitsme aastani.

(3) Avaliku varguse eest:

1) suures ulatuses või

2) kuritegeliku ühenduse poolt karistatakse vabadusekaotusega kolmestkuni üheksa aastani. [17.04.1996]

§ 141. Röövimine

(1) Võõra vara röövimise eest elule või tervisele ohtliku vägivallaga isiku kallal või ähvardusega kasutada vahetult sellist vägivalda karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kümne aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesolevas paragrahvisvõikäesoleva koodeksi §-des 101 p 1, 142, 207¹ lg 3 või 210³ lg 3 ettenähtud kuriteo, või

3) kui see oli toime pandud relvaga või relvana kasutatava muu esemega või

4) kui see oli seotud vara asukohta pääsemist takistanud tõkkevõi lukustusekõrvaldamisega või

4¹) kui see oli seotud näo varjamisega näokatte võimaskiga või muul viisil, mistakistas isiku tuvastamist, või

5) kuritegeliku ühenduse poolt karistatakse vabadusekaotusega kuuestkuni kaheteistkümne aastani. [17.04.1996]

§ 141¹. Riisumine omastamise, raiskamise või ametiseisundi kuritarvitamise teel

(1) Süüdlasele usaldatud või tema korralduses olev võõra vara omastamise või raiskamise eest, samuti võõra vara riisumise eest ametiisiku poolt oma ametiseisundi kuritarvitamise teel karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesolevas paragrahvisvõi käesoleva koodeksi §-des 139141, 142, 143, 207¹, 208⁴ või 210³ ettenähtud kuriteo, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kahest kuni seitsme aastani.

(3) Riisumise eest ametiseisundi kuritarvitamise või omastamise võiraiskamise teel:

1) suures ulatuses või

2) kuritegeliku ühenduse poolt karistatakse vabadusekaotusega kolmestkuni kaheksa aastani. [17.04.1996]

§ 142. Väljapressimine

(1) Võõra vara või varalise õiguse või muu varalise kasu üleandmise nõudmise eest ähvardusega kasutada isiku kallal vägivalda, piirata isiku vabadust, avaldada häbistavaid andmeid ähvardatava või teise isiku kohta, hävitada või rikkuda vara karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) kui see oli seotud vägivaldaga, mis ei olnud ohtlik elule ega tervisele, või

2) kui see oli seotud ähvardusega tappa või tekitada üliraskekehavigastus või

3) isikute grupi poolt või

4) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesolevas paragrahvisvõi käesoleva koodeksi §-des 139141¹, 143, 207¹, 208⁴ või 210³ ettenähtud kuriteo, või

4¹) kui see oli seotud näo varjamisega näokatte võimaskiga või muul viisil, mistakistas isiku tuvastamist, või

5) kui see oli seotud vara hävitamise või rikkumisega, karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsme aastani.

(3) Väljapressimise eest:

1) kui see oli seotud elule või tervisele ohtliku vägivalla kasutamisega või

2) kui see oli seotud isikult vabaduse võtmisega või

3) kuritegeliku ühenduse poolt või

4) kui sellega põhjustati suur varaline kahju või muu rasketagajärg, karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kümne aastani. [17.04.1996]

§ 143. Kelmus

(1) Võõra vara, varalise õiguse või muu varalise kasusaamise eest pettuse teel karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

1¹) kui sellega põhjustati suur varaline kahju või

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesolevas paragrahvisvõi käesoleva koodeksi §-des 139142, 207¹, 208⁴ või 210³ ettenähtud kuriteo, karistatakse arestiga või vabadusekaotusega ühest kuni kuue aastani.

(3) [kehtetu 17.04.1996] [17.04.1996]

§ 144. Vara tahtlik hävitamine või rikkumine

(1) Võõra vara tahtliku hävitamise või rikkumise eest üldohtlikul viisil või kui seepõhjustas olulise varalise kahju või kui see pandi toime lõhkeseadeldise või lõhkematerjalikasutamisega karistatakse vabadusekaotusega kuni kümne aastani.

(2) Sama tegevuse eest lõhkeseadeldise või lõhkematerjalikasutamisega, mis põhjustas isiku surma, karistatakse vabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümnenda aastani või eluaegse vabadusekaotusega. [19.05.1993; 12.11.1997]

§ 145. Vara hävitamine või rikkumine ettevaatamusetõttu

Võõra vara hävitamise või rikkumise eest ettevaatamusetõttu, mis põhjustas suurevaralise kahju või muu raske tagajärje ning oli toime pandud üldohtlikulviisil, kui puuduvad käesoleva koodeksi §-s 206¹ ettenähtud tunnused, karistatakse rahaträhvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 145¹. Elektrooniliselt salvestatud võõrateabe hävitamine või rikkumine

Elektrooniliselt salvestatud võõra teabe tahtliku hävitamise või rikkumise eest, kui seetõttu suure varalise kahju, karistatakse rahaträhvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni ühe aastani. [17.04.1996]

§ 145². Võrgugaasi, vedelkütuse või energia omavoliline tarbimine

Tarbija omavolilise ühendamise eest gaasi-, vedelkütuse- või energiavõrku või vastavaarvestusseadme näidu moonutamise eest, kui sellega tekitati oluline kahju, või kuisüüdlasesuhtes oli sama tegevuse eest kohaldatud halduskaristust karistatakse rahaträhvigavõirestiga. [11.06.1997A]

§ 145³. Arhivaali hävitamine

(1) Avaliku arhivaali või arhiiviregistrisse kantud eraarhivaali loatahävitamise eest karistatakse rahaträhviga.

(2) Avaliku arhivaali või arhiiviregistrisse kantud eraarhivaali loatahävitamise eest, kuisellega põhjustati oluline kahju isiku või asutuse seadusega kaitstud huvidele või riigi võikohaliku omavalitsuse üksuse huvidele - karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [25.03.1998]

§ 145⁴. Arhivaali kasutuskõlbmatuksmuutmine

(1) Avaliku arhivaali või arhiiviregistrisse kantud eraarhivaalikasutuskõlbmatuksmuutmise eest teabekandja rikkumise või arhivaali säilitusnõuete eiramisetõttu karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni kuus kuud.

(2) Avaliku arhivaali või arhiiviregistrisse kantud eraarhivaali teabekandjarikkumise eest, millega kahjustati arhivaali väärtust, karistatakse rahaträhvi või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(3) Avaliku arhivaali või arhiiviregistrisse kantud eraarhivaalikasutuskõlbmatuksmuutmise eest teabekandja rikkumise või arhivaali säilitusnõuete eiramisetõttu, kui sellega põhjustati oluline kahju isiku või asutuse seadusega kaitstud huvidele või riigi võikohaliku omavalitsuse üksuse huvidele karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [25.03.1998]

7. peatükk [9.11.1994]

MAJANDUSALASED KURITEOD

§-d 146, 146¹ [kehtetud]

§ 147. Mittekvaliteetse toodangu väljastamine

(1) Tehnilisele normile või kinnitatud retseptuurile mittevastava toodangu väljastamise eest tootmis-, teenindus-, kaubandus- või toitlustusettevõttest isiku poolt, kellele on pandud vastutus kvaliteetse toodangu väljastamise eest, kui mittekvaliteetse toodangu väljastamine põhjustas ohuinimese elule või tervisele või avalikule julgeolekule, - karistatakse rahaträhviga.

(2) Mittekvaliteetse toodangu väljastamise eest, mis põhjustas rasket tagajärje, karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [22.02.1999]

§ 147¹. Mittekvaliteetne ehitamine

Projektis ettenähtud tugevuse, vastupidavuse või eksploatatsiooni kvaliteedinõuete mittevastava hoone või ehitise püstitamise, samuti nende eksploatatsiooni andmise eest isikupoolt, kellele on pandud vastutus kvaliteetse ehitamise eest, või oma kohustuste rikkumise eest järelevalve alal kvaliteetse ehitamise üle, kui käesolevas paragrahvis ettenähtud tegudega põhjustati raske tagajärg või oht inimese elule või tervisele, karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 148. Ebaseaduslik ettevõtetus

Tootmis- või teenindustegevuse eest alal, mille kohta kehtib erikeeld, samutitegevusloa või litsentsita tegutsemise eest alal, kus selline tegevusloa või litsents on nõutav, kui nimetatud tegevuse eest oli süüdlase suhtes kohaldatud halduskaristust ja puuduvad käesoleva koodeksi §-des 148⁷ või 152³ ettenähtud kuriteotunnused, karistatakse rahaträhvi või arestiga. [28.01.1993; 21.01.1999]

§ 148¹. Tuludeklaratsiooni või muudemaksuarvutluste esitamisest kõrvalehoidumine, tulude või muude maksustamisobjektide varjamine või maksude tasumisest kõrvalehoidumine

- (1) Tuludeklaratsiooni esitamisest kõrvalehoidumise või deklaratsiooni õigeaegselt esitamata jätmise või selles moonutatud andmete esitamise eest tuludeklaratsiooni esitamakohustatud isiku poolt, kui see toimus tahtlikult või kui samasuguse rikkumise eest olis süüdlase suhtes kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahaträhvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni ühe aastani.
- (2) Tulude või muude maksustamisobjektide varjamine, vähendamise või sel eesmärgil kulude suurendamine, tuludeklaratsioonide, maksuarvutluste, raamatupidamisaruannete ja muudemaksude ning maksete arvutamise ja eelarvesse kandmisega seotud dokumentide mitteõigeaegse esitamise või esitamata jätmise, maksude õigsuse määramiseks ja kontrolliks vajalikeraamatupidamisdokumentide, lepingute ja teiste dokumentide mitteõigeaegse esitamise või esitamata jätmise, maksuameti ettekirjutuste mittetäitmise eest selleks kohustatud pädeva ametiisiku poolt, kui see toimus tahtlikult või kui samasuguse rikkumise eest olis süüdlase suhtes kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahaträhvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni kolme aastani.
- (3) Maksude mittetähtaegse tasumise või tasumata jätmise ning panga poolt maksuametis esitatud maksude sundsissenõudmise ettekirjutuse ebaõige täitmise või täitmata jätmise eest selleks kohustatud pädeva ametiisiku poolt, kui see toimus tahtlikult või kui samasuguse rikkumise eest oli süüdlase suhtes kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahaträhvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni kolme aastani.
- (4) Töötajate palgast (tulust) üksikisiku tulumaksu ebaõigekinnipidamise või kinnipidamata jätmise või kinnipeetud maksete mittetäieliku või mitteõigeaegse eelarvesse kandmise eest selleks kohustatud pädeva ametiisiku poolt, kui see toimus tahtlikult või kui samasuguse tegevuse eest oli süüdlase suhtes kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahaträhvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni kolme aastani.
- (5) Maksuseaduse alusel kohustuslikul registreerimisel ebaõigete andmete või dokumentide esitamise, elu-, töö- või tegutsemiskoha maksuhalduri eest varjamise või muu maksukorralduse seaduses (RT I 1994, 1, 5; 1996, 35, 714; 49, 953; 78, 1379; 81, 1447; 1997, 24, 363; 29, 447; 48, 778; 51, 822; 73, 1201; 77, 1313; 1998, 40, 611; 86/87, 1409; 1999, 24, 360; 27, 394) sätestatud maksude tasumisest kõrvalehoidumise eest selleks kohustatud pädeva ametiisiku või füüsilise isiku poolt, kui see toimus tahtlikult või kui samasuguse rikkumise eest oli süüdlase suhtes kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahaträhvi või aresti võivabadusekaotusega kuni kolme aastani.
- (6) Sama tegevuse eest isiku poolt, kellel on karistus käesoleva paragrahvi 1., 2., 3., 4. või 5. lõikes ettenähtud kuriteo eest, karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni viie aastani.
- (7) Käesoleva paragrahvi 1., 2., 3., 4. või 5. lõikes ettenähtud tegevuse eest suures ulatuses karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni seitsme aastani. [19.05.1993; 14.12.1994]

§ 148². Maksejõuetuse tahtlik põhjustamine

Tahtlikult oma maksejõu olulise vähendamise või endamaksejõuetuks muutmise eestvara hävitamise või rikkumise, põhjendamatu kinkimise või loovutamise või välismaalepaigutamise või põhjendamatu kohustuste võtmise teel, samuti soosidesühte kreditori teisele võlgniku poolt, kes on teadlik, et olemasolevate või oodatavate majandusraskustest tõttu tema teod võivad kahjustada kreditori huve, karistatakse rahaträhvi või arestiga. [19.05.1993]

§ 148³. Vara või võlgade varjamine pankroti- või sissenõudemenetluses

- (1) Pankroti- või sissenõudemenetluses võlgniku poolt oma varavõi võlgade varjamine võinende või muude kreditori jaoks tähtsust omavate asjaolude kohta eksitavate või teadvalt valeandmete esitamise eest karistatakse rahaträhvi või arestiga.
- (2) Võlgnik vabastatakse karistusest, kui ta õiendab eksitavad võivaleandmed või muulviisil hoiab ära kreditorile kahjuliku tagajärje saabumise enne, kui ta kinnitab kohtus vandegavara ja võlgade nimekirja õigsust.
- (3) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tegude eest, kui sellega kaasnes kreditorile oluline kahju või kohtus valevande andmine, karistatakse rahaträhvi võivabadusekaotusega kuni kahe aastani. [8.01.1996]

§ 148⁴. Raamatupidamise ebarahuldav korraldamine

(1) Majandusüksuste majandusalase, sealhulgas kaubandus- ja finantsalasetegevuse võivara kohta peetavat raamatupidamisarvestust ja aruandlust reguleerivates õigusaktidessätetestatud nõuete rikkumise eest, kui selle tagajärjel pole võimalik õigesti kindlaks teha majandusüksustetegevuse majanduslikke tulemusi, tulusid, kulusid, kasumit, kahjumit, võlgnevust, maksevõimet või vara suurust, karistatakse rahatrahviga või teataval ametikohaltöötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) [kehtetu 8.01.1996] [17.06.1993]

§ 148⁵. Raamatupidamisandmete moonutamine, varjamine ja hävitamine

(1) Majandusüksuse majandusliku, sealhulgas kaubandusliku ja finantsalasetegevuse võivara kohta peetava raamatupidamisarvestuse ja aruannete andmete moonutamise, varjamise või hävitamise eest, kui selle tagajärjel pole võimalik kas osaliselt või täielikult kindlaks teha majandusüksuse tegevuse majanduslikke tulemusi, selle tulusid, kulusid, kasumit, kahjumit, võlgnevust ja maksevõimet või vara suurust, karistatakse rahatrahviga või teataval ametikohaltöötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) [kehtetu 8.01.1996] [17.06.1993]

§ 148⁶. Ebaõigete andmete esitamine

(1) Järelevalveõiguslikele riigiasutustele või nendemääratud komisjonidele, revidentidele või teistele pädevatele ametiisikutele teadvalt ebaõigete andmete esitamise eest majandusüksusetulude, kulude, kasumi, kahjumi, võlgnevuse ja varade kohta karistatakse rahatrahviga või teataval ametikohaltöötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) [kehtetu 8.01.1996]

(3) Raamatupidamise eest vastutav isik vabaneb karistusest käesoleva paragrahvi jakriminaalkodeksi §-des 148⁴ ja 148⁵ nimetatud tegude eest kas täielikult või osaliselt, kui tateatab raamatupidamisandmete toimumud, teoksil olevast või kavatsustavast moonutamisest, varjamisest või hävitamisest õigeaegselt politseile või muule pädevale organile. Õigeaegne on teatamine ajal, millal saadud informatsioon on või oli oluliselt kasulik teovõltsimisel või teotoimepanijate kindlakstegemisel. [17.06.1993; 8.01.1996]

§ 148⁷. Loterii korraldamise nõuete rikkumine

Loterii korraldamisel loterii korraldamise nõuete või korraldusloa väljaandja poolt kehtestatud eritingimuste rikkumise eest või loterii korraldamise eest ilma korraldusloata, kui nimetatud tegevuse eest oli süüdlase suhtes kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahatrahviga või arestiga. [15.06.1994]

Paragrahvi 148 ⁸ sõnastus kuni 30.06.1999
§148⁸. Rahapesu tõkestamiseeskirjade mittetäitmine Krediidiasutuse juhi või töötaja poolt krediidiasutuste seadusega (RT I 1995, 4, 36; 1998, 59, 941; 110, 1811; 111, 1828; 1999, 10, 155; 16, 276) sätestatud rahapesu tõkestamiseeskirjade mittetäitmisest karistatakse rahatrahviga koos teataval ametikohaltöötamisest või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või ilma selleta. [15.12.1994]
Paragrahvi 148 ⁸ sõnastus alates 1.07.1999
§ 148⁸. Rahapesu tõkestamise seaduse nõuete mittetäitmine (1) Krediidi- või finantseerimisasutuse töötaja poolt rahapesu tõkestamise seaduses sätestatud isikusamasuse tuvastamise kohustuse mittetäitmisest karistatakse rahatrahviga koos teataval ametikohaltöötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või ilma selleta. (2) Krediidi- või finantseerimisasutuse juhi või kontaktisiku poolt rahapesu kahtluste rahapesu andmebüroole tahtliku mitteteatamise eest karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani koos vastaval ametikohaltöötamisest või vastaval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või ilma selleta. (3) Krediidi- või finantseerimisasutuse juhi või kontaktisiku poolt rahapesu andmebüroole teadvalt ebaõigete andmete esitamise eest karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani koos vastaval ametikohaltöötamise või vastaval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või ilma selleta. (4) Krediidi- või finantseerimisasutuse juhi, kontaktisiku või muu töötaja poolt isiku, kelle tegevuse suhtes on rahapesu kahtlus, või kolmanda isiku informeerimise eest rahapesu andmebüroole andmete edastamisest karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani koos vastaval ametikohaltöötamise või vastaval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või ilma selleta. [25.01.1999]

§ 148⁹. Ebaõigete andmete esitamise kohturegistri pidajale

Äriregistri pidajale, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri pidajale, laevakinnistusraamatu pidajale ning kommertsandiregistri pidajale ebaõigete andmetetahtlikuesitamise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kolmeaastani. [11.02.1998]

§ 148¹⁰. Ebaõigete andmete esitamise osanikele, aktsionäridele, liikmetele või nõukogule

Äriühingu juhatuse või nõukogu liiget või likvideerijat, kes on osanikele või aktsionäridele või liikmetele tahtlikult esitanud valeandmeid äriühingu varalise seisundikohta või äriühingu võisihtasutuse juhatuse liiget, kes on nõukogule tahtlikult esitanud valeandmeid äriühingu võisihtasutuse varalise seisundi kohta karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni üheaastani. [17.06.1998]

§ 148¹¹. Teatamis- või avaldamiskohustuse järgimata jätmine

Osahingu või aktsiaseltsi juhatuse liiget, kes ei kutsu kokku osanikekoosolekut või aktsionäride üldkoosolekut, kui bilansist selgub, et vara on vähem kui poolosa- või aktsiakapitalist või vara on alla seadusega kehtestatud osa- või aktsiakapitalialammäära, samuti äriühingu, mittetulundusühingu või sihtasutuse juhatuse liiget või likvideerijat, kes ei esitanud seaduses sätestatud pankrotiavaldust, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni üheaastani. [17.06.1998]

§ 148¹². Ärisaladuse avaldamine

Osahingu või aktsiaseltsi juhatuse või nõukogu liiget või likvideerijat, kes on õigustamatult avaldanud talle teatavaks saanud ühingu ärisaladuse, samuti isikut, kes kasutab talle sel viisil teatavaks saanud ärisaladust, - karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [15.02.1995]

§ 148¹³. Audiitori vastutus

Audiitorit, kes esitab aruandes tahtlikult ebaõigesti talle audiitorkontrolli teostamisel teatavaks saanud asjaolusid, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [15.02.1995]

§ 148¹⁴. Investeeringufondi fondijuhi vastutus

Investeeringufondi fondijuhti, kes on investeeringufondi vara investeerimisel tahtlikult rikkinud seaduses sätestatud piiranguid, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [9.04.1997]

Paragrahv 148¹⁵ jõustub 1.07.1999

§ 148¹⁵. Rahapesu

(1) Rahapesu eest karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) korduvalt karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni seitsme aastani.

(3) Rahapesu eest:

1) suures ulatuses või

2) kuritegeliku ühenduse poolt karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kümne aastani. [25.01.1999]

§ 149. Kodusel teel valmistatava kange alkohoolse joogi ajamine, turustamine või hoidmine

Puskari, meski või muu kodusel teel valmistatava kange alkohoolse joogi ajamise või hoidmise eest turustamise eesmärgil või selle ajamiseks kasutatava aparaadivalmistamise või hoidmise eest turustamise eesmärgil, samuti tähendatud alkohoolsete jookide või aparaatideturustamise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 149¹. Alkoholi ebaseaduslik tootmine

(1) Alkoholi, mille etanoolisisaldus on üle 15% mahust, ebaseadusliku tootmise eest turustamise eesmärgil tegevusloata käesoleva koodeksi §-s 149 ettenähtud kuriteo tunnustepuudumisel karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesoleva paragrahvilõikes 1 ettenähtudkuriteo, karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolmeaastani. [18.12.1996]

§ 150 [kehtetu]

§ 151. Ostja või tellija petmine

(1) Kaubandus-, tootlustus-, teenindus- või kommunaalmajanduseettevõtte töötaja pooltostja või tellija petmise eest alakaalumise, -mõõtmise või arvutamise või teenuste tariifide või hindade suurendamisega või muul viisil, kui süüdlase suhtes oli samasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahatrahviga või teataval ametikohaltõõtamise võiteataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmise või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest:

1) isikute grupi poolt või

2) isiku poolt, kellel on karistus ostja või tellija petmise eest, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani üheteataval ametikohaltõõtamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega. [17.04.1996]

§ 151¹ [kehtetu]

§ 151² [kehtetu 21.01.1999]

§ 151³ [kehtetu 17.04.1996]

§ 151⁴ [kehtetu]

§ 151⁵. Riigireservi ebaseaduslik kasutamine

(1) Riigireservi omavolilise kasutamise eest, kui sellega põhjustati oluline kahju või kuisüüdlase suhtes oli samasuguse rikkumise eest kohaldatud distsiplinaar- või halduskaristust, karistatakse rahatrahviga või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui sellega põhjustati suur kahju või muu rasketagajärg karistatakse rahatrahviga või arestiga või vabadusekaotusega kuni viie aastani. [23.11.1994]

§ 152 [kehtetu 21.01.1999]

§ 152¹ [kehtetu]

§ 152² [kehtetu 21.01.1999]

§ 152³. Metallide kokkuostu, ekspordi, reekspordivõi nendega kauplemise eeskirjaderikkumine

(1) Musta või värvilise metalli või vanametalli võimetallijäätmete kokkuostu, ekspordi, reekspordi või nendega kauplemise eeskirjade rikkumise eest, kui süüdlasesuhtes oli samasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahatrahviga või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest isiku poolt, kellel on karistus käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud kuriteo eest, - karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(3) Musta või värvilise metalli või vanametalli võimetallijäätmete kokkuostu, ekspordi, reekspordi või nendega kauplemise eeskirjade rikkumise eest suures ulatuses, karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni viie aastani. [28.01.1993]

§-d 153, 153¹, 154 [kehtetud]

§ 154¹. Maaomandiõiguse rikkumine

Maatüki omavolilise hõivamise või vahetamise eest, samutimaatüki ostmise ja müümise, pantimise, kinkimise, rentimise või muu tegevuse eest, mis rikub omandiõigustmaale, karistatakse rahatrahviga.

§ 154². Maakasutuse nõuete võimaakatastri pidamise korra rikkumine

(1) Maa ja mulla kaitse või maakasutuse muude nõuete võimaakatastri pidamise korrariikkumise eest, kui sellega põhjustati oluline kahju või kui süüdlasesuhtes oli samasuguse rikkumise eest kohaldatud distsiplinaar- või halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui sellega põhjustati suur kahju või muu rasketagajärg, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [12.10.1994]

§ 154³. Maapõue kaitse ja kasutamisenõuete rikkumine

(1) Maapõue kaitse ja kasutamise nõuete rikkumise eest, kui sellegapõhjustati oluline kahju, või kui süüdlase suhtes oli samasuguse rikkumise eest kohaldatud distsiplinaar- või halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui sellega põhjustati suur kahju või muu rasketagajärg, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 155. Ebaseaduslik metsaraie

(1) Puude või põõsaste ebaseadusliku raie eest, kui sellegapõhjustati oluline kahjutaksides, mis on kehtestatud puude ja põõsaste ebaseadusliku raiega tekitatud kahjudes sissenõudmiseks, või kui süüdlase suhtes oli samasuguse rikkumise eest kohaldatud distsiplinaar- või halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Samasuguse tegevuse eest, kui sellega põhjustati suur kahjutähendatud taksides, karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(3) Puude ja põõsaste ebaseadusliku raie eest süstemaatiliselt karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [24.05.1995]

§ 155¹. Metsa tahtlik hävitamine või kahjustamine

(1) Metsa, puudegrupi või põõsastiku tahtliku hävitamise või kahjustamise eest, kui sellegapõhjustati oluline kahju taksides, mis on kehtestatud metsamajandusele tekitatud kahjudes sissenõudmiseks, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui sellega põhjustati suur kahju tähendatud taksides, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 155². Metsa hävitamine või kahjustamine ettevaatamatuse tõttu

(1) Metsa, puudegrupi või põõsastiku hävitamise või kahjustamise eest ettevaatamatusetõttu, kui sellega põhjustati oluline kahju taksides, mis on kehtestatud metsamajandusele tekitatud kahjude sissenõudmiseks, - karistatakse rahatrahviga.

(2) Sama tegevuse eest, kui sellega põhjustati suur kahju tähendatud taksides, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 155³. Metsamaterjaliga sooritatavate tehingute javeonõuete rikkumine

Metsamaterjaliga sooritatavate tehingute ja metsamaterjali vedamise nõuete rikkumise eest, kui süüdlase suhtes oli samasuguse rikkumise eest kohaldatud halduskaristust karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [24.05.1995]

§ 156. Külvi või istandiku kahjustamine

Külvi või puuvilja-, marjapõõsa- või muu istandikutahtliku kahjustamise eest, kui sellegatahtlikult või ettevaatamatuse tõttu põhjustati suur varaline kahju, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 157. Ebaseaduslik jahipidamine, kalapüük või taimede kogumine

(1) Ebaseadusliku jahipidamise, kalapüügi või taimede kogumise eest, kui sellegapõhjustati oluline kahju taksides, mis on kehtestatud jahi- või kalamajandusele või taimestikule tekitatud kahjude sissenõudmiseks, või kui süüdlase suhtes olis samasuguse rikkumise eest kohaldatud distsiplinaar- või halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui sellega põhjustati suur kahju jahi- või kalamajandusele või taimestikule, samuti ebaseadusliku jahipidamise või kalapüügi eest üldhohtlikul viisil, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(3) Ebaseadusliku jahipidamise, kalapüügi või taimede kogumise eest süstemaatiliselt karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 158. Veeobjekti saastamine, risustamine või veehulgalubamatu vähendamine või atmosfääriõhu saastamine

(1) Veeobjekti saastamise, risustamise või veehulga lubamatuvähendamise eest, kuisellega põhjustati oluline kahju, samuti atmosfääriõhu saastamise eest, kui sellega põhjustati oluline kahju, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui sellega põhjustati suur kahju või muu rasketagajärg, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 158¹. Kalavarude hävitamine

(1) Kalavarude hävitamise eest kalavarude kaitseks kehtestatud eeskirjaderikkumisetagajärjel, kui sellega põhjustati oluline kahju kalamajandusele, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui sellega põhjustati suur kahju kalamajandusele, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 158² [kehtetu]

§ 158³. Ebaseaduslik majandus- või uurimistegevus majandusvööndis

Loodusvarade ebaseadusliku uurimise või kasutamise eest Eesti Vabariigi majandusvööndis, kui sellega põhjustati oluline kahju, või kuisüüdlase suhtes oli samasugustegevuse eest kohaldatud halduskaristus, - karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 159. Postimaksumärgi või transpordidokumendivõltsimine või võltsitud postimaksumärgi või transpordidokumendi kasutamine või käibeelaskmine

(1) Postmärgi, kuigi see oli käibelt kõrvaldatud või ei olnud kasutamisel, postiteenistuses kasutatava isikutõendi, vastuskupongi, vinjeti või frankeerimis- või trükkimasinapostmärgijäljendi võltsimise eest omakasu ajendil või postiteenistuses kasutamise eesmärgil, samuti teadvalt võltsitud postimaksumärgi käibeelaskmise eestsüsteematahtlusest või selle kasutamise eest postiteenistuses karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Raudtee-, vee- või muu transpordi sõidupileti või veodokumendi võltsimise eest omakasu ajendil karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni üheaastani. [19.05.1998]

§ 159¹. Maksumärgi võltsimine või teadvalt võltsitud maksumärgiga kauba hoidmine, edasitoimetamine või müümine

(1) Maksumärgi, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 159 tähendatud maksumärgi võltsimise või teadvalt võltsitud maksumärgiga kauba hoidmise või edasitoimetamise või müümise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest suures ulatuses või isikute grupi poolt karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [17.04.1996]

8. peatükk [9.11.1994]

AMETIALASED KURITEOD

§ 160. Ametiisiku mõiste

(1) Ametiisik on isik, kellel on ametiseisund ükskõik millisel omandivormil põhinevas asutuses, ettevõttes või organisatsioonis, kui temale on riigi või omanikupoolt pandud haldamis-, järelevalve-, juhtimis-, operatiivsed, organisatsioonilised, materiaalseteväärtuste liikumiskorraldavad või võimuesindaja ülesanded.

(2) Käesoleva koodeksi § 164² rakendamisel on ametiisikuna käsitatud korruptsioonivastase seaduse (RT I 1995, 14, 170; 68, 1142; 1998, 41/42, 625; 1999, 16, 276) §-s 4 loetletud isikuid. [19.01.1995]

§ 161. Ametiseisundi kuritarvitamine

Ametiisiku poolt oma ametiseisundi tahtliku ärakasutamise eest, kui sellega põhjustati oluline kahju isiku, ettevõtte, asutuse või organisatsiooni seadusega kaitstud õigustele ja huvidele või riigi huvidele, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [19.05.1993; 08.01.1996]

§ 161¹. Võimulialdus

Oma ametialaseid ülesandeid täitva ametiisiku poolt relva ebaseaduslik kasutamise, vägivalda tarvitamise või kannatanut piinava või solvava teo eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kuue aastani. [19.05.1993]

§ 161². Emitendi väärtpaberitega isiklikes huvides sooritatud tehing

Emitendi väärtpaberitega sooritatud tehingu eest selle emitendiväärtpaberitega vahetulttegeleva äriühingu töötaja poolt isiklikult või vahendaja kauduvõi teiste väärtpaberiturukutseliste osaliste väärtpaberitega vahetult tegelevate töötajate pooltisiklikult või vahendajakaudu isiklikes või isikuga seotud juriidilise isiku huvides - karistatakse rahatrahviga või arestigavõi vabadusekaotusega kuni ühe aastani koos vastaval ametikohaltöötamise või vastavaltegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või ilmaselleta. [3.04.1996]

§ 162. Ametialane lohakus

Ametiisiku poolt oma ametialaste kohustuste täitmata jätmise võimitevastava täitmiseest nendesse kohusetundetu või hooletu suhtumise tagajärjel, kui sellegapõhjustati suur varaline kahju või muu raske tagajärg isiku, ettevõtte, asutuse võiorganisatsiooni seadusega kaitstudõigustele ja huvidele või riigi huvidele, karistatakse rahatrahvigavõi teataval ametikohaltöötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguseäravõtmisega või vabadusekaotusega kuniühe aastani. [19.05.1993]

§ 162¹. Korruptsioonivastase seadusega kehtestatudtöökoha-, tegevus- võitoeimingupiirangute rikkumine

Korruptsioonivastase seadusega kehtestatud töökoha-, tegevus- võitoeimingupiiranguterikkumise eest, kui:

- 1) sellega põhjustati oluline varaline kahju või muu raske tagajärgisiku, riigi võikohaliku omavalitsuse seadusega kaitstud õigustele või huvidele või kui
- 2) süüdlasele oli samasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistataksevabadusekaotusega kuni kahe aastani ühes teataval ametikohal töötamisevõi teatavaltegevusalal tegutsemise või avalikus teenistuses olemise õiguseäravõtmisega. [27.01.1999]

§ 162². Korruptsiooniohtlikust suhtest teatamatajätmine

Korruptsiooniohtlikust suhtest teatamata jätmise eest, kui

- 1) sellega põhjustati oluline varaline kahju või muu raske tagajärgisiku, riigi võikohaliku omavalitsuse seadusega kaitstud õigustele või huvidele või kui
- 2) süüdlasele oli samasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistatakserahatrahvi või vabadusekaotusega kuni ühe aastani ühes teataval ametikohaltöötamise võiteataval tegevusalal tegutsemise või avalikus teenistuses olemise õiguseäravõtmisega. [27.01.1999]

§ 162³. Majanduslike huvide deklaratsioonidekogumise, hoidmise ja kontrolliteostamisega seotud ülesannete täitmata jätmine

Asutuse juhi või muu korruptsioonivastases seaduses nimetatud majanduslike huvidedeklaratsiooni kogumise, hoidmise või kontrolli teostamise eest vastutava isiku pooltmajanduslike huvide deklaratsioonide kogumise, hoidmise või kontrolliga seotudülesannetetäitmata jätmise või mittekohase täitmise eest, kui sellegapõhjustati oluline varaline kahju võimuu raske tagajärg isiku, riigi või kohaliku omavalitsuse seadusega kaitstudõigustele või huvidele, karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani ühes teatavalametikohal töötamisevõi teataval tegevusalal tegutsemise või avalikus teenistuses olemise õiguseäravõtmisega. [27.01.1999]

§ 163 [kehtetu]

§ 164. Altkäemaksu võtmine

(1) Vara, varalise õiguse või muu varalise kasu altkäemaksunasaamise eest isiklikult võivahendaja kaudu altkäemaksu andja huvides mingi teo toimepanemise või toimepanematajätmise eest, mida ametiisik pidi tegema või võis teha oma ametiseisunditkasutades, karistatakse vabadusekaotusega kuni nelja aastani ühes teataval ametikohaltöötamise võiteataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega.

(2) Sama tegevuse eest:

- 1) korduvalt või
- 2) isikute grupi poolt või
- 3) suures ulatuses või
- 4) väljapressimisega karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsmeaastani ühesteataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemiseõiguse äravõtmisega.

(3) Altkäemaksu võtja vabastatakse karistusest, kui ta esimesenapäraselt vara, varaliseõiguse või muu varalise kasu saamist, kuid enne altkäemaksu andja huvidesteo toimepanemist või toime panemata jätmist vabatahtlikult teatas toimunust kirjalikult. [8.01.1996; 17.04.1996]

§ 164¹. Altkäemaksu vahendus

(1) Altkäemaksu vahenduse eest karistatakse vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

(2) Altkäemaksu vahenduse eest:

1) korduvalt või

2) isiku poolt, kellel on karistus altkäemaksu eest või

3) kasutades ametiseisundit karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsmeaastani.

(3) Altkäemaksu vahendaja vabastatakse karistusest, kui temalt altkäemaksu vahendustvälja pressiti või kui ta pärast altkäemaksu vahendust, kuid enne altkäemaksu andja huvides altkäemaksu saaja poolt teo toimepanemist või toime panemata jätmisesimesena vabatahtlikult teatas toimunust kirjalikult. [8.01.1996]

§ 164². Korruptiivne tegu

(1) Korruptiivne tegu käesoleva seaduse tähenduses on ametiisiku pooltkorruptiivse tulusaamise või muul omakasupüüdlikul eesmärgil oma ametiseisundit kasutades põhjendamatute või õigusvastaste otsuste või toimingute tegemine või põhjendatud õiguspäraste otsuste võitoeingute tegemata jätmine.

(2) Korruptiivse teo eest karistatakse rahatrahvi või teataval ametikohaltõotamise võiteataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmise või arestiga.

(3) Korruptiivse teo eest, kui sellega tekitatakse olulist kahju, karistatakse rahatrahviga ühes teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmise või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(4) Sama teo eest:

1) korduvalt või

2) isikute grupi poolt või

3) kui sellega tekitatakse suurt kahju või

4) väljapressimisega karistatakse vabadusekaotusega kuni kuue aastani ühes teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega. [19.01.1995; 17.04.1996; 27.01.1999]

§ 164³. Avalikustamisele kuuluva majanduslike huvide deklaratsiooni esitamata jätmine või selles valeandmete esitamine

(1) Nõuetekohase avalikustamisele kuuluva majanduslike huvide deklaratsiooni tähtjaks esitamata jätmise või selles mittetäielike või valeandmete esitamise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama teos eest, kui sellega põhjustati oluline varaline kahju või muuraske tagajärgisiku, riigi või kohaliku omavalitsuse seadusega kaitstud õigustele või huvidele, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni ühe aastani ühes vastaval ametikohaltõotamise võiteataval tegevusalal tegutsemise või avalikus teenistuses olemise õiguse äravõtmisega. [27.01.1999]

§ 164⁴. Avalikustamisele mittekuuluva majanduslike huvide deklaratsiooni esitamata jätmine või selles valeandmete esitamine

Nõuetekohase avalikustamisele mittekuuluva majanduslike huvide deklaratsioonitähjaks esitamata jätmise või selles valeandmete esitamise eest, kui

1) sellega põhjustati oluline varaline kahju või muu raske tagajärgisiku, riigi või kohaliku omavalitsuse seadusega kaitstud õigustele või huvidele või kui

2) süüdlasele oli samasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni ühe aastani ühes teataval ametikohaltõotamise võiteataval tegevusalal tegutsemise või avalikus teenistuses olemise õiguse äravõtmisega. [27.01.1999]

§ 164⁵. Valeandmete esitamine majanduslike huvide deklaratsiooni kontrollivaleisikule või asutusele või komisjonile

(1) Mittetäielike või valeandmete esitamise eest või andmeteõigeaegselt esitamata jätmiseeest majanduslike huvide deklaratsiooni üle seaduslikult kontrolli teostavale isikule või asutusele või korrupsioonivastases seaduses märgitud komisjonile karistatakse arestivõivabadusekaotusega kuni kuue kuuni.

(2) Sama tegevuse eest, kui sellega põhjustati oluline varaline kahju võimuu raske tagajärgisiku, riigi või kohaliku omavalitsuse seadusega kaitstud õigustele või huvidele, karistatakse vabadusekaotusega kuuest kuust kuni kahe aastani ühes teataval ametikohaltõötamise võiteataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega. [27.01.1999]

§ 164⁶. Mõjuvõimuga kauplemine

Ametiisiku poolt tasu võtmise eest, lubades mõjutada teist ametiisikuttasuandjale soodsaotsuse tegemiseks, - karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [27.01.1999]

§ 165. Altkäemaksu andmine

(1) Altkäemaksu andmise eest karistatakse vabadusekaotusega kuninelja aastani.

(2) Altkäemaksu andmise eest:

1) korduvalt või

2) isiku poolt, kellel on karistus altkäemaksu eest karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsme aastani.

(3) Altkäemaksu andja vabastatakse karistusest, kui temalt altkäemaksuvälja pressiti või kui ta pärast altkäemaksu andmist, kuid enne altkäemaksu saaja poolt temahuvides teotoimepanemist või selle tegemata jätmist esimesena vabatahtlikult teatas toimumustkirjalikult. [8.01.1996]

§ 165¹. Altkäemaksu andmine välismaisele ametiisikule

(1) Altkäemaksu andmise eest välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni ametiisikule karistatakse vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

(2) Sama teo eest:

1) korduvalt või

2) isiku poolt, kellel on karistus altkäemaksu eest karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsme aastani.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teo toimepanijavabastatakse karistusest, kuitemalt altkäemaksu välja pressiti või kui ta pärast altkäemaksu andmist, kuid enne altkäemaksusaaja poolt tema huvides teo toimepanemist või selle tegemata jätmist, esimesenavabatahtlikult teatas toimumust kirjalikult. [13.05.1998]

§ 166. Ametialane võltsimine

(1) Dokumendi ametialase võltsimise eest, kui sellega põhjustati oluline kahju isiku, ettevõtte, asutuse või organisatsiooni seadusega kaitstud õigustele või huvidele või riigi huvidele, karistatakse rahatrahviga ühes teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või vabadusekaotusega kuni kolmeaastani ühes teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega.

(2) Maksude õigsuse kontrollimiseks vajaliku arve, muu maksedokumendi, deklaratsiooni, bilansi või muu raamatupidamisdokumendi ametialase võltsimise eesteesmärgiga maksta vähemakse või kui selle tagajärjel maksti vähem makse karistatakse rahatrahviga ühes teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega või vabadusekaotusega kuni kolme aastani ühes teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega. [19.05.1993; 14.12.1994]

§ 166¹ [kehtetu]

§ 166². Ettevõtluskeelu või teatavalerialal või ametikohal töötamise keelu rikkumine

Seaduses toodud või kohtu kohaldatud ettevõtluskeelu või teatavalerialal või ametikohaltöötamise keelu rikkumise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kaheaastani. [13.05.1998]

§ 166³. Seadusevastane tasuvõtmine ametiisikupoolt

Ametiisiku poolt teenuste osutamisel või otsuste langetamisel seaduses võimuusõigusaktis määratud tasust suurema tasu võtmise eest võitasuta teenuste eest tasuvõtmise eest, kui

1) sellega põhjustati oluline varaline kahju või muu raske tagajärgisiku, riigi võikohaliku omavalitsuse seadusega kaitstud õigustele või huvidele või kui

2) süüdlasele oli samasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistataksevabadusekaotusega kuni kahe aastani ühes teataval ametikohal töötamise või teatavaltegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega. [27.01.1999]

§ 167. Avaldamisele mittekuuluvate andmete avaldamine

Riigisaladust mittedisaldavate, kuid avaldamisele mittekuuluvate andmete avaldamise eestametiisiku poolt, kui sellega põhjustati suur varaline kahju või muu rasketagajärg, karistatakserahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani ühes teataval ametikohaltöötamise võiteataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmisega.

§ 167¹. Riigi või kohaliku omavalitsuseandmekogu pidamise või selles asuvateandmete kasutamise korra rikkumine

Riigi või kohaliku omavalitsuse andmekogu pidamise või selles asuvateandmetekasutamise korra rikkumise eest, kui sellega kaasnes isiku põhiõiguste rikkumine või olulisekahju tekitamine riigi huvidele, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusegakuni kaheaastani. [19.05.1993; 12.03.1997]

§ 167². Väärtpaberite avalikuväljalaske kohta valeinformatsiooni andmine jainvestorite võrdse informeerimiskohustuse eiramine

(1) Emitendi, tema ametniku või töötaja pooltväärtpaberite avaliku väljalaske kohteadlikult valeinformatsiooni avaldamise, esitamise või levitamise eest karistatakse rahatrahvivi arestiga koos vastaval ametikohal töötamise või vastavaltegevusalal tegutsemise õiguseäravõtmisega või ilma selleta.

(2) Investorite võrdse informeerimiskohustuse rikkumise eest emitendi, temaametniku võitöötaja või väärtpaberivahendusega tegelevaäriühingu töötaja poolt, kui süüdlase suhtes olisamasuguse teo eest kohaldatud halduskaristust karistatakse rahatrahvi võiarestiga koosvastaval ametikohal töötamise või vastaval tegevusalal tegutsemiseõiguse äravõtmisega või ilmaselleta. [3.04.1996]

9. peatükk [9.11.1994]

KURITEOD ÕIGUSEMÕISTMISE VASTU

§ 168. Ebaseaduslik kriminaalvastutusele võtmine võisüüdistustõendite kunstlikloomine

Prokuröri või uurija poolt teadvalt süütu isikukriminaalvastutusele võtmise võisüüdistustõendite kunstliku loomise eest karistataksevabadusekaotusega kolmest kuni kaheksaaastani. [19.05.1993; 13.05.1998]

§ 169. Seadusele mittevastava kohtuotsuse või-määruse tegemine

Kohtuniku poolt teadvalt seadusele mittevastava kohtuotsuse või-määruse tegemise eest karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kümne aastani.

§ 170. Ebaseaduslik vahistamine, arest, kinnipidamine võisundtoomine

Teadvalt ebaseadusliku vahistamise, aresti, kinnipidamise või sundtoomise eestkaristatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 171. Sundimine ütluse andmisele

(1) Sundimise eest ütluse andmisele ähvardamise või muuebaseadusliku tegevusega isikupoolt, kes teostab kohtueelset uurimist, karistatakse vabadusekaotusega kuni kolmeaastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see on seotud vägivallega võiülekuulatava mõnitamisega, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.

§ 172. Vägivald tunnistaja, kannatanu, tsiviilhageja,tsiviilkostja, eksperdi,spetsialisti, tõlgi, manuka või kuriteo toimepannud isiku, samuti nendelähedaste kallal võisamade isikute ähvardamine

(1) Tunnistaja, kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja, eksperdi, spetsialisti, tõlgivõimanuka ähvardamise eest õigusemõistmise takistamise eesmärgil või kättemaksuks nende isikutepoolt oma kohustuste täitmise eest või kuriteo toimepannud isikuähvardamise eest kuriteo teisteosaliste varjamise eesmärgil või kättemaksuks nende paljastamise eest,samuti nimetatud isikutelähedaste ähvardamise eest samadel eesmärkidel - karistatakserahatrahvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Vägivalla tarvitamise eest nimetatud isikute kallal samadeleesmärkidel karistatakserahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani.

§ 172¹. Vägivald kohtuniku, kohtukaasistuja, kohtutäituri, advokaadi, prokuröri või uurija, samuti nende lähedaste kallal või samade isikute ähvardamine

(1) Kohtuniku, kohtukaasistuja, kohtutäituri, advokaadi, prokuröri või uurija ähvardamisest õigusemõistmise takistamise eesmärgil või kättemaksuks nende isikute poolt oma kohustustäitmisest, samuti nimetatud isikute lähedaste ähvardamisest samadeleesmärkidel karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega ühest kuni kaheaastani.

(2) Vägivalla tarvitamise eest nimetatud isikute kallal samadeleesmärkidel karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega ühest kuni nelja aastani. [13.05.1998]

§ 173. Tunnistaja, kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja, eksperdi, spetsialisti, tõlgivõi manuka ilmumise takistamine või nende isikute poolt oma kohustustäitmisest keeldumine

(1) Tunnistaja, kannatanu, eksperdi, spetsialisti, tõlgi või manuka poolt kohtus või kohtueelsel uurimisel oma kohustuse täitmisest keeldumise eest, kui neile oli teatavakstehtud vastutus sellise keeldumise eest, karistatakse rahatrahviga.

(2) Tunnistaja, tsiviilhageja, tsiviilkostja, eksperdi, spetsialisti, tõlgi või manuka ilmumise takistamise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 174. Valekaebus

(1) Teadvalt vale kaebuse esitamise eest kuriteo toimepanemise kohta teise isiku poolt karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui sellega kaasnes süüdistustõendite kunstlik loomine, karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 175. Valeütlus, valearvamus või valetõlge

(1) Kohtus või kohtueelsel uurimisel tunnistaja või kannatanu poolt teadvalt vale ütluse või eksperdi poolt teadvalt vale arvamuse andmise eest, samuti tõlgi poolt teadvalt vale tõlkimisest, kui nendele isikutele oli teatavaks tehtud vastutus selle tegevuse eest, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest ühenduses süüdistustõendite kunstliku loomisega karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 176. Vahistatu põgenemine

(1) Põgenemise eest vahi alt või karistuse kandmise kohast karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni kolme aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see on seotud vägivaldaga isiku kallal, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni viie aastani. [18.12.1996]

§ 176¹. Vabadusekaotuse kandmisest kõrvalehoidumine

Karistuse kandmisest kõrvalehoidumise eest süüdimõistetu poolt, kellel oli lubatud lühiajaliselt välja sõita vabadusekaotuse kohast, karistatakse vabadusekaotusega kuni üheaastani.

§ 176². Kohtuotsuse mittetäitmine

Täitmisele pööratud kohtuotsuse tahtliku mittetäitmisest, kui puuduvad käesoleva koodeksi §-des 121, 122, 166² ja 176¹ ettenähtud kuritegude tunnused, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni viie aastani. [21.01.1999]

§ 176³ [kehtetu]

§ 176⁴. Kinnipidamisasutuses viibiva isiku piinamine või tema suhtes ebaseaduslike mõjutamisvahendite kohaldamine

Vabadusekaotuse või aresti kandmisel või eelvangistuses viibiva isiku piinamise või temale füüsilisi kannatusi põhjustava või tema suhtes muu ebaseaduslike mõjutamisvahendite kohaldamise eest kinnipidamisasutuse administratsiooni hulka kuuluva võijärelevalvet või julgestamist teostava isiku poolt karistatakse

vabadusekaotusega kuni viie aastaniühes teatavalametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguseärvõtmisega.

§ 176⁵. Kinnipeetavate või interneeritute grupi pooltkinnipidamisasutuse võiinterneerimislaagri ametniku või abiteenistuja teenistuskohustuste täitmistakistamine

Kinnipeetavate või interneeritute grupi poolt kinnipidamisasutuse võiinterneerimislaagriametniku või abiteenistuja teenistuskohustuste täitmise takistamise eest, kuitakistamiseeesmärgiks oli teenistuslase tegevuse lõpetamine või selle piiramine jatakistamine tõi kaasakinnipidamisrežiimi, kinnipidamisasutuse või interneerimislaagri sisekorraeeskirjade või muudeõigusaktide nõuete rikkumise, karistatakse vabadusekaotusega ühestkuni kolmeaastani. [18.12.1996]

§-d 177, 177¹ [kehtetud]

§ 177². Aine või eseme ebaseadusliktoimetamine kinnipidamisasutuse võiinterneerimislaagri või meditsiinilise või kasvatusliku iseloomugamõjutusvahendeidkohaldava asutuse territooriumile või selle ebaseaduslik üleandmine

(1) Kinnipidamisasutuse või interneerimislaagri või meditsiinilisevõi kasvatuslikuiseloomuga mõjutusvahendeid kohaldava asutuse territooriumile alkohoolse joogivõi piiritustsisaldava aine või narkootilise või psühhotroopse aine või rahavõi relva või muu samalaadseaine, eseme või vahendi ebaseadusliku, mis tahes viisil toimetamise eest, kui isiku suhtesolisamasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistatakse vabadusekaotusegaühestkuni viie aastani.

(2) Kinnipidamisasutuses või interneerimislaagris või meditsiinilisevõi kasvatuslikuiseloomuga mõjutusvahendeid kohaldavas asutuses kinnipeetavale võiinterneeritule alkohoolsejoogi või piiritust sisaldava aine või narkootilise või psühhotroopseaine või raha või relva võimuu samalaadse aine, eseme või vahendi ebaseadusliku, mis tahes viisilüleandmise eest, kuiisiku suhtes oli samasuguse tegevuse eest kohaldatud halduskaristust, karistataksevabadusekaotusega kahest kuni viie aastani. [18.12.1996]

§ 177³. Vahistatu või kinnipeetava võiinterneeritu poolt alkohoolse joogi või piiritustsisaldava aine või narkootilise või psühhotroopse aine valmistamine,omandamine,hoidmine, edasiandmine või arsti ettekirjutuseta tarvitamine

Vahistatu või kinnipeetava või interneeritu poolt alkohoolse joogi võipiiritust sisaldavaaine või narkootilise või psühhotroopse aine valmistamise, omandamise,hoidmise, edasiandmisevõi arsti ettekirjutuseta tarvitamise eest - karistatakse vabadusekaotusega kuuestkuust kunikolme aastani. [18.12.1996]

§ 178 [kehtetu]

§ 179. Üleskirjutatud vara raiskamine,võõrandamine või varjamine

Üleskirjutatud vara raiskamise, võõrandamise või varjamise eestisiku poolt, kellevastutavale hoiule see vara oli antud, karistatakse rahatrahvi või arestigavõivabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 180. Kuriteo varjamine

Esimese astme kuriteo eelnevalt mittelubatud varjamise eest karistatakse rahatrahvivõiarestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 181. Kuriteost mitteteatamine

Kindlasti teadaolevast ettevalmistatavast või toimepandud esimese astme kuriteostmitteteatamise eest, olenemata sellest, kas mitteteatamine oli eelnevalt lubatud või mitte, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

10. peatükk [9.11.1994]

VALITSEMISKORRAVASTASED KURITEOD

§ 182. Vastuhakkamine võimuesindajale või avalikkukorda kaitsvale muule isikulevõi nende sundimine ebaseaduslikule teole

Vastuhakkamise eest võimuesindajale või avalikku korda kaitsvale muuleisikule, kes onoma ametialase või ühiskondliku kohustuse täitmisel, kui seevastuhakkamine oli seotudvägivallega isiku kallal, samuti nende isikute sundimise eest ilmselt ebaseaduslikule teolesamadel asjaoludel, karistatakse rahatrahvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni viieaastani.

§ 182¹ [kehtetu]

§ 182². Politsei vormiriietuse või politseiametitunnistuse ebaseaduslikkaasaskandmine või kasutamine

(1) Politsei vormiriietuse, vormimütsi või politseiembleemigariietuseseme või politseiametitunnistuse kaasaskandmise eest isiku poolt, kellel puudub selleks seaduslik alus, karistatakse vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Politsei vormiriietuse, vormimütsi või politseiembleemigariietuseseme või politseiametitunnistuse kasutamise eest isiku poolt, kellel puudub selleks seaduslik alus, karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [17.04.1996]

§ 183. Võimuesindaja või avalikku korda kaitsva muusiku solvamine

Võimuesindaja või avalikku korda kaitsva muu isiku solvamise eest seosesnende pooltoma ametialase või ühiskondliku kohustuse täitmisega karistatakse rahaträhvi või arestiga.

§ 183¹ [kehtetu]

§ 184. Ähvardus või vägivald ametiisikuvõi isiku suhtes, kes täidab ühiskondlikkukohustust

(1) Ametiisiku või ühiskondlikku kohustust täitva isikuähvaramise eest tapmise, üliraskekehavigastuse tekitamise või vara hävitamisega süütamise teel, kuiähvaramise eesmärgiks oliametialase või ühiskondliku tegevuse lõpetamine või selle iseloomumuutmine ähvaramajahuvides, samuti isiku sellise ähvaramise eest seoses tema osavõtuga kuriteovõi õigusvastase teotõkestamisest karistatakse rahaträhvi või arestiga.

(2) Kerge kehavigastuse tekitamise, peksmise või muu vägivaldte oest, mis pandi toimeametiisiku suhtes seoses tema ametialase tegevusega või isiku suhtes seoses tema pooltühiskondliku kohustuse täitmisega või isiku suhtes seoses temaosavõtuga kuriteo või muuõigusvastase teo tõkestamisest, karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [19.05.1993]

§ 184¹ [kehtetu]

§ 184². Vägivald politseiametniku või politseiametnikuga võrdsustatud isiku suhtes

(1) Vägivaldalla, s.o löömise, peksmise või kehavigastusetekitamise eest politseiametniku või politseiametnikuga võrdsustatud isiku suhtes seoses nende teenistus- või ametialase tegevusega, kui teo toimepanija võis teada või pidi teadma, et tegemist on politseiametnikuvõi politseiametnikuga võrdsustatud isikuga ja kui puuduvad käesoleva koodeksi §-de 101, 107 ja 108 järgi karistatava teo tunnused karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Sama teo eest, kui sellega põhjustati raske või üliraskekehavigastus või kannatanusurm karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni viieteistkümne aastani või eluaegse vabadusekaotusega.

(3) Politseiametnikuga võrdsustatud isikuteks käesoleva paragrahvimõistes on piirivalveametnikud, vanglaametnikud, kohtutäiturid, abipolitseinikud, kohtunikud, prokurörid ja kriminaalhooldusega tegelevad isikud. [10.02.1994; 18.12.1996; 17.12.1997; 13.05.1998]

§ 185. Dokumendi, pitsati või stambi riisumine, hävitamine, rikkumine või peitmine

(1) Ettevõttes, asutuses või organisatsioonis oleva dokumendi, pitsati või stambi riisumise, hävitamise, rikkumise või peitmise eest ettevõtte, asutuse või organisatsiooni tegevuse häirimise eesmärgil karistatakse rahaträhvi või arestiga.

(2) Isikut ja kodakondsust tõendava või muu ametliku isikliku dokumendi riisumise eest, samuti võõra ametliku isikliku dokumendi kasutamise eest karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 186. Isikut ja kodakondsust tõendava dokumendi võimuu ametliku dokumendi, pitsati või stambi võltsimine

Isikut ja kodakondsust tõendava dokumendi või muu ametliku dokumendi, pitsati või stambi võltsimise eest kasutamise eesmärgil, samuti teadvalt võltsitud isikuvõi kodakondsust tõendava või muu ametliku dokumendi, pitsati või stambi kasutamise eesmärgiga omandada õigusi või vabaneda kohustustest karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [17.04.1996]

§ 187. Valeandmete esitamine või teabe varjamine

(1) Valeandmete esitamise või teabe varjamise eest Eesti kodakondsuse, Eestikodaniku isikut ja kodakondsust tõendava dokumendi, elamisloa või välismaalase passi taotlemisel, samuti perekonnaseisuakti registreerimisel - karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Valeandmete esitamise või teabe varjamise eest muu ametliku dokumenditaotlemisel karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni üheaastani. [17.04.1996]

§ 187¹. Valeandmete esitamine või teabevarjamine strateegilise kauba kohta

Valeandmete esitamise või teabe varjamise eest väljaveolitsentsi võitranšiitveo loataotlemisel strateegilise kauba kohta karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kaheaastani. [6.04.1994]

§ 188. Omavoli

Oma tõelise või oletatava õiguse teostamise eest ebaseaduslikus korras, kui see oli seotud vägivalla või vägivallaga ähvardamisega, vara hävitamise või rikkumise või sellega ähvardamisega, isikult vabaduse võtmise, isiku vabaduse piiramise või sellega ähvardamisega või kui sellega põhjustati muu oluline kahju, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani. [17.04.1996]

§-d 188¹, 189, 189¹, 189², 189³, 189⁴ [kehtetud]

§ 189⁵ [kehtetu 11.05.1994]

§ 190. Laeval Eesti riigilipu ebaseaduslik heiskamine

Laeval Eesti riigilipu ebaseadusliku heiskamise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kuue kuuni. [11.02.1998]

§ 190¹. Laeval Eesti riigilipu kandmise kohustuserikkumine

Eesti riigilipu laeval kandmise kohustuse rikkumise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kuue kuuni. [11.02.1998]

§ 191. Laeva kapteni poolt laeva nime mitteteatamine

Laeva kapteni poolt laeva nime, kodu-, lähte- ja sihtsadama mitteteatamise eest mereltemalaevaga kokkupõrrganud laevale karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 192. Laevade kokkupõrkel teise laevapäästmiseks abinõude tarvitusele võtmatajätmine

Laevade kokkupõrkel teise laeva päästmiseks vajalike abinõudetarvitusele võtmata jätmise eest laeva kapteni poolt juhul, kui nende abinõude tarvituselevõtmine olivõimalik tõsise ohutaoma reisijaile, meeskonnale või laevale, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 193. Mere-telegraafikaabli rikkumine

Mere-telegraafikaabli rikkumise eest, kui see põhjustas telegraafihenduse katkemise, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 194. Punase Risti või Punase Poolkuu nimetuse võimärgi ebaseaduslik kasutamine

Punase Risti või Punase Poolkuu nimetuse või märgi ebaseaduslik kasutamise eestsõjaajal karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 194¹ [kehtetu]

§ 194². Riigilipu või riigivapi teotamine

Eesti Vabariigi või välisriigi riigilipu või riigivapi maharebimise, purustamise, rüvetamise või muul viisil teotamise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

§ 194³. Avalikku korda rikkuva grupilise tegevuse organiseerimine või sellisest tegevusest aktiivne osavõtt

Grupilise tegevuse organiseerimise, samuti aktiivse osavõtu eest grupilisest tegevusest, mis rikkus jämedalt avalikku korda või oli seotud ilmse mitteallumisega võimuesindaja seaduslikule korraldusele või mis põhjustas häireid transpordis või ettevõtte, asutuse või organisatsiooni töös, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni viie aastani.

§ 194⁴ [kehtetu]

§ 194⁵. Ebaseaduslik tegevus Eesti riikliketeenemärkide suhtes

(1) Eesti riikliku teenemärgi kandmise või muu kasutamise eest isikupoolt, kellel puudub selleks seaduslik alus, kui süüdlase suhtes oli samasuguse rikkumise eest kohaldatud halduskaristust, samuti Eesti riikliku kehtiva

teenetemärgi ostmise, müümise, vahetamise võimuu tasulise üleandmise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Eesti riikliku teenetemärgi võltsimise või tahtlikuhävitamise või rüvetamise või muulviisil teotamise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni kaheaastani. [11.12.1996]

11. peatükk [9.11.1994]

KURITEOD AVALIKU KORRA JA ÜHISKONDLIKUJULGEOLEKU VASTU

§ 195. Huligaansus

(1) Huligaansuse eest, s.o tahtliku tegevuse eest, mis jämedalt rikub avalikkukorda javäljendab ilmset lugupidamatust ühiskonna vastu, karistatakse rahatrahvivõi arestiga.

(2) Kuritahtliku huligaansuse, s.o sama tegevuse eest, mis oma sisult on eritiküüniline või eriti jõhker või on seotud vastuhakkamisega võimuesindajale või avalikku korda kaitsvaleüldsuse esindajale või teisele isikule, kes tõkestab huligaanset tegevust, samuti huligaansuse eest, mille pani toime isik, kellel on karistus huligaansuse eest, karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. või 2. lõikes ettenähtud tegevuse eest, kui selle toimepanemisel kasutati või püüti kasutada tulirelva, külmrelva või kehvastuse tekitamiseks külmrelvanakasutatavat või selleks spetsiaalselt kohandatud eset, karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni seitsme aastani. [19.05.1993]

§ 195¹. Loomade julm kohtlemine või muuloomakaitse eeskirjade rikkumine

Loomade julma kohtlemise eest, mille tagajärjel nad hukkusid või said vigastada, samuti loomade piinamise või loomade kaitseks kehtestatud eeskirjade rikkumise eest, kuisüüdlasesuhtes oli samasuguse teo eest kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahatrahvivõi arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [19.05.1993]

§ 195². Omavoliline tungimine võõrasse hoonesse, ruumi, sõidukisse või piirdega territooriumile

Omavolilise tungimise eest võõrasse hoonesse, ruumi, sõidukisse või piirdega territooriumile ähvardusega kasutada vägivalda isiku kallal või tõkke või lukustuse rikkumise või selle kõrvaldamisega, kui see oli toime pandud isikute grupi või relvastatud või maskis isikupoolt, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [17.04.1996]

§ 196 [kehtetu]

§ 196¹. Kuritegelikku ühenduse kuulumine või selle organiseerimine või selles liikmete värbamine või sellise ühenduse või selle osa juhtimine

(1) Kuritegelikku ühendusse kolmest või enamast isikust koosnevasse püsivasse, isikutevahelise ülesannete jaotusega ühendusse -, mille eesmärk või tegevus oli suunatud esimese või teise astme kuritegude toimepanemisele, kuulumise eest, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud ühenduse organiseerimise või selles liikmete värbamise, samuti sellise ühenduse või selle osa juhtimise eest karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kümne aastani.

(3) Kuritegeliku ühenduse liige, kes ei ole osa võtnud ühestki selle ühenduse poolt toime pandud kuriteo ettevalmistamisest, katsest või täideviimisest, vabastatakse karistusest, kuita vabatahtlikult teatab enda kuulumisest sellesse ühendusse. [17.04.1996]

§ 197. Mootorsõiduki ärandamine

(1) Mootorsõiduki ärandamise eest selle ajutise kasutamise eesmärgil karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) vähemalt teistkordselt või

2) isikute grupi poolt või

2¹) kui see oli seotud näo varjamisega näo kate võimaskiga või muul viisil, mistakistas isiku tuvastamist, või

3) kui see oli seotud vägivallaga, mis ei olnud ohtlik elule ega tervisele, või ähvardusega vahetult kasutada sellist vägivalda karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni kuue aastani.

(3) Sama tegevuse eest, kui see pandi toime, kasutades elule või tervisele ohtlikku vägivalda või ähvardusega vahetult kasutada sellist vägivalda karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheteistkümne aastani. [17.04.1996]

§ 197¹. Õhusõiduki ebaseaduslik hõivamine

(1) Maal või lennus oleva õhusõiduki ebaseaduslik hõivamise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni kuue aastani.

(2) Maal või lennus oleva õhusõiduki ebaseaduslik hõivamise eest või sellise sõiduki hõivamise eest ärandamise eesmärgil, mis pandi toime vägivallaga või ähvardust kasutades või töökaasa õhusõiduki avarii või muu raske tagajärje, karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kaheteistkümne aastani.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. või 2. lõikes ettenähtud tegude eest, kui need tõid kaasainimese hukkamise või põhjustasid üli raske kehavigastuse, karistatakse vabadusekaotusega kaheksast kuni viieteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 198. Kultuurimälestise või looduskaitseobjekti hävitamine või rikkumine

Riikliku kaitse alla võetud kultuurimälestise või looduskaitseobjekti hävitamise või rikkimise eest karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kaheaastani. [9.03.1994]

§ 198¹. Inimsusevastaste võisõjakuritegude toimepanemist kajastavate dokumentide hävitamine, rikkumine või peitmine

(1) Toimepandud inimsusevastaseid või sõjakuritegusid kajastavate dokumentide tahtlik hävitamise, rikkimise või peitmise eest karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Samasuguse tegevuse eest ametiisiku poolt karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani. [9.11.1994]

§ 199. Haurüüstamine või maetumälestuse muu teotamine

Kalmistule, hauale või muule viimseks puhkepaigaks tunnistatud kohalepüstitatud mälestusmärgi või muu kaunistuse rüüstamise või viimse puhkepaiga puutumata muurikummise, sealhulgas sukeldumise, vrakist või merepõhjust laevahuku ohvrite või vara ülestoomise eesmärgil toimuva muu tegevuse eest, samuti kalmistul, haual või hauas või muus viimses puhkepaigas oleva eseme salajase varguse või maetute mälestuse muuteotamise eest karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [28.06.1995]

§ 199¹. Laiba teotamine

Laiba teotamise eest selle moonutamisega või kehaosade eraldamisega võitükeldamisega või põletamisega või muu teotava tegevusega karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [17.04.1996]

§ 200. Alaealist erootilises või pornograafilises situatsiooniskujutava teose omandamine, hoidmine ja levitamine

(1) Alaealist erootilises või pornograafilises situatsiooniskujutava teose omandamise, hoidmise, veo, edasiandmise, levitamise, demonstreerimise või muul viisil kättesaadavakstegemise eest karistatakse rahaträhvi, aresti või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) [kehtetu 16.12.1997]

(3) Alaealist erootilises või pornograafilises situatsiooniskujutava teose levitamise või demonstreerimise eest või muul viisil alaealisele kättesaadavaks tegemise eest karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni kolme aastani. [21.02.1995; 16.12.1997]

§ 200¹ [kehtetu]

§ 200². Hasartmängu ebaseaduslik korraldamine

(1) Keelatud hasartmängu korraldamise eest karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest isiku poolt, kellel on karistus keelatud hasartmängu korraldamise eest, karistatakse vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [14.06.1995]

§ 200³. Alaealist erootilises või pornograafilises situatsiooniskujutava teose valmistamine

(1) Alaealist erootilises või pornograafilises situatsioonis kujutava teosevõi selle koopiavalmistamise eest alaealist erootilise või pornograafilise tegevuse objektina kasutamatakaristatakse aresti või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Alaealise kasutamise eest erootilist või pornograafilist situatsiooni kujutavateosevalmistamisel erootilise või pornograafilise tegevuse objektina karistataksevabadusekaotusegakahest kuni viie aastani. [21.02.1995]

§ 200⁴. Pornograafilise sisuga võivägivalda või julmust propageeriva teose levitamiseja demonstreerimine ning pornograafilise sisuga ja vägivalda või julmustpropageerivatelevisiooni- või raadiosaate edastamine

(1) Pornograafilise sisuga või vägivalda või julmust propageerivateose demonstreerimisest väljaspool spetsialiseeritud tegevuskohta karistatakse rahatrahviga.

(2) Pornograafilise sisuga või vägivalda või julmust propageerivateose või selle koopiatemüümise, rentimise, laenutamise või muul viisil alaealiseüleandmise eest või alaealiseledemonstreerimise eest, samuti pornograafilise sisuga või vägivalda või julmust propageerivatelevisiooni- või raadiosaate või sellise teose reklaami edastamise eest Eestitelevisiooni võiraadiosaate edastamise õigust omava isiku poolt karistatakse rahatrahvi võirestiga.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. või 2. lõikes tähendatudteo eest, kui see pandi toime vähemaltteistkordselt - karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni üheaastani. [16.12.1997;21.01.1999]

§ 201. Isikule kuuluvates ruumides seadusega keelatud tegevusevõimaldamine

Isikule kuuluvates eluruumides või mitteeluruumides narkootilise võipsühhotroopse ainevõi muu uimastava toimega aine ebaseadusliku tarvitamise või ebaseaduslikehasartmängude või prostitutsiooni või seadusega keelatud muu tegevuse võimaldamise eest karistatakse rahatrahvivõi arestiga või vabadusekaotusega kuni viie aastani. [21.02.1995;11.06.1997B]

§ 201¹. Avaliku korra rikkumine võirünne isikule või tema õigustele usutalitusetäitmise näol

(1) Grupi organiseerimise või juhtimise eest, kui grupi tegevus religioosseõpetusekuulutamise või usutalituse näol on seotud avaliku korra rikkumisega võikahju tekitamisega isiku tervisele või muu ründega isiku elule või õigustele, samuti isikukallutamise gakeeldumisele kodanikukohustuste täitmisest, karistatakse rahatrahvi võiarestiga võivabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud grupitegevusest aktiivse osavõtu eest, samuti selle grupi religioosses õpetuses ja usutalituses ettenähtud tegudetoimepanemise propageerimise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga võivabadusekaotusega kuni kolmeaastani. [19.05.1993]

§-d 201², 201³, 201⁴ [kehtetud]

§ 202. Alaealise kaasatõmbamine kuritegevusele või prostitutsioonile

Alaealise kaasatõmbamise eest kuriteo toimepanemisele või prostitutsioonile, samuti alaealise kasutamise eest prostitutsiooniks karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni viieaastani. [10.02.1994]

§ 202¹. Alaealise kaasatõmbaminejoomisele

Alaealise süstemaatilise kallutamise eest alkoholijoogi pruukimisele vanemavõi muutäisealise isiku poolt, kellest alaealine oli teenistuslikus või muus sõltuvuses, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 202². Alaealise kallutamine narkootilise võipsühhotroopse aine tarvitamisele

Alaealise kallutamise eest narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamisele karistataksevabadusekaotusega kuni kaheksa aastani.

§ 202³. Kallutamine narkootilise võipsühhotroopse aine tarvitamisele

(1) Kallutamise eest narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamisele karistataksearestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Sama teo eest, kui see pandi toime:

1) kahe või enama isiku suhtes või

2) isiku poolt, keda varem on karistatud kallutamise eest narkootilise võipsühhotroopse aine tarvitamisele, samuti isiku poolt, kes varem on toime pannud mingikäesoleva koodeksi §-des 210²210⁵ ettenähtud kuriteo, - karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

§ 202⁴. Alaealise kaasatõmbamine ravimivõi muu uimastava toimega ainemittereditsiinilisele tarvitamisele

Alaealise kaasatõmbamise eest mittenarkootilise ravimi või muu uimastavatoimega ainemittereditsiinilisele tarvitamisele karistatakse vabadusekaotusega kuni viieaastani. [11.06.1997B]

§ 202⁵. Narkootilise või psühhotroopse aineväikeses koguses ebaseaduslikomandamine või hoidmine või narkootilise või psühhotroopse ainetarvitamine arstiettekirjutuseta

(1) Narkootilise või psühhotroopse aine väikeses koguses ebaseadusliku omandamise või hoidmise eest ilma edasiandmise eesmärgita või narkootilise võipsühhotroopse aine tarvitamise eest arsti ettekirjutuseta vähemalt teistkordselt aasta jooksul pärast halduskaristusekohaldamistsamasuguse tegevuse eest karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Isik, kes vabatahtlikult annab ära narkootilise võipsühhotroopse aine, samutavabatahtlikult pöördub meditsiiniastutuse poole arstiabi saamiseks seoses narkootilise võipsühhotroopse aine tarvitamisega mittereditsiinilisel eesmärgil, vabastatakse karistusest käesolevas paragrahvis ettenähtud tegevuse eest. [8.01.1996; 11.06.1997B]

§ 202⁶. Isiku kallutamine prostitutsioonile või prostitutsiooni vahendamine

(1) Isiku kallutamise eest prostitutsioonile või prostitutsiooni vahendamise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) 18- kuni 21-aastase isiku kallutamise eest prostitutsioonile või temaprostitutsioonivahendamise eest - karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni kolme aastani.

(3) Isiku kallutamise eest prostitutsioonile või prostitutsiooni vahendamisest, kui seepandi toime:

1) vägivalda või muud sundi kasutades või

2) alaealise suhtes või

3) kahe või enama isiku suhtes või

4) isiku poolt, keda varem on karistatud sama teo eest, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni seitsme aastani. [21.02.1995]

§ 203. Teadvalt kuritegelikul teel saadud vara omandamine või turustamine

(1) Teadvalt kuritegelikul teel saadud vara omandamise, edasitoimetamise, hoidmise või turustamise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Sama tegevuse eest süstemaatiliselt karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(3) Sama tegevuse eest suures ulatuses karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [17.04.1996]

§ 204. Mootorsõiduki ohutu liiklemise või käituseeskirjade rikkumine isiku poolt, kelle juhtimisel on mootorsõiduk

(1) Mootorsõiduki ohutu liiklemise või käituseeskirjaderikkumise eest isiku poolt, kelle juhtimisel on mootorsõiduk, kui selle rikkumisega põhjustati kannatanu surmvõi tekitati talle üliraske või raske kehavigastus, - karistatakse vabadusekaotusega kuni viieaastani ja võetakse ära mootorsõiduki juhtimise õigus kolmeks aastaks.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud teo eest, kuisellega põhjustati kahe võienama isiku surm, - karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheteistkümneaastani ja võetakse ära mootorsõiduki juhtimise õigus kolmeks aastaks.

(3) Mootorsõiduki juhtimise eest joobeseisundis isiku poolt, kes on tarvitanud alkoholi, narkootilist või psühhotroopset ainet ja kui sellega põhjustati raske kehavigastus või kui isikul on kehtiv halduskaristus mootorsõiduki juhtimise eest joobeseisundis, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani ja võetakse ära mootorsõiduki juhtimise õigus ühest kuni kolme aastani. [19.05.1993; 16.12.1998]

§-d 204¹, 204² [kehtetud]

§ 205. Liiklusvahendi ohutu liiklemise või käituseeskirjade muu rikkumine

(1) Raudtee-, õhu-, veeliiklusvahendi, mootorsõiduki ohutu liiklemisevõi kätuseeskirjaderikkumise eest juhtudel, mis ei ole ette nähtud käesoleva koodeksi§-des 83, 84, 204 või 205¹, kuiselle rikkumisega tekitati kannatanule raske kehavigastus, karistatakse rahatrahvivi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Sama teo eest, kui sellega põhjustati eriti raske tagajärg, karistataksevabadusekaotusega kuni viie aastani. [17.02.1999]

§ 205¹. Rongi omavoliline ilma vajadusetapeatamine

(1) Rongi omavolilise ilma vajaduseta peatamise eest hädapiduriga,õhkpidurmagistraalilahutamise teel või mõnel muul viisil, kui see põhjustas normaalsorongiliikluse rikkumise, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui see põhjustas õnnetusjuhtumi inimesega,katastroofi, veerevakoosseisu vigastamise või mõne muu raske tagajärje, karistataksevabadusekaotusega kuni kaheksa aastani.

§ 206. Eeskirjade rikkumine ehitustööl

(1) Ehitustööl ohutustehnika- või ehituseeskirjade või ehitusmehhanismide kätuseeskirjaderikkumise eest, kui sellega tekitati kahju inimese tervisele, karistatakse rahatrahvivi või arestiga.

(2) Sama rikkumise eest, kui see tõi kaasa inimese hukkamise või muuraske tagajärje, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 206¹. Tuleohutuse eeskirjade kuritahtlikrikkumine

(1) Tuleohutuse eeskirjade kuritahtliku rikkumise eest, mis põhjustas tulekahjutekkimiseohu, kui süüdlase suhtes oli samade eeskirjade rikkumise eest kohaldatuddistiiplinaar- või halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud eeskirjaderikkumise eest, kui see põhjustastulekahju tekkimise, - karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni üheaastani.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud eeskirjaderikkumise eest, kui see põhjustasraske tagajärje, - karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni viieaastani.

§ 206². Sideliinide kaitse eeskirjade rikkumine

Sideliinide kaitse eeskirjade rikkumise eest, mis põhjustas kaabel- või raadioreleeliinidevigastamise ja side katkemise, välja arvatud käesoleva koodeksi§-des 84 ja 193 tähendatudjuhud, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 206³. Mäetööde ohutuseeskirjaderikkumine

(1) Mäetööde ohutuseeskirjade rikkumise eest, kui sellegapõhjustati kahju inimesetervisele, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama rikkumise eest, kui see tõi kaasa inimese hukkamise või muuraske tagajärje, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 206⁴. Ohutuseeskirjade rikkumine plahvatusohtlikusettevõttes või plahvatusohtlikus tsehhis

(1) Plahvatusohtlikus ettevõttes või plahvatusohtlikus tsehhis tootmiseohutust tagavatootmis-tehnilise distiipliini või ohutuseeskirjade rikkumise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama rikkumise eest, kui see tõi kaasa inimese hukkamise või muuraske tagajärje, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 207. Tulirelva või laskemoona ebaseaduslik valmistamine, omandamine, hoidmine, kandmine, kasutamine, edasitoimetamine, vedamine, müümine või edasiandmine

(1) Tulirelva või laskemoona ebaseadusliku valmistamise, omandamise, hoidmise, kasutamise, vedamise, müümise või edasiandmise, samuti laskemoona ebaseadusliku kandmisevõi edasitoimetamise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni viieaastani.

(2) Tulirelva ebaseadusliku kandmise või edasitoimetamise eest karistataksevabadusekaotusega ühest kuni viie aastani.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes märgitud tegevuseest, kui see pandi toime:

1) teistkordselt või

2) isikute grupi poolt või

3) siis, kui nimetatud tegevuse objektiks olid tulirelvad või laskemoon suureskoguses, karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni seitsme aastani.

(3¹) Käesoleva paragrahvi 1., 2. ja 3. lõikesmärgitud tegude eest, kui nende objektiks olid lahingurelvaks või teenistusrelvaks tunnistatud tulirelvad või nende laskemoon karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni viieteistkümne aastani.

(4) Isik, kes on vabatahtlikult ära andnud ilma vastava loata hoitud tulirelvavõi laskemoona, vabastatakse kriminaalkaristusest. [28.06.1995A; 17.04.1996; 12.11.1997; 22.10.1998]

§ 207¹. Tulirelva, laskemoona, lõhkematerjalivargus või röövimine

(1) Tulirelva, laskemoona või lõhkematerjali salajase varguse eest karistatakse rahatrahvivõi arestiga või vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Sama tegevuse eest:

1) korduvalt või

2) isikute grupi poolt või

3) isiku poolt, kellele tulirelv, laskemoon või lõhkematerjal olivälja antud teenistusalaseks kasutamiseks või kelle valve alla see oli usaldatud, karistatakse rahatrahviga või vabadusekaotusega ühest kuni seitsme aastani.

(3) Tulirelva, laskemoona või lõhkematerjali avaliku varguse või röövimise eest karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kaheteistkümne aastani.

(4) Käesoleva paragrahvi 1., 2. ja 3. lõikes märgitud tegude eest, kui nende objektiks olid lahingurelvaks või teenistusrelvaks tunnistatud tulirelvad või nende laskemoon või tsiviilkaibeskeelatud lõhkematerjal karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni viieteistkümneaastani. [10.02.1994; 17.04.1996; 22.10.1998]

§ 207². Tulirelva helisummuti või öösihiku ebaseaduslik kandmine, hoidmine, omandamine, valmistamine, müümine või edasiandmine

(1) Tulirelva helisummuti või öösihiku ebaseadusliku kandmise, hoidmise, omandamise, valmistamise, müümise või edasiandmise eest karistatakse rahatrahvi, aresti või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(2) Isik, kes on vabatahtlikult ära andnud tema juures ebaseaduslikult hoitud tulirelvahelisummuti või öösihiku, vabastatakse kriminaalkaristusest. [28.06.1995A]

§ 207³. Lõhkematerjali ebaseaduslik valmistamine, omandamine, hoidmine, edasitoimetamine, vedamine, müümine või edasiandmine

(1) Lõhkematerjali ebaseadusliku valmistamise, omandamise, hoidmise, edasitoimetamise, vedamise, müümise või üleandmise eest karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kuue aastani.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud tegevuse eest, kui nimetatud tegevuse objektiks oli tsiviilkaibes keelatud lõhkematerjal, karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni viieteistkümne aastani. [12.11.1997]

§ 207⁴. Lõhkeseadeldise või selle valmistamiseks vajaliku osa ebaseaduslik valmistamine, omandamine, hoidmine, edasitoimetamine, müümine või üleandmine

Lõhkeseadeldise või selle valmistamiseks vajaliku osa ebaseadusliku valmistamise, omandamise, hoidmise, edasitoimetamise, müümise või üleandmise eest karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani. [17.04.1996; 22.10.1998]

§ 208. Tulirelva lohakas hoidmine

(1) Tulirelva lohaka hoidmise eest, kui selle tõttu sai võimalikuks selle kasutamine teise isiku poolt, kui sellega kaasnes kehavigastuse tekitamine või raske tagajärg või kuriteotoime panemine karistatakse rahatrahvi, aresti või vabadusekaotusega kuni kaheaastani.

(2) Sama teo eest isiku poolt, kellele tulirelv oli antud töö- või teenistuskohustustetäitmiseks, kui sellega kaasnes kehavigastuse tekitamine või raske tagajärg või kuriteotoime panemine karistatakse rahatrahvi, aresti või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [10.02.1994]

§ 208¹ [kehtetu 19.05.1993]

§ 208² [kehtetu]

§ 208³. Radioaktiivse materjali ebaseaduslikomandamine, hoidmine, kasutamine, edasiandmine või lõhkumine

(1) Radioaktiivse materjali (seadmes või tootes mis tahes füüsikalises seisundis olevate võimuul kujul esinevate ioniseeriva kiirguse allikate, radioaktiivsete ainete ja tuumamaterjalide) ebaseadusliku omandamise, hoidmise, kasutamise, edasiandmise või lõhkumise eest karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see tõi kaasa inimese hukkamise või muuraske tagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kuni kümne aastani.

§ 208⁴. Radioaktiivse materjali omandamine kuritegelikul teel

Radioaktiivse materjali omandamise eest kuritegelikul teel karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheteistkümne aastani.

§ 208⁵. Ähvardamine omandada kuritegelikul teel radioaktiivset materjali või kasutada seda materjali kuritegelikul eesmärgil

(1) Ähvarduse eest omandada kuritegelikul teel radioaktiivset materjali, sundimaks riiki, rahvusvahelist organisatsiooni, füüsilist või juriidilist isikut midagi toimepanema või toimepanemisest hoiduma, kui on alust karta selle ähvarduse teostamist, karistatakse vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Ähvarduse eest kasutada radioaktiivseid materjale inimeste hukkamise või muu rasket tagajärje põhjustamiseks, kui oli alust karta selle ähvarduse teostamist, karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

§ 208⁶. Radioaktiivse materjali hoidmise, kasutamise, arvestamise, veo või nendega ümberkäimise muude eeskirjade rikkumine

(1) Radioaktiivse materjali hoidmise, kasutamise, arvestamise, veo või nendega ümberkäimise muude eeskirjade rikkumise eest, kui see tegevus oleks võinud kaasa tuua inimeste hukkamise või muu raske tagajärje, karistatakse rahaträhvivõi arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui see tõi kaasa inimese hukkamise või muuraske tagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kuni kümne aastani.

§ 209. Lõhkematerjali, mürkaine, kergesti süttiva või sööbiva aine hoidmise, kasutamise, arvestamise või edasisaatmise eeskirjade rikkumine

(1) Lõhkematerjali, mürkaine, kergesti süttiva või sööbiva aine hoidmise, kasutamise, arvestamise või edasisaatmise eeskirjade rikkumise eest, kui see võis kaasa tuua inimeste hukkamise, keskkonna saastamise või muu raske tagajärje, karistatakse rahaträhvi või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui see tõi kaasa inimese hukkamise, keskkonna saastamise või muuraske tagajärje, karistatakse rahaträhviga või vabadusekaotusega kuni viie aastani.

§ 209¹. Reisija poolt lõhkematerjali või kergesti süttiva või sööbiva aine veduõhusõidukis

(1) Reisija poolt lõhkematerjali või kergesti süttiva või sööbiva aine veo eest õhusõidukis karistatakse rahaträhvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui see tõi kaasa raske tagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.

§ 209². Narkootilise või psühhotropse aine valmistamise, tootmise, omandamise, hoidmise, arvestamise, väljastamise, veo või edasisaatmise eeskirjade rikkumine

Narkootilise või psühhotropse aine valmistamise, tootmise, omandamise, hoidmise, arvestamise, väljastamise, veo või edasisaatmise kohta kehtestatud eeskirjade rikkumise eest karistatakse rahaträhvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kaheaastani. [11.06.1997B]

§ 210. Mittenarkootilise ravimi või mürkaine ebaseaduslik valmistamine, omandamine, hoidmine, vedu, edasisaatmine või edasiandmine

Mittenarkootilise ravimi või mürkaine, mis ei ole psühhotroopne aine, ebaseadusliku valmistamise, omandamise, hoidmise, veo või edasisaatmise eest edasiandmise eesmärgil, samuti mittenarkootilise ravimi või mürkaine ebaseadusliku edasiandmise eest karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [19.12.1995]

§ 210¹. Narkootilise või psühhotroopse aine ebaseaduslik valmistamine, omandamine, hoidmine, vedu või edasisaatmine edasiandmise eesmärgita

(1) Narkootilise või psühhotroopse aine ebaseadusliku valmistamise, omandamise, hoidmise, veo või edasisaatmise eest edasiandmise eesmärgita karistatakse vabadusekaotusega kuuest kuust kuni kahe aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see pandi toime:

1) teistkordselt või

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesoleva koodeksi §-des 202², 202³, 210², 210³ või 210⁴ ettenähtud kuriteo, või

3) siis, kui nimetatud tegevuse objektiks oli narkootiline või psühhotroopne ainesuures koguses, karistatakse vabadusekaotusega ühest kuni kolme aastani.

(3) Isik, kes vabatahtlikult annab ära narkootilise või psühhotroopse aine, samuti vabatahtlikult pöördub meditsiini asutuse poole arstiabi saamiseks seoses narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamisega mittemeditsiinilisel eesmärgil, vabastatakse karistusest ära antud või tarvitatud narkootilise või psühhotroopse aine ebaseadusliku omandamise, hoidmise, veo või edasisaatmise eest. [8.01.1996; 11.06.1997B; 22.10.1998]

§ 210². Narkootilise või psühhotroopse aine ebaseaduslik valmistamine, omandamine, hoidmine, vedu, edasisaatmine või edasiandmine

(1) Narkootilise või psühhotroopse aine ebaseadusliku valmistamise, omandamise, hoidmise, veo või edasisaatmise eest edasiandmise eesmärgil, samuti narkootilise või psühhotroopse aine ebaseadusliku edasiandmise eest karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni viie aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui see pandi toime:

1) teistkordselt või

2) isikute grupi poolt või

3) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesoleva koodeksi §-des 202², 202³, 210³ või 210⁴ ettenähtud kuriteo, või

4) siis, kui nimetatud tegevuse objektiks oli narkootiline või psühhotroopne ainesuures koguses, karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni seitsme aastani.

(3) [kehtetu 11.06.1997B] [8.01.1996; 17.04.1996; 11.06.1997B; 22.10.1998]

§ 210³. Narkootilise või psühhotroopse aine vargus või röövimine

(1) Narkootilise või psühhotroopse aine varguse eest karistatakse vabadusekaotusega kuuest kuust kuni viie aastani.

(2) Sama teo eest, kui see pandi toime:

1) korduvalt või

2) isikute grupi poolt või

3) kasutades vägivalda, mis ei olnud ohtlik elule ega tervisele, või

4) isiku poolt, kellele tähendatud aine oli usaldatud seoses tema ametiseisundiga või valve alla, või

5) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesoleva koodeksi §-des 202², 202³, 210² või 210⁴ ettenähtud kuriteo, või

6) suures koguses karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.

(3) Narkootilise või psühhotroopse aine röövimise eest karistatakse vabadusekaotusega kuuest kuni kaheteistkümnelt aastani. [17.04.1996; 11.06.1997B; 22.10.1998]

§ 210⁴. Unimaguna või kanepi ebaseaduslik külvamine või kasvatamine

(1) Unimaguna või kanepi ebaseadusliku külvamise või kasvatamise eest vähemaltteistkordselt aasta jooksul pärast halduskaristuse kohaldamist samasuguse tegevuse eestkaristatakse vabadusekaotusega kuuest kuust kuni kolme aastani.

(2) Sama tegevuse eest isiku poolt, kes on varem toime pannud mingikäesolevasparagrahvis või käesoleva koodeksi §-des 202², 202³, 210² või 210³ ettenähtud kuriteo, karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni viie aastani. [11.06.1997B; 22.10.1998]

§ 210⁵ [kehtetu 11.06.1997B]

§ 211. Epideemia- või epizootiavastast võitlustsätetavate eeskirjade rikkumine

(1) Epideemiliste ja muude nakkushaiguste vastast võitlust sätetavate eeskirjade rikkumise eest, mis põhjustas ohtliku nakkushaiguse leviku ohu, kui süüdlase suhtes olisamade eeskirjaderikkumise eest kohaldatud halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Epideemiliste või epizootiliste haiguste vastast võitlustsätetavate eeskirjade rikkumise eest, kui selle tagajärjeks oli nimetatud haiguste levik, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§-d 211¹, 211² [kehtetud]

§ 211³. Vastutavate ametiisikute poolt inimestetervisele või mere elusressurssidele kahjulike ainete või muude jäätmete ja materjalide vettejuhtimisest mitteteatamine

Laevade ja muude ujuvvahendite, õhusõidukite, platvormide ja teiste merrepaigutatud tehisrajatiste vastutavate ametiisikute poolt lähima Eesti Vabariigi sadamaadministratsioonile, aga matmise eesmärgil vettejuhtimisel ka vettejuhtimiseks loa andvale organisatsioonile andmetemitteteatamise eest nende poolt Eesti Vabariigi sisemerel, territoriaalvetes võimajandusvõõndisäärmise hädavajaduse tõttu kavatsetava või toime pandud inimete tervisele või mereelusressurssidele kahjulike ainete või selliseid aineid üle kehtestatud normisisaldava segu võimuude jäätmete ja materjalide, mis võivad tekitada kahju puhketsoonidele või takistada merkasutamise muid seaduslikke viise, vettejuhtimise või vältimatut kaotuse kohta, samuti Eesti Vabariigi laevade ja muude ujuvvahendite, õhusõidukite, platvormide ja teistemere paigutatud tehisrajatiste vastutavate ametiisikute poolt lähima Eesti Vabariigi sadamaadministratsioonile, aga matmise eesmärgil vettejuhtimisel ka vettejuhtimiseks loa andvale organisatsioonile andmetemitteteatamise eest nimetatud ainete, segude, jäätmete või materjalide äärmise hädavajaduse tõttu kavatsetava või toime pandud vettejuhtimise kohta avamerel karistatakse rahatrahvi või arestiga. [19.05.1993]

§ 211⁴. Jäätmete käitlemise korrariikkumine

Jäätmete käitlemise korra rikkumise eest, kui samasuguse rikkumise eest oli kohaldatud süüdlase suhtes halduskaristust, karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. [19.05.1993]

12. peatükk [9.11.1994]

§-d 212-244 [kehtetud]

13. peatükk [9.11.1994]

KAITSETEENISTUSALASED KURITEOD

§ 245. Vastutus kaitseteenistusalaste kuritegude toimepanemise eest

(1) Kaitseteenistusalaste kuritegude toimepanemise eest kannavad vastutust isikud, kes on tegevteenistuses kaitseväes, piirivalves, sisekaitse- ja Päästeametiüksustes või muudes organisatsioonides, millele on laiendatud kaitseväes kehtivad määrustikud, samuti õppekogunemisel viibivad reservväelased.

(2) Isik loetakse tegevteenistuses olevaks käskkirjaga määratud päevast, mil ta arvataväeosa või käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud asutuse või organisatsiooni koosseisu.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes loetletud isikud kannavad käesoleva koodeksi eriosateistes peatükkides ettenähtud kuritegude toimepanemise eest vastutust üldistalustel. [19.05.1993]

§ 246. Keeldumine käsu täitmisest

(1) Keeldumise eest ülema teenistusalase käsu täitmisest isiku poolt, kellel on kehtiv distiplinaarkaristus sellise üleastumise eest, karistatakse arestiga.

(2) Ülema teenistusalase käsu täitmisest avaliku keeldumise eestisiku või isikute grupipoolt karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.

(3) Keeldumise eest ülema teenistusalase käsu täitmisest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kuni kümne aastani. [19.05.1993]

§ 247. Käsu täitmata jätmine

(1) Ülema teenistusalase käsu tahtliku täitmata jätmise eestisiku poolt, kellel on kehtiv distsiplinaarkaristus sellise üleastumise eest, karistatakse arestiga.

(2) Ülema teenistusalase käsu tahtliku täitmata jätmise eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani. [19.05.1993]

§ 248. Ülemale vastuhakkamine või tema sundimise teenistuskohustuste rikkumisele

(1) Vastuhakkamise eest ülemale või muule isikule, kes on temale pandud kaitse teenistusalaste kohustuste täitmisel, kui see vastuhakkamine oli seotud vägivallega isikukallal või vägivallega ähvardamisega, samuti nende isikute sundimise eest teenistuskohustuste rikkumisele karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kuue aastani.

(2) Sama tegevuse eest isikute grupi poolt või relva kasutamisega ähvardamisega või relvakasutamisega - karistatakse vabadusekaotusega kuni kaheksa aastani.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes ettenähtud tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni viieteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 249. Ähvardus või vägivald ülemasuhtes

(1) Ülema ähvardamise eest tapmise, kehavigastuse tekitamise või vara hävitamisega, samuti ülema ähvardamise eest panna samasuguseid tegusid toime temaperekonnaliikmetes suhtes, kui ähvarduse eesmärgiks oli kaitse teenistusalaste kohustuste täitmisel õpetamine või nende iseloomu muutmine ähvardaja huvides, samuti ülema sellise ähvardamise eest seoses tema osavõetuga kuriteo või muu õigusvastase teo tõkestamisest karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Üliraske, raske või kerge kehavigastuse tekitamise, peksmise või muu vägivald teostamise eest, mis pandi toime kaitse teenistusalaste kohustuste täitmisel oleva ülema suhtes seoses tema poolt nende kohustuste täitmisega või seoses tema osavõetuga kuriteo või muu õigusvastase teo tõkestamisest, karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(3) Sama tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni viieteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 250. Omavoliline lahkumine väeosast või teenistuskohast

(1) Väeosast või teenistuskohast omavolilise lahkumise eest, samuti väeosast väljalubatut ähvardajaks teenistusse mitteilmumise eest, kui omavoliline äraolek kestis üle kolme ööpäeva, karistatakse arestiga.

(2) Sama tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani. [19.05.1993; 11.03.1998]

§ 251. Väeosa omavoliline mahajätmine lahinguolukorras

Väeosast või teenistuskohast omavolilise lahkumise eest lahinguolukorras, sõltumata äraoleku kestusest, - karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni viieteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 252. Väejooks

(1) Väeosast või teenistuskohast omavolilise lahkumise eest kaitse teenistusest kõrvalehoidumise eesmärgil - karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni nelja aastani.

(2) Sama tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kümnest kuni viieteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 253. Kõrvalehoidumine kaitse teenistusest enesevigastamise abil või muul viisil

(1) Kõrvalehoidumise eest kaitse teenistusalaste kohustuste kandmisest endale vigastuse tekitamise või tekitada laskmise, haiguse simuleerimise, dokumendi võltsimise või muu pettuse abil karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni nelja aastani.

(2) Sama tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kümnest kuni viieteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 254. Masinate juhtimise või käituseeskirjaderikkumine

Lahingutehnika, spetsiaal- või transpordimasina juhtimise või käituseeskirjade rikkumisest, kui see põhjustas õnnetusjuhtumi inimesega või muu rasketagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kuni kümne aastani. [19.05.1993]

§ 255. Lendude või nendeks ettevalmistamise eeskirjaderikkumine

Lendude või nendeks ettevalmistamise eeskirjade rikkumise eest, kui seepõhjustas õnnetusjuhtumi inimesega või muu raske tagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kuni kaheteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 256. Laevajuhtimiseeskirjade rikkumine

Laevajuhtimiseeskirjade rikkumise eest, kui see põhjustas laeva hukkamise või sellele tõsise kahjustuse tekkimise, õnnetusjuhtumi inimesega või muu rasketagajärje, karistatakse vabadusekaotusega kuni kaheteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 257. Garnisoni- või sisemäärustikusätete rikkumine

(1) Garnisoni- või sisemäärustiku sätete rikkumise eest, kuisee põhjustas olulise kahju võimude raske tagajärje, - karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni viieaastani.

(2) Sama tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kaheksa aastani. [19.05.1993]

§ 258 [kehtetu 26.01.1999]

§ 259. Võimu kuritarvitamine

(1) Ülema või ametiisiku poolt võimu võiteenistusseisundi kuritarvitamise, võimupiiridest või teenistusvolitustest üleastumise eest, kui sellega põhjustati oluline kahju isiku, ettevõtte, asutuse või organisatsiooni seadusega kaitstud õigustele ja huvidele või riigihuvidele, karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Samade tegude eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kaheksa aastani. [19.05.1993]

§ 260. Teenistusalane lohakus

(1) Ülema või ametiisiku poolt oma teenistusalaste kohustustetäitmata jätmise või nõuetelemittevastava täitmise eest nendesse kohusetundetu või lohaka suhtumise tagajärjel, kui sellega põhjustati suur varaline kahju või muu raske tagajärg isiku, ettevõtte, asutuse või organisatsiooniseadusega kaitstud õigustele ja huvidele või riigi huvidele, karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Samade tegude eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni viie aastani. [19.05.1993]

§ 261. Kaitseväge vara pillamine

(1) Kaitseväge relvastuse, tehnika, varustuse või muu vara pantimise, mahajätmise, hooletuhooldmise või ettevaatamatu rikkumise eest, kui sellega tekitati oluline kahju, karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

(2) Sama tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kuni seitsme aastani. [19.05.1993]

§ 262. Sõjajõudude üleandmine või sõjapidamisvahendi jätmine vaenlasele

Ülema poolt temale usaldatud sõjajõudude üleandmise eest vaenlasele, samuti kindlustuse, lahingutehnika või muu sõjapidamisvahendi jätmise eest vaenlasele, ilma et seda oleks tinginud lahinguolukord, karistatakse vabadusekaotusega kümnest kuni viieteistkümne aastani. [19.05.1993]

§ 263. Hukkuva sõjalaeva mahajätmine

(1) Hukkuva sõjalaeva mahajätmise eest komandöri poolt, kes eitänud oma teenistuskohustusi lõpuni, samuti laeva meeskonda kuuluva isiku poolt ilmakomandöriselle kohase korraldusega karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.

(2) Sama tegevuse eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni seitsme aastani. [19.05.1993]

§ 264. Lahinguvälja omavoliline mahajätmine või relvaga tegutsemisest keeldumine

Lahingu ajal lahinguvälja omavolilise mahajätmise või lahingu ajal relvaga tegutsemisest keeldumise eest - karistatakse vabadusekaotusega kümnest kuni viieteistkümneaastani. [19.05.1993]

§ 265. Marodeerimine

Lahinguväljal langenu või haavatu juures oleva eseme riisumise eest karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kümne aastani. [19.05.1993]

§-d 266-267 [kehtetud 9.11.1994]

14. peatükk [12.03.1997]

ARVUTI- JA ANDMETÖÖTLUSALASED KURITEOD

§ 268. Arvutikelmus

Võõra vara, varalise eelise või muu kasu saamise eest arvutiprogrammide või andmetesistamise, vahetamise, kustutamise või blokeerimise või muul viisil andmetöötlusprotsessisekkumise teel, mis mõjutab andmete töötlemise tulemust ja põhjustab teise isiku omandileotses varalist või muud kahju - karistatakse rahatrahvi või arestigavõi vabadusekaotusega ühest kuni kuue aastani. [12.03.1997]

§ 269. Arvutis olevate andmete või programmide hävitamine

(1) Arvutis olevate andmete või programmide ebaseadusliku kustutamise, kahjustamise, rikkumise või blokeerimise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest, kui see:

1) põhjustas suure varalise kahju või

2) oli suunatud riigi poolt peetavate põhi- või riiklike registrite vastuvõi

3) pandi toime isikute grupi eelneval kokkuleppel - karistatakse arestigavõi vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [12.03.1997]

§ 270. Arvutisabotaaz

(1) Andmete või programmide sisestamise, vahetamise, kustutamise või blokeerimise eesteesmärgiga takistada arvuti- või telekommunikatsioonisüsteemide töö - karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) Sama tegevuse eest, kui

1) sellega põhjustati oluline kahju või

2) kui see oli suunatud riigi põhi- või riiklike registrite töötakistamisele - karistatakse vabadusekaotusega kuni nelja aastani. [12.03.1997]

§ 271. Arvuti, arvutisüsteemi või arvutivõrgu ebaseaduslik kasutamine

(1) Arvuti, arvutisüsteemi või arvutivõrgu ebaseaduslik kasutamise eest nendekaitsevahendite (koodid, salasõnad jne) kõrvaldamise teel - karistatakse rahatrahvi või arestiga.

(2) Sama tegevuse eest

1) korduvalt või

2) kui sellega põhjustati oluline kahju või

3) kui kasutati riigisaladust või ainult ametialaseks kasutamiseks ettenähtud andmeidsisaldavat arvutit, arvutisüsteemi või arvutivõrku - karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [12.03.1997]

§ 272. Arvutivõrgu ühenduse ebaseaduslik rikkumine või tõkestamine

Arvutivõrgu või arvutisüsteemi ühenduse ebaseadusliku tehnilistevahendite abil rikkumise või tõkestamise eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kaheaastani. [12.03.1997]

§ 273. Arvutiviiruse teadlik levitamine

- (1) Arvutiviiruse teadliku levitamise eest karistatakse rahatrahviga.
- (2) Sama tegevuse eest
  - 1) korduvalt või
  - 2) kui sellega põhjustati oluline kahju või
  - 3) kui viirust levitati riigi arvutisüsteemides või
  - 4) kui viirust levitati üldkasutatavates arvutivõrkudes karistatakse rahatrahvi võiarestiga või vabadusekaotusega ühest kuni nelja aastani. [12.03.1997]

§ 274. Kaitsekoodide üleandmine

- (1) Arvuti või arvutisüsteemi või arvutivõrgukaitsekoodide üleandmise eest karistatakse rahatrahvi või arestiga.
- (2) Sama tegevuse eest, kui üleantavad kaitsekoodid võimaldavadtungida delikaatseid isikuandmeid, riigisaladust või ainult ametialaseks kasutamiseks ettenähtud andmeid sisaldavasse arvutisse või andmekogusse karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.
- (3) Sama tegevuse eest, kui
  - 1) selle eesmärk oli saada kasu või
  - 2) sellega põhjustati oluline kahju karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni nelja aastani. [12.03.1997]

§ 275. Ametiasutusele ebaõigete andmete esitamine

- (1) Ametiasutusele teadlikult ebaõigete andmete esitamise eest karistatakse rahatrahviga.
- (2) Sama tegevuse eest
  - 1) korduvalt või
  - 2) kui sellega taotleti ja saadi ebaseaduslikke hüvesid või tulu või
  - 3) kui sellega põhjustati oluline kahju karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni ühe aastani. [12.03.1997]

§ 276. Riigi või kohaliku omavalitsuse andmekogust andmeteebaseaduslik väljastamine

- Riigi või kohaliku omavalitsuse andmekogust andmete ebaseaduslik väljastamise eest, kui
- 1) sellega taotleti ja saadi ebaseaduslikke hüvesid või tulu või
  - 2) sellega rikuti isiku perekonna- ja eraelu puutumatust karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani. [12.03.1997]

15. peatükk [21.01.1999]

KURITEOD INTELLEKTUAALSE OMANDI VASTU

§ 277. Autori või teose esitaja isiklike mittevaraliste õiguste rikkumine

Võõra teose või teose esituse oma nimel üldsusele teatavastegemise (plagiaadi) või autorivõõra teose esitaja isiklike mittevaraliste õiguste muu rikkumise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 278. Autori või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja varaliste õiguste rikkumine

Autori või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja varaliste õiguste rikkumise eest, kui puuduvad käesoleva koodeksi §-s 280 ettenähtud kuritegude tunnused, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 279. Autoriõiguse seadusega ettenähtud tasumaksmisest kõrvalehoidumine

Kujutava kunsti teose originaali edasimüümise, samuti audiovisuaalse teose jateosehelisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise eest seadusega ettenähtud tasu maksmisestkõrvalehoidumise eest karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega kuni üheaastani.

§ 280. Piraatkoopia käitlemine

- (1) Piraatkoopiaga kauplemise eest karistatakse rahatrahvi või arestivõivabadusekaotusega kuni kahe aastani.
- (2) Teose avaliku esitamise, üldsusele näitamise või üldsusele üleandmise eest, kuiseejuures kasutati piraatkoopiat, karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kaheaastani.
- (3) Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti ilmteose autori, tema õigustevaldaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loatareprodutseerimise (piraatkoopiavalmistamise) eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kolmeaastani.
- (4) Piraatkoopia sisse- või väljaveo eest, kui puuduvad käesolevakoodeksi §-s 76 ettenähtud kuriteo tunnused, - karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.

§ 281. Autoriõiguste või autoriõigusega kaasnevate õiguste rikkumist takistavakaitsevahendi käitlemine

Teose ebaseadusliku reprodutseerimise vastase kaitsevahendi, samuti satelliidi või kaablivahendusel ülekantava signaali ebaseadusliku vastuvõtmise vastase kaitsevahendikõrvaldamiseks mõeldud tehnilise vahendi või seadme valmistamise, omandamise, hoidmise, kasutamise, edasitoimetamise, müümise või üleandmise eest, - karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 282. Leiutise või tööstusdisainilahenduse kohtaandmete avalikustamine ja leiutise, mikrolülituse topoloogia või tööstusdisainilahenduse autorsuse omastamine

- (1) Leiutise või tööstusdisainilahenduse kohta andmete avalikustamise eest teadvalt ilmapatendile, kasulikule mudelile või tööstusdisainilahendusele õigustomava isiku loata enne nendeandmete avaldamist seaduses ettenähtud korras karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.
- (2) Leiutise, mikrolülituse topoloogia või tööstusdisainilahenduse autorsuse omastamise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 283. Patendiomaniku või kasuliku mudeli omaniku või tööstusdisainilahenduse omaniku või mikrolülituse topoloogia omaniku või kaubamärgiomaniku ainuõiguserikkumine

Patendiomaniku või kasuliku mudeli omaniku või tööstusdisainilahenduse omaniku või mikrolülituse topoloogia omaniku või kaubamärgiomaniku ainuõiguse rikkumise eest karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

§ 284. Sordikaitsest tulenevate õiguste rikkumine

Kaitsealuse sordi aretajale või omanikule kuuluvate õiguste omastamise või kaitsealusesordi kasutamise eest ilma omaniku poolt väljastatud litsentsita karistatakse rahatrahvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

LÕPPSÄTTED

Käesolev koodeks kehtestatakse eraldi seadusega.